

התנועה למען איכות השלטון בישראל ע"ר 580178697

ע"יי ב"כ עוה"ד ד"ר אליעד שרגא ו/או תומר נאור
ו/או רחל אל-שי רוזנפלד ו/או רותם בבלי דביר
ו/או תמר באום ו/או אורי הס ו/או סתיו לבנה להב
ו/או טלילה דביר ו/או עדן בויוס ו/או יעל בלוך

מרח' יפו 208, ת.ד. 31348 ירושלים 9131301
טלפון: 02-5000073; פקס: 02-5000076
דוא"ל: officw@mqg.org.il

העותרת

- נגד -

1. שר המשפטים
2. ממלא מקום נשיא בית המשפט העליון
3. הוועדה לבחירת שופטים
4. היועצת המשפטית לממשלה
5. הנהלת בתי המשפט
המשיבים 1-5 באמצעות פרקליטות המדינה
מרח' צלאח א-דין 29, ירושלים
טלפון: 073-3925590; פקס: 02-6467011
דוא"ל: hci-dep@justice.gov.il

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי ובקשה

לקיום דיון דחוף

מוגשת בזאת עתירה לבית משפט נכבד זה, למתן צו על תנאי כנגד המשיבים 1-2 וכן בקשה לקיום דיון דחוף בעתירה, והכל כדלהלן:

א. צו על תנאי

- א.1. צו על תנאי כנגד המשיבים 1 ו-2 לעתירה, המורה להם לבוא ולנמק מדוע לא יפעילו את סמכותם לפי סעיף 3(ב) לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002, ויציעו מועמד מוסכם שיתמנה בידי המשיבה 3 לתפקיד נציב תלונות הציבור על שופטים, וזאת נוכח הטעמים הבאים, העומדים כל אחד בפני עצמו ובמצטבר:
 - א.1.1. לנוכח הפרת החובה הסטטוטורית הקבועה בסעיף 5(א) לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002, הקובע את מסגרת הזמן למינוי נציב תלונות

הציבור על שופטים.

א.1.1. ב. לנוכח כך שההימנעות מהפעלת חובתם הסטטוטורית הקבועה בסעיף 3(ב) לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002, להציע מועמד לנציב תלונות הציבור על שופטים למינוי בוועדה לבחירת הנציב, **נגועה בחוסר סמכות**;

א.1.1. ג. לנוכח כך שהחלטה להימנע מהסכמה על מועמד לנציב תלונות הציבור על שופטים, **פוגעת באופן הפיקוח על השופטים וביכולת להסיר עננת חשדות מעליהם**;

א.1.1. ד. לנוכח כך שבהחלטה להימנע מהסכמה על מועמד לנציב תלונות הציבור על שופטים, מזה כתשעה חודשים מאז פקעה כהונתו של הנציב הקודם, **מופרת החובה המנהלית לפעול במהירות הראויה**;

א.1.1. ה. לנוכח החשש הכבד שמא הסירוב להסכים על מועמד לנציב תלונות הציבור על שופטים נגוע **בחוסר תום לב ובשיקולים זרים אשר אינם ממן העניין**;

א.1.1. ו. לנוכח כך שהחלטה להימנע מהסכמה על מועמד לנציב תלונות הציבור על שופטים, **פוגעת בתפקודה של נציבות תלונות הציבור על שופטים ובעצמאות הרשות השופטת**;

א.1.1. ז. לנוכח כך שהחלטה להימנע מהסכמה על מועמד לנציב תלונות הציבור על שופטים **אינה סבירה באופן קיצוני, תוך שהיא מפרה את חובת הנאמנות הציבורית ופוגעת באמון הציבור**.

א.2. **לחילופין**, וככל שלא יפעלו משיבים 1-2 על פי הוראות החוק בסעיף 3(ב) לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002, **מתבקש בית המשפט הנכבד לעשות שימוש בסמכות המוקנית לו על פי סעיף 15(ג) לחוק יסוד: השפיטה**, וליתן צו על תנאי למשיבים 1-2, המורה להם להציג מועמד או מועמדים מטעמם למשיבה 3 – הוועדה לבחירת שופטים בכובעה כוועדה לבחירת נציב תלונות הציבור על השופטים, ועל מנת שתכריע ותמנה נציב.

ב. בקשה לקיום דיון דחוף

ב.1. כן מתבקש בזאת בית המשפט הנכבד להורות על קיום דיון בהול בעתירה, על רקע הצורך לברר בהקדם האפשרי את השאלות העומדות בבסיס העתירה, ונוכח העובדה כי הפגיעה בעצמאות הרשות השופטת ובעקרון הפרדת הרשויות, מתגברת ככל שחולפים הימים, וכתוצאה מכך הפגיעה בדמוקרטיה הישראלית.

ב.2. זאת, נוכח העובדה שמאז חודש מאי 2024, הרשות השופטת – אחת משלוש רשויות השלטון שתפקידן לאזן ולבלום אחת את השנייה – פועלת באופן לקוי וחסר תקדים ללא נציב תלונות הציבור על שופטים.

תוכן עניינים

- א. הצדדים לעתירה..... 3
- ב. מבוא..... 4
- ג. רקע עובדתי..... 5
- ג.1. מעמדה וחשיבותה של נציבות תלונות הציבור על שופטים..... 5
- ג.2. תכלית חוק תלונות הציבור – שיפור איכות השירות הייחודי הניתן על ידי השופטים לציבור, תוך שמירה על העצמאות השיפוטית..... 8
- ג.3. החלל הנותן בתפקיד נציב תלונות הציבור נוכח חוסר ההסכמה על מועמד חדש..... 9
- ג.4. מינוי השופט יצחק עמית לנשיא בית המשפט העליון והצהרת שר המשפטים כי הוא אינו מכיר במינוי זה..... 11
- ג.5. ברקע הדברים – תכנית שר המשפטים להחלשת הרשות השופטת והכפפתה תחת הממשלה, והחקיקה בעניין מינוי נציב תלונות הציבור על שופטים..... 13
- ג.6. מיצוי הליכים מטעם העותרת..... 15
- ד. הטיעון המשפטי..... 17
- ד.1. המסגרת הנורמטיבית..... 17
- ד.2. הפרת החובה הסטטוטורית לבחירת נציב תלונות הציבור..... 18
- ד.3. סירובו של שר המשפטים להסכים על מועמד לתפקיד נציב – נעשה בחוסר סמכות..... 20
- ד.4. הפגיעה באופן הפיקוח על השופטים ובאפשרות להסיר עונת חשדות כנגדם..... 21
- ד.4.א. הפגיעה באופן הפיקוח על השופטים..... 21
- ד.4.ב. הפגיעה ביכולת להסיר עונת חשדות כנגד שופטים..... 21
- ד.5. סירובו של שר המשפטים להסכים על מועמד לתפקיד נציב – מפר את החובה לפעול במהירות הראויה..... 22
- ד.6. סירובו של שר המשפטים להסכים על מועמד לתפקיד נציב – נגוע בשיקולים זרים וחוסר תום לב..... 23
- ד.6.א. סירובו של שר המשפטים להסכים על מועמד לתפקיד נציב – מהווה נדבך נוסף בניסיון להחלשת הרשות השופטת..... 25
- ד.7. סירובו של שר המשפטים להסכים על מועמד לתפקיד נציב אינו סביר באופן קיצוני, נוכח ההפרה של חובת הנאמנות הציבורית והפגיעה באמון הציבור..... 25
- ד.7.א. הפרת חובת הנאמנות הציבורית..... 26
- ד.7.ב. הפגיעה באמון הציבור..... 27
- ה. סיכום..... 28

א. הצדדים לעתירה

העותרת :

1. העותרת היא עמותה, רשומה כדון, תנועה עצמאית ולא מפלגתית, המונה כ-65,000 חברים ופעילים ומציינת בימים אלו 33 שנים של עשייה ציבורית ומשפטית, בהן חרטה על דיגלה שמירה על טוהר המידות בשירות הציבורי, עידוד ערכי שלטון החוק, שירוש נורמות בלתי ראויות במנהל הציבורי והשרשת נורמות ראויות של מנהל ציבורי תקין.

המשיבים :

2. המשיב 1 הוא **שר המשפטים**, חה"כ יריב לוין, אשר בסמכותו להציע יחד עם נשיא בית המשפט העליון לוועדה לבחירת הנציב את המועמד לנציב תלונות הציבור על שופטים (להלן: "**הנציב**" או "**נציב תלונות הציבור**") מכוח סעיף 3(ב) לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002 (להלן: "**החוק**" או "**חוק נציב תלונות הציבור**"). מחדלו בסירובו על הסכמה למועמד לנציב, הוא שעומד בבסיס עתירה זו.
3. המשיב 2 הוא **ממלא מקום נשיא בית המשפט העליון**, כב' השופט יצחק עמית, אשר בסמכותו להציע עם שר המשפטים לוועדה לבחירת הנציב את המועמד למינוי הנציב מכוח סעיף 3(ב) לחוק נציב תלונות הציבור.
4. המשיבה 3 היא **הוועדה לבחירת שופטים**, כמשמעותה בסעיף 4 לחוק יסוד: השפיטה, אשר אמונה על מינוי נציב תלונות הציבור על שופטים מכוח סעיף 1 לחוק נציב תלונות הציבור, ולפי הצעת שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון מכוח סעיף 3(ב) לחוק נציב תלונות הציבור (להלן: "**הוועדה לבחירת נציב**" או "**הוועדה לבחירת שופטים**" או "**הוועדה**").
5. המשיבה 4, **היועצת המשפטית לממשלה** (להלן: "**היועמ"ש**"), אשר מתפקדה ומסמכותה היא מייצגת את הממשלה בערכאות השונות, והיא שאמונה על ייצוג האינטרס הציבורי ושמירה על קיום הדין.
6. המשיבה 5 היא **הנהלת בתי המשפט**, הרשות הציבורית המופקדת על הניהול והארגון המנהלי של עבודת בתי המשפט בישראל.

ב. מבוא

7. עניינה של עתירה זו הוא במחדל מינוי נציב תלונות הציבור על שופטים. לאחר מיצוי הליכים ממושך של העותרת, נראה כי שר המשפטים מסרב להסכים על מועמד לנציב תלונות הציבור יחד עם מ"מ נשיא בית המשפט העליון, ובשל כך נכון לזמן כתיבת העתירה כבר קרוב לתשעה חודשים קיים חלל בתפקיד נציב תלונות הציבור על שופטים.
8. תחילה, תעמוד העותרת על התכליות העומדות בבסיס מינוי נציב תלונות הציבור, לשם הבטחת תפקודה של נציבות תלונות הציבור על שופטים (להלן גם: "**הנציבות**"), וכן לשם שיפור איכות השירות הייחודי הניתן על ידי השופטים לציבור, תוך שמירה על העצמאות השיפוטית.
9. בהמשך, תעמוד העותרת על הפרת חוק נציב תלונות הציבור, נוכח אי מינוי נציב תלונות הציבור על שופטים במסגרת הזמנים הקבועה בחוק.
10. עוד תעמוד העותרת על החריגה מהחובה הסטטוטורית הקבועה בחוק נציב תלונות הציבור, משפקעה כהונתו של הנציב הקודם לפני קרוב לתשעה חודשים. לפי החוק, הנציב יתמנה בידי הוועדה לבחירת הנציב, לפי הצעת שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון כאחד.
11. עוד תוסיף העותרת ותטען כי סמכות זו של שר המשפטים ומ"מ נשיא בית המשפט העליון להצעת נציב למינוי בוועדה לבחירת שופטים, היא סמכות חובה, אשר מטילה חובת "**חובת עשה**", כזו שהיה לקיימה במועד הקבוע בחוק. ומשאלו פני הדברים, תטען העותרת כי אי ההסכמה של שר המשפטים על מועמד לנציב נגועה בחוסר סמכות, פוגעת באופן הפיקוח על השופטים ובאפשרות להסיר עונת חשדות כנגדם וכן מפרה את החובה המנהלית לפעול במהירות הראויה.

12. כמו כן, העותרת תטען כי סירובו של שר המשפטים להסכמה על מועמד למינוי נציב מקורו בשיקולים לא-ענייניים, בשעה שלא הובא בהקשרם כל נימוק, או טעם ראוי.
13. לבסוף, העותרת תטען שהחלטה לא להסכים על מועמד לנציב תלונות הציבור על שופטים אינה סבירה באופן קיצוני, נוכח כך שההימנעות ממינוי נציב מהווה הפרה של חובת הנאמנות הציבורית של רשויות המנהל ומובילה לפגיעה אנושה באמון הציבור.
14. אשר על כן, העותרת תבקש מבית המשפט הנכבד ליתן את הצו המופיע ברישא לעתירה ולעשותו מוחלט. כמו כן, ולאור חשיבות הדברים, והפגיעה האנושה והמתמשכת בעקרון הפרדת הרשויות וברשות השופטת, תבקש העותרת מבית המשפט הנכבד כי יורה על קיום דיון דחוף בעתירה.
15. כל זאת, מתוך הטעמים אשר יפורטו להלן.
16. כל ההדגשות בעתירה זו נוספו, אלא אם כן נכתב אחרת.

ג. רקע עובדתי

ג.1. מעמדה וחשיבותה של נציבות תלונות הציבור על שופטים

17. במשך כ-54 שנים התקיימה מדינת ישראל ללא כל גוף חיצוני האמון על ריכוז ומתן מענה לתלונות הציבור כלפי שופטים. בשנים אלה, בהן לא התקיים פיקוח אפקטיבי ויעיל על התנהגותם והתנהלותם של שופטים, תלונות פרטניות הוגשו לגורמים שונים, ביניהם נשיא בית המשפט העליון, נשיאי ומנהלי בית משפט, שר המשפטים, הכנסת או אחת מן ועדות הכנסת השונות, ועוד (להרחבה, ראו טובה שטרסברג-כהן, "עיקרון עצמאות השופטים והביקורת על פעולתם: עיונים בתכליותיו של חוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002", **משפט ועסקים** ג' 333, 334 (תשס"ה) (להלן: "**שטרסברג-כהן**").
18. לפי **שטרסברג-כהן**, תפקיד נציב תלונות הציבור על שופטים נותן מענה לבעיות רבות שהתעוררו במהלך השנים. כך, היא מסבירה במאמרה כי בעבר, טרם הקמת הנציבות לא היה גוף חיצוני עצמאי האמון על ריכוז וטיפול בתלונות הציבור כלפי שופטים והתעוררו מספר קשיים שונים אשר נותרו ללא מענה, וביניהם: היעדר מדיניות אחידה וראייה כוללת של הליקויים הקיימים במערכת והדרכים לתיקונם; היעדר מסלול נגיש לטיפול מקצועי ודיסקרטי בתלונות; חוסר אחידות בנוהלי הטיפול בהן; היקף תלונות רחב על שופטים.
19. ביום 27.3.2000, הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק פרטית, על ידי חה"כ לשעבר יוסף יצחק פריצקי, במסגרתה יוקם מוסד חדש – הוא נציבות תלונות הציבור על שופטים. דברי ההסבר להצעת חוק זו פירטו את מטרות הקמתה של נציבות תלונות הציבור על שופטים:

"הצעת חוק זו מסדירה את מינויו של נציב תלונות הציבור למערכת המשפט ואת הקמתה של נציבות תלונות הציבור אשר תפעל לידו; **המטרה היא לספק לכל אדם הרואה עצמו נפגע ממעשים מנהליים של המערכת המשפטית, "כתובת" שאליה יוכל להפנות את טענותיו**; כתובת כזו לא קיימת כיום, מאחר ונציב תלונות הציבור הפועל במסגרת חוק מבקר המדינה, אינו רשאי לעסוק בענייני מערכת המשפט. **קיומו של גורם כאמור, יש בו כדי לבלום התקפות וסערות ציבוריות העשויות להתעורר, כמו גם לחזק את אמון הציבור במערכת המשפטית.**"

העתק הצעת חוק נציב תלונות הציבור לעניין מערכת המשפט, התש"ס-2000 מצורף ומסומן כנספח 1/ע.

20. כך, כבר באותה עת הובן שהקמתו של מוסד נציבות תלונות הציבור על שופטים הכרחי על מנת ליצור סדר רב, לתת מענה לאינטרס ציבורי רחב וכך להעלות את אמון הציבור ברשות השופטת.

21. לאחר דיונים נוספים בוועדת החוקה, חוק ומשפט בכנסת, פורסם ביום 5.8.2002 פורסם ברשומות נוסחו הסופי של החוק.

העתק חוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002, מצורף ומסומן כנספח 2/ע.

22. נוסחו הסופי של החוק משקף את ההבנה כי יש לתת מענה לקשיים שהוצגו לעיל. כך למשל, במקום מספר גופים שונים אשר יעסקו בתלונות שונות, ישנו גוף יחיד העוסק בכל תלונה שהיא (ס' 2 ו-14 לחוק) ואינו תלוי באף גורם מלבד החוק עצמו (ס' 26 לחוק). כמו כן, הנציב מוסמך להכריע אם קיים ליקוי, לתקנו ולפקח על כך (ס' 22 לחוק), ובכך ניתן מענה לבעיית חוסר האחידות והיעדר המדיניות אשר שררה טרם חקיקת החוק. (להרחבה, ראו: טובה שטרסברג-כהן "עצמאות שיפוטית מהי ומהן מגבלותיה" **היבטים בביקורת רשויות המדינה - כתבים ואסופת מאמרים לכבודו ולזכרו של השופט אליעזר גולדברג**, 277, עמ' 280-281 (חני אופק-גנדלר, אהרן ברק, ענת הורוויץ עורכים 2023)).

23. לעניין סמכויותיה וחשיבות תפקידה של הנציבות התייחסה כב' השופטת (בדימי) ארבל בע"מ 3908/11 **מדינת ישראל הנהלת בתי המשפט נ' עיתון זה מרקר עיתון הארץ בע"מ** (נבו 22.09.2014) (להלן: **"עניין הנהלת בתי המשפט"**):

"מנגנון הביקורת המרכזי על התנהלות השופטים הוא נציב תלונות הציבור על שופטים הפועל מכוח חוק הנציב. הנציבות היא גוף נפרד, ניטרלי ועצמאי... הביקורת המופעלת על-ידי הנציבות אינה עוסקת בפן המהותי של התפקיד השיפוטי, אשר חוסה במובהק תחת עקרון העצמאות השיפוטית ונתון כאמור לביקורת ערכאת הערעור. פעילות הביקורת על-ידי הנציבות מתמקדת בהתנהלות השופטים במישור האתי-משמעותי, אשר כמתחייב מאופייה של הכהונה השיפוטית, נדרשת לעמוד בסטנדרט נורמטיבי גבוה... נורמות אלה שעל קיומן אמון נציב תלונות הציבור על שופטים תכליתן לשמור על רמתה המקצועית והמוסרית של המערכת השיפוטית, כמו-גם לשמר ולחזק את אמון הציבור בה. לצד הביקורת על התנהלות השופט באולם הדיונים והקפדתו על מזג שיפוטי ההולם את כהונתו השיפוטית, עוסקת הנציבות גם בהיבטים של יעילות פעולתה של מערכת בתי המשפט, לרבות קצב הטיפול בתיקים. הביקורת שמבצעת הנציבות זוכה לפרסום במסגרת דו"ח שנתי הכולל פרטים אודות התלונות שהוגשו מדי שנה נגד שופטים, מבלי שיצוינו בו שמות השופטים נגדם הופנו התלונות. בנוסף, החלטות מנומקות בתלונות שנמצאו מוצדקות מוכנסות לתיקו האישי של השופט. הנציבות אף מוסמכת להמליץ על העמדת שופט לדין משמעותי או על הפסקת כהונתו על-ידי הוועדה למינוי שופטים (סעיף 22 לחוק הנציב). לצד זאת פועלת הנציבות גם במישור המערכתי, ממליצה על תיקון ליקויים שמסתמנים כתופעה כללית או רחבה ועוקבת אחר ביצועם. העקרונות שהותוו בחוק הנציב לפעילות הביקורת מבטאים חתירה לפעולת ביקורת אפקטיבית, תוך נקיטת זהירות, אחריות ורגישות שתבטחנה הימנעות מפגיעה בעצמאות השיפוטית. פעולת הנציבות מבטאת גם כן מודל של ביקורת על פעילות השופטים, שיש לה ביטוי ודיווח ציבוריים, שיכולות להיות לה תוצאות ממשיות מבחינת ציבור המבוקרים, אך זאת תוך הימנעות מחשיפת פרטי השופט בו מדובר". (שם, בפס' 43-45 לפסק דינה של כב' השופטת ארבל).

24. אם כן, לפי כב' השופטת בדימי' ארבל, לנציבות חשיבות ציבורית ומערכתית רבה ברשות השופטת. כאשר נציבות תלונות הציבור פועלת ומתפקדת באופן תקין יש בה כדי לשפר את יעילות בתי המשפט והשופטים, להוות כתובת לכלל תלונות הציבור, להמליץ על תיקון ליקויים, לקיים פיקוח על אופן תיקון הליקויים ועוד.

25. לפי שטרסברג-כהן (עמ' 335), את מעמדה וחשיבותה של נציבות תלונות הציבור על שופטים יש להבין על רקע שני עקרונות מהותיים – עיקרון עצמאות השופטים ועיקרון אחריות הדיווח החל על שופטים.

26. עיקרון עצמאות השופטים מהווה אחת מאבני היסוד של המשטר הדמוקרטי, בו מתקיימת הפרדה בין רשויות המדינה. עיקרון זה משמעו שעל מערכת המשפט כולה, והשופטים בפרט, להתנהל כך שאינם תלויים בגורמים חיצוניים, ללא משוא פנים ותוך שקילת שיקולים מקצועיים בלבד, ללא חשש לקבלת החלטות שנגועות בשיקולים זרים.

27. לעניין חשיבות עצמאותה של הרשות השופטת ככלל ושל השופטים בפרט, יפים דבריה של כב' השופטת (בדימי') ארבל בעניין הנהלת בתי המשפט :

"העצמאות השיפוטית היא מערכי היסוד של השיטה הדמוקרטית וקיומה הכרחי לשם הגשמת יתר ערכי השיטה. היא מהנכסים החשובים ביותר שיש לו לשופט במילוי המשימות כבדות המשקל שעל כתפיו. היא בריח התיכון של השפיטה, "ציפור הנפש של מלאכת השיפוט"... ומהווה הבסיס והתנאי למימוש הזכות להליך הוגן. בליבתה של עצמאות השפיטה מצויות האובייקטיביות והניטרליות, שהן עיקר העיקרים של השפיטה... משמעה כי השופט מכריע בדין על פי החוק, מתוך חירות המחשבה והמצפון, ללא מורא וללא משוא פנים, כאשר הוא פועל על-פי החוק ועל-פי מיטב שיקול דעתו המקצועי ותחושת הצדק והמצפון, בלא שיש עליו כל לחץ או תמריץ" (שם, בפס' 28 לפסק דינה של כב' השופטת ארבל).

28. העיקרון השני הוא עיקרון אחריות הדיווח (accountability). משמעו של עיקרון זה הוא קיום ביקורת על התנהגותו והתנהלותו של השופט במסגרת מילוי תפקידו כשופט. קיום הביקורת משמעה פיקוח על כך שהשופט מתנהל באופן מקצועי, ללא משוא פנים, מנהל את הדיון באופן ראוי והולם ושומר על כבודו, כבוד הצדדים וכבוד בית המשפט.

29. לפי שטרסברג-כהן (עמ' 341-342), ההבנה ששני עקרונות אלה חייבים לבוא יחדיו והיותם משלימים אחד את השני, הינה אבן יסוד בתפיסה עליה מושתת חוק נציב תלונות הציבור.

30. ביטוי לחשיבות קיום שני עקרונות אלה אחד לצד השני ניתן למצוא בדבריו של נשיא בית המשפט העליון לשעבר, כב' השופט (בדימי') אהרון ברק, בנאום שנשא באירוע לציון שלושים שנה לנציבות תלונות הציבור שהתקיים בכנסת ביום 7.3.2002, חודשים בודדים לפני שחוק נציב תלונות הציבור על שופטים עבר בכנסת:

"עיקרון זה משקף תפיסה לפיה כדי להבטיח את תפקידנו בחברה הישראלית בשנים הקרובות, אנו זקוקים לאמון הציבור. אמון הציבור משמעותו - אמון בהגנות השיפוטית ובניטרליות השיפוטית. זהו אמון הציבור ברמתו המוסרית של השופט. זהו אמון העם, כי בית המשפט איננו צד למאבק המשפטי, וכי לא על כוחנו אנו נאבקים, אלא על השלטתו של החוק אנו נאבקים. זהו אמון העם כי במקום בו יש לנו שיקול דעת, אנו מפעילים אותו לשם הגשמת ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. זהו אמון הציבור, כי ההצהרה שהצהרנו - "לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, לשפוט משפט צדק, לא להטות משפט ולא להכיר פנים" - היא הצהרת אמת, המשקפת את מלוא תודעתנו כשופטים. ושוב: אמון הציבור אין פירושו

פופולריות. אמון הציבור פירושו תחושה של הציבור כי ההכרעה השיפוטית נעשית באופן הוגן, אובייקטיבי, ניטרלי תוך מתן של יחס שווה לצדדים, וללא כל נטייה. לא זהותם של הטוענים אלא משקלם הטוענים הוא המכריע. זהו אמון הציבור כי השופט עושה צדק על פי דין. זהו אמון הציבור ברמתה המוסרית הגבוהה של השפיטה. **ושבו: אמון הציבור אין משמעותו העדר ביקורת. נהפוך הוא: ביקורת חשובה לכל גוף בעל סמכות והיא חיונית לשפיטה. אך הביקורת צריכה להיות עניינית; היא צריכה להיות מבוססת על הבנת מורכבות התפקיד והצורך לשמור על עצמאותה של הרשות השיפוטית ועל עצמאותו של השופט הבודד".** (אהרון ברק "על ערכים, שיפוט ודמוקרטיה בישראל" עיונים בביקורת המדינה 59 (תשס"ג) 21, 25).

31. אם כן, דבריו של כב' השופט ברק משקפים את התפיסה הבסיסית לפיה גם גוף שאנו מבקשים לשמור על עצמאותו ככל הניתן, לא ייתכן שיתקיים ללא קיומה של ביקורת חיצונית. תפיסה זו משקפת ערכים של אמון הציבור בגופי השלטון, שקיפות כלפי הציבור ואמונה כי אין גוף חף מטעויות, ולבטח שאינו מעל לחוק.

32. **על כן, קשה להפריז בחשיבות קיומה של נציבות תלונות הציבור על השופטים, על שני היבטיה – המוסדי והערכי. הקמת מוסד זה על פי חוק נבעה בשל הצורך לתת מענה לקשיים שונים שהתעוררו לאורך השנים, וכיום אין עוררין לגבי חשיבות קיומו והתועלת שבו. קיומו, כאמור, משקף ערכים חשובים במעלה במשטר דמוקרטי ותורם תרומה גדולה להעלאת אמון הציבור ברשות השופטת.**

ג.2. תכלית חוק תלונות הציבור – שיפור איכות השירות הייחודי הניתן

על ידי השופטים לציבור, תוך שמירה על העצמאות השיפוטית

33. כאמור, הקמת נציבות תלונות הציבור על שופטים בדרך של חקיקה נבעה בשל הצורך ליתן מענה לקשיים שונים שהתעוררו לאורך השנים. כמו כן, צוין כי הרעיון הערכי העומד בבסיס הקמתה, משקף שני עקרונות יסוד – עיקרון עצמאות השופטים ועיקרון אחריות הדיווח החל על שופטים.

34. סעיפים רבים ושונים בחוק נציב תלונות הציבור משקפים את הרעיון שיש לשפר את איכות השירות הניתן על ידי השופטים לציבור. כך למשל, סעיף 14 לחוק, שכותרתו הגשת תלונה, קובע כי כל אדם הנפגע משופט בעת מילוי תפקידו רשאי להגיש תלונה; סעיף 13 לחוק ומשניו, דנים בחובת הסודיות החלה על הנציב בעת טיפול בתלונה; סעיף 22 לחוק ומשניו, דנים בתוצאות הבירור האפשריות ודרכי הטיפול בהן.

35. כלומר, חוק נציב תלונות הציבור נותן כלים פרקטיים לשיפור פני הרשות השופטת, פועלה ותפקודה, זאת תוך שמירה על עצמאות השופטים ואי-תלותם בגורמים חיצוניים. **על כן, נציבות תלונות הציבור נושאת תפקיד חברתי וציבורי חשוב במדינת ישראל.**

36. ביטוי לתפקיד חשוב זה ניתן למצוא אף בדברי ההסבר להצעת חוק נציב תלונות הציבור על שופטים (תיקון מס' 5 - הוראת שעה), התשפ"ד-2023:

"נציב תלונות הציבור על שופטים יעמוד בראש יחידת "נציבות תלונות הציבור על שופטים" שתפקידה לברר תלונות על התנהגות שופטים במסגרת מילוי תפקידם, לרבות בדרך ניהול משפט על ידם. זוהי משימה רגישה ומורכבת שתכליתה שיפור איכות השירות הייחודי הניתן על ידי השופטים לציבור, תוך שמירה מרבית על העצמאות השיפוטית מצד אחד ועצמאות הנציבות מצד שני".

העתק של הצעת חוק נציב תלונות הציבור על שופטים (תיקון מס' 5 - הוראת שעה), התשפ"ד-2023 מצורף ומסומן כנספח ע/3.

37. שטרסברג-כהן, במאמרה "עצמאות שיפוטית מהי ומהן מגבלותיה", עומדת גם שם על תכלית זו ומדגישה את הדיוק שבהסדר הסטוטורי הקיים, על פיו קיימת הבחנה בין סוגים שונים של פעילות השופט, ומדגישה את המשמעות העולה מכך. ובלשון המאמר:

"מטרתה של ההבחנה בין סוגים שונים של פעילות שיפוטית לעניין הפעלת ביקורת עליהם, היא ליצור איזון הולם, גם מהיבט זה, בין העצמאות השיפוטית לבין עקרון אחריות הדיווח. בכך מתאפשרת הבטחת העצמאות השיפוטית לצד קיום בקרה ממוסדת על מילוי חובתו של השופט לדון בעניינים הבאים לפניו באופן ראוי, הולם, ענייני, יעיל ומכובד, תוך שמירה על אווירה נאותה באולם הדיונים, דאגה לכבודם של המתדיינים ובאי כוחם, דאגה לניהול תקין של המשפט ולסיומו במתן פסק דין תוך זמן סביר. בכל אלה יש כדי להגן על יוקרתה של המערכת ולחזק את אמון הציבור בה" (שטרסברג-כהן "עצמאות שיפוטית מהי ומהן מגבלותיה", עמ' 280-281).

38. על כן, מדבריה של שטרסברג-כהן עולה כי לחוק נציב תלונות הציבור תכלית ברורה, והיא שיפור איכות השירות הייחודי הניתן על ידי השופטים לציבור. חוק זה עושה זאת תוך שמירה על העצמאות השיפוטית של השופטים ואי-תלותם בגורמים אחרים. בחוק זה, כאמור, יש לאפשר קיום ביקורת על הרשות השופטת תוך הגנה על יוקרתה והעלאת האמון הציבור בה.

39. כמשתמע מראשית פרק זה, תפקודה של נציבות תלונות הציבור על שופטים תלוי רבות בכך שבראשה יעמוד נציב, וכאשר היא פועלת באופן תקין, היא מסוגלת לעמוד בתכלית החוק – שיפור איכות השירות הייחודי הניתן על ידי השופטים לציבור, תוך שמירה על העצמאות השיפוטית. מכאן, שלשם הגשמת תכלית החוק, יש למנות נציב תלונות ציבור חדש בהקדם האפשרי.

ג. החלל הנותן בתפקיד נציב תלונות הציבור נוכח חוסר ההסכמה על

מועמד חדש

40. כידוע, ביום 7.10.2023 פרצה מלחמת 'חרבות ברזל', במהלכה מתמודדת מדינת ישראל עם איום בטחוני ממספר חזיתות. בשל השפעותיה של מלחמה זו, אשר הכניסה את מדינת ישראל למצב חירום לאומי-בטחוני, נאלצו הממשלה ומשרדיה השונים לשנות את סדר יומם ולהתאימו למציאות שנכפתה על מדינת ישראל.

41. בשל מציאות מורכבת זו, ובשל העובדה כי טרם פרוץ המלחמה לא כונסה הוועדה לבחירת הנציב על מנת לבחור נציב חדש, חוקקה הכנסת ביום 6.11.2023 את חוק נציב תלונות הציבור על שופטים (תיקון מס' 5 – הוראת שעה), התשפ"ד-2023 (להלן: "הוראת השעה תיקון מס' 5"). לפי תיקון זה, שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון יחד יהיו רשאים להאריך את תקופת כהונתו של הנציב באותה עת, כב' השופט (בדימו') אורי שהם, בשישה חודשים נוספים בלבד, וזאת כדי להימנע ממצב בו אין נציב העומד בראש נציבות תלונות הציבור על שופטים.

42. כאמור, ביום 6.11.2023 נחקקה הוראת השעה תיקון מס' 5, וקבעה את תיקונו של סעיף 6 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים כהוראת שעה עד ליום 12.5.2024. ואכן, שר המשפטים ומ"מ נשיא בית המשפט העליון דאז, כב' השופט (בדימוס) פוגלמן, האריכו את כהונתו של נציב תלונות הציבור הקודם, כב' השופט בדימוס אורי שהם.

43. כאמור, ביום 12.5.2024 תמה הוראת השעה תיקון מס' 5 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, והארכת כהונתו של השופט (בדימו') אורי שהם, הסתיימה. זאת, מבלי ששר המשפטים ומ"מ נשיא בית המשפט העליון, הציעו מועמד חדש לתפקיד הנציב לחברי הוועדה לבחירת הנציב. משכך, הוועדה לבחירת הנציב, היא הוועדה לבחירת שופטים, טרם מינתה נציב תלונות הציבור על שופטים אחר עד לזמן כתיבת עתירה זו.

44. ביום 11.7.2024 הוגשה עתירה בבג"ץ 5691/24 לביא- זכויות אזרח, מנהל תקין ועידוד ההתיישבות, ע"ר נ' מ"מ נשיא בית המשפט העליון עוזי פוגלמן (נבו 23.9.2024) (להלן: "עניין לביא") בעניין מינוי נציב תלונות הציבור על שופטים חדש, נגד מ"מ נשיא בית המשפט העליון דאז, כב' השופט (בדימוס) פוגלמן. העתירה הוגשה על-ידי עמותת לביא, במסגרתה ביקשה כי בית המשפט הנכבד יורה למ"מ נשיא בית המשפט העליון דאז ליתן טעם מדוע לא ייתן את הסכמתו למינוי אחד המועמדים שהציע שר המשפטים לתפקיד נציב תלונות הציבור על שופטים.

45. טענתה העיקרית של עמותת לביא נשענה על ההנחה העובדתית לפיה אי-מינויו של נציב חדש נובע מהיעדר הסכמה בין שר המשפטים לבין מ"מ נשיא בית המשפט העליון, וכי אי ההסכמה הינה פועל יוצא של דרישת מ"מ הנשיא כי הנציב הבא ימונה אך ורק מקרב שופטי בית המשפט העליון. עם זאת, מ"מ הנשיא ציין בתגובתו כי מאז חודש יוני 2024 שר המשפטים לא מקיים עמו פגישות עבודה, וכי הוצעו מטעמו שמות של מועמדים שונים לרבות מי שלא כיהנו בעבר כשופטים בבית המשפט העליון, ואולם בקשות אלו נדחו על ידי השר.

46. ביום 23.9.2023, ניתן פסק דין בעניין לביא במסגרתו נקבע כי דין העתירה להידחות. זאת, נוכח העובדה שמינויו של נציב חדש מתעכב מסיבות שאין להן כל נגיעה לאמור בעתירה, ומשכך נשמט הבסיס תחת העתירה כולה, וכן בשים לב לפרישתו הקרבה של מ"מ נשיא בית המשפט העליון דאז, כב' השופט פוגלמן:

"מ"מ הנשיא, מנגד, מציין בתגובתו כי מאז חודש יוני 2024 לא מקיים עמו השר פגישות עבודה, ולגופה של טענת העותרת – מבהיר כי הוצעו מטעמו שמות של מועמדים שונים, לרבות מי שלא כיהנו כשופטים במינוי קבע של בית המשפט העליון, ואולם הם נדחו על ידי השר. השר מצדו, טוען בתגובתו כי **אכן מיום 13.6.2024 לא מתקיים כל שיח בנדון בינו לבין מ"מ הנשיא, וזאת בעקבות צו על תנאי שהוציא בית משפט זה במועד הנזכר, במסגרת הליך בג"ץ 1711/24 התנועה לאיכות השלטון נ' שר המשפטים**. השר מוסיף וטוען כי הסוגיה שמעוררת עתירה זו – אינה שפיטה, וכי שופטי בית משפט זה מצויים בניגוד עניינים בהליך דין.

דין העתירה להידחות. כמפורט לעיל, מינויו של נציב חדש מתעכב בעת הזאת מסיבות שאין להן כל נגיעה לאמור בעתירה. ממילא, נשמט הבסיס תחת העתירה כולה, ודינה להידחות אך מטעם זה. מעבר לנדרש נציין, כי בשים לב למועד פרישתו הקרוב של מ"מ הנשיא, אין תוחלת לעתירה במתכונתה הנוכחית. אף מטעם זה, דינה להידחות." (שם, בפס' 5-6).

47. הנה כי כן, שר המשפטים עצמו ציין בתגובתו כי נכון לחודש ספטמבר 2024, לא מתקיים כל שיח בעניין מינוי נציב תלונות הציבור על שופטים בינו לבין מ"מ נשיא בית המשפט העליון, נוכח הצו על תנאי שהוציא בית המשפט בבג"ץ 1711/24 ביום 13.6.2024, אשר קבע:

"בטרם תוגש התגובה המקדמית, מטעמים של יעילות הטיפול בעתירה - ומטעמים אלה בלבד - בלא שיהיה בכך משום הבעת עמדה לגופם של דברים, החלטנו להורות על מתן צו על תנאי כנגד המשיב 1 המורה לו לנמק מדוע לא יפעיל את סמכותו לפי סעיף 7(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב] התשמ"ד-1984,

ויכנס את הוועדה לבחירת שופטים להצבעה לבחירה בשופטי בית המשפט העליון, וכן מדוע לא יפעל לבחור נשיא לבית המשפט העליון. (בג"ץ 1711/24 התנועה למען איכות השלטון נ' שר המשפטים (נבו 13.6.2024)).

48. יצוין, כי העותרת הגישה בעצמה תלונות שונות לנציב תלונות הציבור על שופטים, אשר נותרו תלויות ללא מענה וטיפול מאחר שלא מונה נציב חדש לאחר שפקעה כהונתו של הנציב הקודם, השופט בדימ' אורי שהם. ראשית, במהלך כהונתו של הנציב הקודם, העותרת הגישה תלונות נגד הרב יצחק יוסף, דיין בית הדין הרבני הגדול, בגין התערבות פוליטית בעניינים השנויים במחלוקת ציבורית ובאופן שאינו הולם את תפקידו כדיין בית הדין הרבני הגדול. תלונה זו לא נענתה.

העתק פנייתה של העותרת לנציב תלונות הציבור על השופטים מיום 11.3.2024 מצורף ומסומן כנספח ע/4.

49. שנית, רק לאחרונה פנתה העותרת לנציבות תלונות הציבור על שופטים, בבקשה לבירור הפרסומים בתקשורת אודות טענות שנטענו כלפי כב' השופט יצחק עמית במסגרת מילוי תפקידו. בתגובה לפנייתה נמסר לעותרת כמענה במייל כי "כהונתו של נציב תלונות הציבור על שופטים הסתיימה ביום 11.5.2024 ולא מונה נציב חדש במקומו. משכך משך הטיפול בפנייתך יכול שיארך."

העתק פנייתה של העותרת לנציב תלונות הציבור על השופטים מיום 13.1.2025 מצורף ומסומן כנספח ע/5.

ג.4. מינוי השופט יצחק עמית לנשיא בית המשפט העליון והצהרת שר

המשפטים כי הוא אינו מכיר במינוי זה

50. ביום 29.2.2024 הגישה העותרת את העתירה בבג"ץ 1711/24 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר המשפטים (נבו 8.9.2024) (לעיל ולהלן: "בג"ץ 1711/24"), בה ביקשה מבית המשפט הנכבד, בין היתר, ליתן צו על תנאי כנגד שר המשפטים המורה לו לבוא ולנמק מדוע לא יפעיל את סמכותו, לפי סעיף 7(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב] התשמ"ד-1984 (להלן: "חוק בתי המשפט") ויכנס את הוועדה לבחירת שופטים לשם בחירת נשיא בית המשפט העליון.

51. ביום 8.9.2024 ניתן פסק דין בעתירה, בו נקבע כי מחובתו של שר המשפטים לכנס את הוועדה לשם בחירת נשיא לבית המשפט העליון, וכי לבחירת נשיא לבית המשפט העליון נדרשת הסכמה של רוב רגיל בקרב חברי הוועדה ולא של רוב מיוחד. בהתאם, ניתן פה אחד **צו מוחלט אשר מורה לשר המשפטים לפרסם ברשומות את רשימת המועמדים לתפקיד נשיא בית המשפט העליון, ולכנס את הוועדה לצורך בחירת נשיא בית המשפט העליון:**

"[...] ניתן בזה צו מוחלט, אשר מורה לשר המשפטים לקיים את חובתו לפי סעיף 7(א) לחוק, לפרסם ברשומות את רשימת המועמדים לתפקיד נשיא בית המשפט העליון תוך 14 יום ממועד מתן פסק דין זה, ולכנס את הוועדה לצורך בחירת נשיא כאמור בסמוך לאחר חלוף פרק הזמן הנדרש לפי סעיף 11ב(א) לכללי השפיטה." (פס' 49 לפסק דינה של השופטת וילנר).

52. ברם, על אף לשונו הברורה של פסק הדין, לצערה הרב של העותרת, עשה המשיב 1 כל שעלה בידו על-מנת לסכל את בחירת נשיא בית המשפט העליון.

53. לנוכח זאת, ביום 28.11.2024, הגישה העותרת בקשת ביזיון בית משפט לפי פקודת הביזיון בבג"ץ 1711/24. בבקשתה טענה העותרת כי שר המשפטים מפר את הוראות החוק החלות עליו, ואף חמור מכך – מפר בזדון וביודעין את פסק דינו החלוט של בית משפט נכבד זה. משכך, ביקשה העותרת מבית המשפט הנכבד לחייב את המשיב, שר המשפטים, לציית לפסק דינו.

54. בהמשך לכך, ביום 12.12.2024 התקיים הדיון בבקשת הביזיון שהוגשה מטעם העותרת. עוד באותו היום, 12.12.2024, הבהיר בית המשפט הנכבד את ההוראה האופרטיבית של פסק הדין שניתן בבג"ץ 1711/24 ביום 8.9.2024, על מנת להסיר את הספק ביחס לחובותיו של שר המשפטים. זאת, תוך שנקבע כי פועלו של שר המשפטים לא מגשים את הקביעה בפסק הדין מיום 8.9.2024, המטילה חובה להביא את בחירת הנשיא לבית המשפט העליון להצבעה על ידי חברי הוועדה לבחירת שופטים. לנוכח זאת, קבע בית המשפט הנכבד:

"לנוכח האמור, ובהתחשב במשך הזמן הסביר הנדרש, להערכתנו, על-מנת לאפשר לוועדה לבחירת שופטים למצות את הדיונים בנושא, אנו מורים כי על שר המשפטים להעלות את בחירת הנשיא לבית המשפט העליון להצבעה על ידי חברי הוועדה לבחירת שופטים עד ליום 16.1.2025." (פס' 7 להחלטה שניתנה ביום 12.12.2024).

55. והנה, גם לאחר החלטה מפורשת זו של בית המשפט הנכבד, המשיך המשיב 1 להפר ביודעין את פסיקת בג"ץ, ולא העלה להצבעה את הבחירה בנשיא ומשנה לנשיא לבית המשפט העליון בישיבות הוועדה אשר התקיימו. זאת, תוך שהוא מתבטא בהתרסה כנגד בית המשפט הנכבד ומצהיר כי החלטות בית המשפט הנכבד אינן חוקיות וכי הוא לא יפעל בהתאם אליהן.

56. ביום 15.1.2025 הגיש שר המשפטים הודעה לבית המשפט הנכבד, במסגרתה הוא החליט – על דעת עצמו וללא מקור סמכות לכך בחוק – לקיים "בדיקה מעמיקה של הטענות" אשר הועלו בפרסום כנגד מ"מ נשיא בית המשפט העליון, כבי' השופט יצחק עמית. לפיכך, שר המשפטים ציין כי לשיטתו "אין מנוס מדחיית מועד כינוס הוועדה לצורך בחירת נשיא בית המשפט העליון".

57. ביום 16.1.2025, ובהמשך להודעתו של שר המשפטים, התקבלה החלטת בית המשפט העליון, במסגרתה הורו השופטים לשר המשפטים "לכנס את הוועדה לבחירת שופטים לשם הצבעה על בחירת נשיא לבית המשפט העליון לא יאוחר מיום 26.1.2025 – חלף המועד שנקבע בהחלטתנו מיום 12.12.2024 – זאת, מבלי להביע עמדה כלשהי, לכאן או לכאן, לגופם של דברים".

58. חרף החלטותיו הברורות של בית המשפט הנכבד, וחרף מתן התשובות מצד כב' מ"מ הנשיא עמית לכל אחת מהטענות שנטענו כנגדו, כך שכל החומר הרלוונטי בעניין הטענות כבר קיים וניתן להביאו בפני הגוף המוסמך – הוועדה לבחירת שופטים – לטובת בחירת נשיא לבית המשפט העליון, החליט המשיב 1 לעשות דין לעצמו ולהודיע לבית המשפט הנכבד כי יש לדחות פעם נוספת את מועד כינוסה של הוועדה לבחירת שופטים.

59. נוכח סירובו של שר המשפטים להעלות את מינוי נשיא בית המשפט העליון להצבעה בוועדה לבחירת שופטים פעם אחר פעם, תוך שהוא מפר את מצוות החוק ואת החלטותיו המפורשות של בית המשפט הנכבד, התכנסה הוועדה לבחירת שופטים למינוי נשיא לבית המשפט העליון ביום 26.1.2025. במסגרת הדיון שהתקיים בוועדה, נבחר לתפקיד נשיא בית המשפט העליון כב' השופט יצחק עמית. שר המשפטים ונציגי הקואליציה בוועדה, חברי הכנסת יצחק קרויזר ואורית סטרוק, החרימו את הדיון בוועדה ולא נכחו בהצבעה על מינוי הנשיא.

60. מיד לאחר ההחלטה בוועדה על מינויו של כב' השופט עמית לנשיא, שר המשפטים, שכאמור לא נכח בדיון, הודיע למנהל בתי המשפט כי הוא אינו מכיר בבחירה בכב' השופט עמית לנשיא בית המשפט העליון. בין היתר, עמד שר המשפטים על כך שהוא אינו מכיר במינוי נוכח "העננה המרחפת", לדבריו, ביחס להתנהלותו של כב' השופט עמית במקרים שונים והפרסומים נגדו, וכן שהבחירה נעשה מכוח צו בלתי חוקי של בג"ץ. עוד הוא הצהיר כי "בשם ציבור ענק שזכויותיו הדמוקרטיות נרמסו בהליך הלא חוקי הזה, ושצפייתו למערכת משפט הוגנת ומוסרית נרמסה אף היא, לא נפסיק לפעול עד שנביא לתיקון המצב המביש הזה מן היסוד".

העתק כתבתה של טובה צימוקי "יצחק עמית נבחר לנשיא העליון. לזין הודיע שאינו מכיר בהחלטה: 'זו חרפה מוסרית'" מיום 26.1.2025 מצורף ומסומן כנספח ע/6.

5.ג. ברקע הדברים – תכנית שר המשפטים להחלשת הרשות השופטת

והכפפתה תחת הממשלה, והחקיקה בעניין מינוי נציב תלונות

הציבור על שופטים

61. ביום 4.1.2023 כינס שר המשפטים, חה"כ יריב לוין, מסיבת עיתונאים, במסגרתה הוא פירט את תכנית הממשלה ה-37 להכפיף את המערכת המשפטית תחתיה ולערוך שינויים משטריים דרמטיים בשיטת המשטר הישראלית, תחת הכינוי "רפורמה משפטית" (להלן: **תוכנית הרפורמה** או "הרפורמה").

62. רפורמת שר המשפטים לוין מכילה מספר שלבים, כאשר השלב הראשון כולל מספר שינויים משטריים משמעותיים, ביניהם: שינוי הרכב הוועדה לבחירת שופטים – כך שיינתן רוב לנציגי הקואליציה בוועדה לבחירת שופטים, מה שיגרום להכח למעשה לפוליטיזציה של הרשות השופטת; צמצום, או אף ביטול יכולתו של בית המשפט להפעיל ביקורת שיפוטית על חקיקה, וכן חקיקתה של פסקת התגברות מקיפה – אשר יאינו או לכל הפחות יחלישו עד מאוד את כלי הביקורת השיפוטית, המגן בפני חקיקה דורסנית ובלתי חוקתית; ביטול עילת הסבירות – כך שתבוטל האפשרות להעביר ביקורת שיפוטית על החלטות מנהליות שחורגות ממתחם הסבירות – מה שנפסל בבג"ץ 5658/23 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת** (נבו 1.1.2024); וכן מינוי יועצים משפטיים כמשרות אמון והפיכת עמדתם ללא מחייבת כלפי הממשלה – ולמעשה נטרול מוחלט של המנגנונים הבסיסיים ביותר לשמירה על האינטרס הציבורי ועל עקרון שלטון החוק, המגבילים את נבחר הציבור והרשות המבצעת מלפעול בניגוד לדין.

העתק כתבתו של ניצן שפיר שכותרתה "מה אומרים סעיפי רפורמת לוין? מורה נבוכים" מיום 13.1.23 **גלובס**, מצורפת ומסומנת כנספח ע/7.

63. והנה, לאחר שנראה כי בעקבות המלחמה הקשה שנפתחה ביום 7.10.2023, שר המשפטים הקפיד את קידום הרפורמה, לאחרונה הכריז הוא על חזרתו לקידום התוכנית לשינוי שיטת המשטר בישראל, במטרה להכפיף את מערכת המשפט לדרג הפוליטי ולהחלישה. יתרה מכך, מאז המלחמה רק השתכללו ונוספו לתוכנית יוזמות חקיקה נוספות, אשר נועדו בין היתר לאפשר לדרג הפוליטי שליטה במחלקה לחקירות שוטרים, התחמקות ח"כים מהעמדה לדין, הכשרת הדלפות מגורמים צבאיים לדרג הפוליטי, השתלטות על תאגיד השידור הציבורי ועוד.

העתק כתבתה של דפנה ליאל שכותרתה "ליון מאיים להמשיך את המהפכה המשפטית: שופטי בג"ץ לא הותירו לנו ברירה אלא לפעול" מיום 14.12.24 N12 מצורפת ומסומנת כנספח ע/8.

64. ואכן, נכון למועד הגשת עתירה זו מקודם מספר לא מבוטל של הצעות חוק אשר תכליתן לקדם את המטרה האמורה. כך, למשל, הצעת החוק לשינוי הרכב הוועדה לבחירת שופטים והפיכה לפוליטית (הצעת חוק בתי המשפט (תיקון מס' 101), התשפ"ג-2023) – מצויה בשלב ההכנה לקריאה שנייה ושלישית; הצעת החוק שמכונה "חוק פלדשטיין", שתאפשר לחיילי צה"ל להעביר מידע מסווג ישירות לרה"מ או לשר הביטחון (הצעת חוק מסירת מידע סודי לראש הממשלה ולשרים (תיקוני חקיקה), התשפ"ה-2024); הצעת חוק שקובעת שנדרש אישור של הכנסת כדי להעמיד ח"כ לדין (הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון-אישור הכנסת לפתיחה בהליך פלילי או אזרחי), התשפ"ה-2024); וכן הצעת החוק שמכפיפה את מח"ש ישירות לשר המשפטים (הצעת חוק לתיקון פקודת המשטרה (המחלקה לחקירת שוטרים), התשפ"ג-2022) – שלושתן מצויות בשלב ההכנה לקריאה ראשונה. בנוסף, לאחרונה התקבלה בכנסת הצעת החוק להפקעת סמכויות מלשכת עורכי הדין (חוק לשכת עורכי הדין (תיקון מס' 45), התשפ"ה-2025), כחלק מהמהלך הנרחב להחלשת גורמי הבקרה וחיזוק הרשות המבצעת.

65. למרבה הצער, זוהי רשימת דוגמאות שאינה ממצה, בלשון המעטה. עוד יצוין, כי לעמדת העותרת, גם פעולות נוספות בהן נקט שר המשפטים, שאינן במסגרת חקיקה, נועדו לקדם את המטרות האמורות של תכנית הרפורמה, וחלקן נידונו בבית משפט נכבד זה בהליכים אחרים, ולכן אין זה המקום להרחיב אודותיהן. כך למשל, סירובו של שר המשפטים לכנס את הוועדה לבחירת שופטים (בג"ץ 1711/24) – שנועד אף הוא להחליש את הרשות השופטת ולמנוע מינוי שופטים בטרם ישונה הרכב הוועדה לבחירת שופטים, כפי שמקדמת הקואליציה כאמור.

66. לא זו אף זו, הניסיון להשתלטות פוליטית על גורמי הבקרה ושמירת הסף במדינה – לא פסח גם על סוגיית מינויו של נציב תלונות הציבור על השופטים – בה עסקינן בעתירה זו. כך, במסגרת הצעת חוק נציב תלונות הציבור על שופטים (תיקון מס' 6) (בחירת הנציב), התשפ"ד-2024 (להלן: "הצעת החוק למינוי נציב"), שכבר מצויה בשלב ההכנה לקריאה שנייה ושלישית, מוצע לשנות את אופן בחירת נציב תלונות הציבור על שופטים, כך שבמקום הוועדה לבחירת שופטים – הכנסת היא שתמנה את הנציב, לפי הצעת שר המשפטים או חברי כנסת מסוימים.

67. הצעת החוק למינוי נציב מעלה חשש ממשי כי בעקבותיה, מינוי נציב תלונות הציבור על שופטים על ידי הכנסת, כמינוי פוליטי, יוביל לערעור עצמאותה של מערכת המשפט. זאת, בהתאם למטרת העל של תוכנית הרפורמה של שר המשפטים, כאמור, של החלשת מערכת המשפט וביצור כוחה של הרשות המבצעת.

68. אם כן, כאמור, החלל הנותר בתפקיד נציב תלונות הציבור כבר חודשים רבים, מחליש את מעמדה של הרשות השופטת, וככל שהמחדל במינוי מתמשך, כך מתעצמת הפגיעה ברשות השופטת. זאת, בייחוד על רקע יתר המהלכים שנסקרו לעיל להחלשת הרשות השופטת, ובפרט העיכוב הרב בכינוס הוועדה לבחירת שופטים ובמינוי שופטים, שנמשך עד לאחרונה למעלה משנה.

69. כפי שהעותרת תטען להלן, חלה חובה סטטוטורית לפעול למינוי נציב חדש, ואי-מינוי של נציב כבר למעלה מתשעה חודשים מאז פקעה כהותנו של הנציב הקודם, משמעותו הפרה בוטה של הוראות החוק ופעולה בחוסר סמכות. בנוסף, ההחלטה שלא לדון במינוי נציב חדש פוגעת בזכותו

של הציבור להתלונן על שופט, וכן פוגעת באופן חמור בהליכים שנפתחו אצל נציב תלונות הציבור על שופטים הקודם.

6.ג. מיצוי הליכים מטעם העותרת

70. ביום 9.5.2024 פנתה לראשונה העותרת לחברי הוועדה לבחירת הנציב, קרי הוועדה לבחירת שופטים, בבקשה שיפעלו בהקדם האפשרי לקיים דיון ומינוי של נציב תלונות הציבור על השופטים. בפנייתה העותרת עמדה על כך שביום 12.5.2024 תמה הוראת השעה שנחקקה כתיקון מס' 5 לחוק נציב תלונות הציבור, והארכת כהונתו של נציב תלונות הציבור, השופט (בדימ') אורי שוהם, תסתיים.

71. בהמשך לכך, העותרת עמדה על החובה הסטוטורית הקבועה בסעיף 5(א) לחוק נציב תלונות הציבור, הקובע כי "מינוי נציב ייעשה, ככל האפשר, לא מוקדם מתשעים ימים ולא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו של הנציב המכהן". אם כן, טענה העותרת כי חלה חובה סטוטורית במינוי נציב חדש – בטרם התפנה מקומו של הנציב הקודם, ואי המינוי של נציב חדש מהווה הפרה של החובה הסטוטורית.

72. העותרת טענה כי החלטתו של שר המשפטים שלא להביא לדיון והצבעה למינוי נציב תלונות הציבור בוועדה למרות החלל שנוצר בשל סיום כהונתו של הנציב היוצא, השופט שוהם, היא הפרה בוטה של הוראות חוק נציב תלונות הציבור והחלטה שנעשתה בחוסר סמכות במחדל.

73. בנוסף, טענה העותרת כי קיים חשש ממשי לשימוש לרעה בסמכותו של שר המשפטים, ולהתנהלות על פי שיקולים פוליטיים זרים ובלתי ענייניים, לאחר שדווח בתקשורת כי הוא מסרב למנות שופט מקרב שופטי בית המשפט העליון כנציב. וזאת, על אף שסעיף 3(א) לחוק נציב תלונות הציבור קובע כי על הנציב החדש להיות ברמת כשירות המתאימה לשופט בית המשפט העליון.

העתק פנייתה של העותרת לחברי הוועדה לבחירת שופטים מיום 9.5.2024 מצורף ומסומן כנספח 9/ע.

74. ביום 19.5.2024, פנתה העותרת פעם נוספת לחברי הוועדה, בבקשה שיפעלו לקיים דיון ומינוי של נציב תלונות הציבור על שופטים. בפנייה זו הדגישה העותרת כי היא פונה לחברי הוועדה גם כנפגעת ישירה מאותו החלל שנוצר בתפקיד נציב תלונות הציבור, כאשר נעצר המשך הטיפול בתלונתה מיום 11.3.2024 נגד הרב יצחק יוסף, דיין בית הדין הרבני הגדול, אשר קרא להשתמטות תלמידי הישיבות החרדים משירות בטחון בשעת המלחמה הקשה, גם כאשר הדין יורה להם להתגייס.

העתק פנייתה של העותרת לחברי הוועדה לבחירת שופטים מיום 19.5.2024 מצורף ומסומן כנספח 10/ע.

75. יום לאחר מכן, ביום 20.5.2024, התקבל מענה לפנייתה הראשונה של העותרת מיום 9.5.2024 מטעם הנהלת בתי המשפט. במענה הובהר כי "אין חולק כי לנציב תלונות הציבור על השופטים חשיבות רבה וכי האינטרס הציבורי מחייב מינוי נציב הקדם האפשרי." בנוסף, צוין כי בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק נציב תלונות הציבור, הנציב יתמנה בידי הוועדה לפי הצעת שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון כאחד. עם זאת, עד למועד כתיבת המענה לא הושגה הסכמה בין ממלא מקום נשיא בית המשפט העליון ושר המשפטים בעניין זהות המועמד לתפקיד נציב.

העתק המענה מטעם הנהלת בתי המשפט מיום 20.5.2024 מצורף ומסומן כנספח ע/11.

76. ביום 9.6.2024 פנתה העותרת בפעם השלישית לשר המשפטים ולממלא מקום נשיא בית המשפט העליון דאז, בבקשה נוספת שיפעלו למינוי דחוף של נציב תלונות הציבור. זאת, לאחר שפנייתה הקודמת נותרה ללא מענה, וטרם מונה נציב תלונות הציבור חדש, וזאת לאחר שמזה כבר כחודש קיים חלל בתפקיד נציב תלונות הציבור. בפנייתה העותרת חזרה על טענותיה בפניות הקודמות ועל הצורך הדחוף במינוי נציב תלונות הציבור.

העתק פנייתה של העותרת לשר המשפטים ולממלא מקום נשיא בית המשפט העליון מיום 9.6.2024 מצורף ומסומן כנספח ע/12.

77. ביום 30.9.2024 פנתה העותרת פעם נוספת, רביעית במספר, לחברי הוועדה לבחירת שופטים, בבקשה דחופה למנות נציב תלונות הציבור על השופטים. העותרת הדגישה כי מאז תום כהונתו של הנציב הקודם חלפו למעלה מארבעה חודשים, וכי היעדר המינוי פוגע פגיעה חמורה בזכות הציבור להגיש תלונות וביכולת הנציבות לטפל בהן. כמו כן, ציינה העותרת את פסק הדין בבג"ץ 1711/24, שבו נקבע כי קיימת חובה לכנס את הוועדה לבחירת שופטים לצורך מינוי נשיא לבית המשפט העליון, וטענה כי אותו היגיון חל גם ביחס למינוי נציב תלונות הציבור. בפנייה זו העותרת ביקשה כי הוועדה תפעל לאלתר למינוי הנציב החדש בהתאם להוראות החוק.

העתק פנייתה של העותרת לחברי הוועדה לבחירת שופטים מיום 30.9.2024 מצורף ומסומן כנספח ע/13.

78. בהמשך לכך, ביום 3.2.2025 פנתה העותרת פעם נוספת, חמישית במספר, לחברי הוועדה לבחירת שופטים. בפנייתה שבה ועמדה העותרת על הצורך הדחוף במינוי נציב תלונות הציבור על שופטים, נוכח החלל שנוצר בתפקיד לאחר שפקעה כהונתו של הנציב הקודם ביום 9.5.2024 לפני כתשעה חודשים. בפנייתה עמדה העותרת על כך שהחלטת שר המשפטים שלא לקיים פגישות עם כבי"מ נשיא בית המשפט העליון למינוי נציב תלונות הציבור על שופטים, היא הפרה בוטה של הוראות החוק והחלטה שנעשתה בחוסר סמכות במחדל, תוך התנהלות על פי שיקולים פוליטיים זרים ובלתי ענייניים ופגיעה חמורה ברשות השופטת.

העתק פנייתה של העותרת לחברי הוועדה לבחירת שופטים מיום 3.2.2025 מצורף ומסומן כנספח ע/14.

79. הנה כי כן, בחודשים האחרונים ועד למועד כתיבת עתירה זו, שבה ופנתה העותרת לחברי הוועדה לבחירת שופטים, ובתוך כך לשר המשפטים ולמ"מ נשיא בית המשפט העליון, בבקשה דחופה למנות נציב תלונות הציבור על שופטים. העותרת הדגישה בפניותיה כי היעדר מינוי נציב חדש פוגע פגיעה חמורה בזכות הציבור להגיש תלונות וביכולת הנציבות לטפל בהן, וכי חלה החובה למנות נציב חדש בהתאם לחוק נציב תלונות הציבור.

80. חרף פניותיה הרבות של העותרת, ובחלוף כתשעה חודשים ללא נציב תלונות הציבור על שופטים מכהן, לא נותרה לעותרת כל ברירה זולת פנייה לבית המשפט הנכבד בבקשה כי יוציא את הצו אשר התבקש ברישא לעתירה ויקבע מועד דחוף לקיום דיון בעתירה. זאת, מתוך הטעמים אותם תפנה לפרט העותרת כעת בחלק המשפטי של העתירה.

ד. הטיעון המשפטי

ד.1. המסגרת הנורמטיבית

81. חוק נציב תלונות הציבור קובע את החובה הסטטוטורית והמסגרת הנורמטיבית לבחירת נציב תלונות הציבור על שופטים. סעיף 2 לחוק מגדיר את תפקיד הנציב כך:

"נציב תלונות הציבור על שופטים יעמוד בראש יחידה שתיקרא "נציבות תלונות הציבור על שופטים" שתברר, בהתאם להוראות חוק זה, תלונות על התנהגות שופטים במסגרת מילוי תפקידם, לרבות בדרך ניהול משפט על ידם."

82. באופן משלים, סעיף 20(א) לחוק נציב תלונות הציבור מעניק לנציב סמכות רחבה ביותר במילוי תפקידו, וקובע כי:

"הנציב רשאי לברר את התלונה בכל דרך שימצא לנכון והוא אינו כפוף לסדרי דין או לדיני הראיות".

83. כמו כן, סעיף 22(א) לחוק נציב תלונות הציבור קובע:

"מצא הנציב שהתלונה היתה מוצדקת יודיע על כך למתלונן, לשופט הנילון ולמי שמנוי בסעיף 19(ד), לפי הענין, בצירוף החלטתו; בהודעה כאמור רשאי הנציב לפרט את תמצית ממצאיו, כולם או חלקם, ואם העלה הבירור כי קיים ליקוי, רשאי הוא להצביע על הצורך בתיקונו ועל הדרך הראויה לכך".

84. כלומר, על פי החוק, **נציב תלונות הציבור על שופטים** אינו רק העומד בראש יחידת נציבות תלונות הציבור על שופטים, אלא הוא גם **הגורם בלעדי לו מוקנות הסמכויות שבחוק נציב התלונות**, ולמעשה, **בלעדי אין כל גורם שמוסמך לקבל החלטות בעניין תלונות על שופטים**.

85. מכאן, שהחוק מחייב שהנציב יהיה בעל כישורים משפטיים גבוהים במיוחד, ובהתאם, קובע בסעיף 3(א) לחוק נציב תלונות הציבור כי:

"מי שכשיר להתמנות שופט של בית המשפט העליון כשיר להתמנות נציב תלונות הציבור על שופטים".

86. אופן מינוי הנציב לתפקיד נקבע בסעיף 3(ב) לחוק נציב תלונות הציבור:

"**הנציב יתמנה בידי הוועדה לבחירת הנציב, לפי הצעת שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון כאחד**; הוועדה רשאית לקבל את ההצעה או לדחותה, ואם הוצע יותר ממועמד אחד – למנות אחד מקרב המועמדים או לדחות את ההצעה".

87. כאמור, סעיף 1 לחוק נציב תלונות הציבור קובע כי הוועדה לבחירת הנציב היא "הוועדה לבחירת שופטים כמשמעותה בסעיף 4(ב) לחוק-יסוד: השפיטה". כלומר, לתפקיד הנציב ימונה מועמד לפי הצעה משותפת של שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון, **על ידי הוועדה לבחירת שופטים**.

88. בניגוד לחובות אחרות המעוגנות בחקיקה, אשר לא נקבע לגביהן מועד סטטוטורי לביצוען, בענייננו, חוק נציב תלונות הציבור קובע, בסעיף 5(א) לחוק, **מועד סטטוטורי קשיח למינויו של נציב תלונות הציבור על שופטים**:

"מינוי נציב ייעשה, ככל האפשר, לא מוקדם מתשעים ימים ולא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו של הנציב המכהן; התפנה מקומו של הנציב לפני תום תקופת כהונתו, ייעשה המינוי בתוך ארבעים וחמישה ימים מהיום שבו התפנה מקומו".

89. כלומר, על מנת להבטיח שתפקיד הנציב יאוּש באופן רציף וכי חילוף התפקידים ייעשה כראוי, החוק קובע כי יש למנות נציב חדש לא יאוחר מ-30 ימים לפני תום כהונתו של הנציב המכהן. לצד זאת, החוק קובע כי ככל שהתפנה מקומו של הנציב לפני תום תקופת כהונתו – ייעשה המינוי בתוך ארבעים וחמישה ימים מהיום שבו התפנה מקומו של הנציב.

90. כמו כן, לעניין תקופת כהונת הנציב, סעיף 6 לחוק קובע כי "הנציב יכהן תקופת כהונה אחת בלבד של חמש שנים". עם זאת, כאמור לעיל, בשל מצב החירום הביטחוני בו שרויה מדינת ישראל החל מיום 7.10.2023, נחקקה הוראת השעה תיקון מס' 5 הקובעת כי סעיף 6 לעיל ייקרא כסעיף 6(א), ולאחריו יבוא סעיף 6(ב), לפיו:

"על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאים שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון, יחד, להאריך את תקופת כהונתו של הנציב בשישה חודשים נוספים בלבד".

91. כלומר, תחת הוראת השעה, ניתן היה להאריך, בהחלטה משותפת של שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון, את מינויו של הנציב בתקופה של שישה חודשים, עד ליום 12.5.2024. בהתאם, שר המשפטים וממלא מקום נשיא בית המשפט העליון הסכימו על הארכת כהונתו של נציב תלונות הציבור על שופטים הקודם, כב' השופט בדימוס אורי שהם.

92. משפקעה כהונתו של כב' השופט בדימוס אורי שהם ביום 12.5.2024, העותרת תטען כי בהתאם למצוות החוק, על שר המשפטים חלה חובה סטטוטורית להגיע להסכמה עם נשיא בית המשפט העליון על מועמד חדש לכהן כנציב תלונות הציבור על שופטים, ולהציעו לוועדה לבחירת הנציב.

2.ד הפרת החובה הסטטוטורית לבחירת נציב תלונות הציבור

93. כאמור, סעיף 3(ב) לחוק נציב תלונות הציבור קובע כי "הנציב יתמנה בידי הוועדה לבחירת הנציב, לפי הצעת שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון כאחד". בנוסף, סעיף 5(א) לחוק נציב תלונות הציבור קובע כי "מינוי נציב ייעשה... לא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו של הנציב המכהן; התפנה מקומו של הנציב לפני תום תקופת כהונתו, ייעשה המינוי בתוך ארבעים וחמישה ימים מהיום שבו התפנה מקומו".

94. לטענת העותרת, סעיף 5(א) סיפא מלמד על כוונתו של המחוקק לנקוב בפרק זמן מסוים, 45 ימים לכל היותר, בו ראוי לאפשר את תפקודה של הרשות השופטת ללא נציב תלונות הציבור על שופטים. זאת, בהתייחס למצב בו מקומו של הנציב התפנה לפני תום תקופת כהונתו. כמו כן, ברי כי סעיף 5(א) רישא כלל לא מתייחס למצב בו נוצר ואקום בתפקיד הנציב, שכן, בימים כתיקונם, מינוי הנציב צריך להיעשות כאשר הנציב הקודם עוד מכהן בתפקיד, כך שלא ייווצר הוואקום כאמור באיוש תפקיד הנציב.

95. ואולם, דומה כי בענייננו, כלל לא חל המתואר בסעיף 5(א) סיפא – שעוסק כאמור במצב בו מקומו של הנציב התפנה לפני תום כהונתו; אלא עסקינן במצב העולה מסעיף 5(א) רישא – בו לא רק שמקומו של הנציב לא התפנה לפני תום כהונתו, אלא כהונתו אף הוארכה, ולפיכך, קיימת חובה סטטוטורית למנות נציב "לא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו

של הנציב המכהן".

96. חיזוק נוסף לכך שכוונת המחוקק היא להימנע ככל הניתן ממצב של ואקום בתפקיד הנציב, ניכרת בסעיף 4 לחוק, שעניינו מינוי ממלא מקום לנציב, מקום בו נבצר מהנציב דרך ארעי למלא את תפקידו. כך, תכלית הבטחת תפקודה של נציבות תלונות הציבור על שופטים משתקפת היטב בסעיפי החוק, המבקשים לשמור על תפקיד הנציב מאויש באופן תמידי, וזאת בשל הסמכויות הרבות והבלעדיות המצויות בידיו, אשר חיוניות לתפקוד היחידה.

97. ביטוי נוסף לחשיבות שבאיוש תפקיד נציב תלונות הציבור על שופטים דרך קבע, ניתן למצוא בדבריו של מר אברהם וולף, ממונה בכיר בנציבות תלונות הציבור על שופטים, בישיבה של ועדת החוקה, חוק ומשפט מיום 6.11.2023, בעניין הצעת חוק נציב תלונות הציבור על שופטים (תיקון מס' 5 – הוראת שעה) (הארכת משך הכהונה), התשפ"ד-2023:

"הייתה סיטואציה לפני כעשר שנים, אחרי שהנציב אליעזר גולדברג פרש, הנציב אליעזר ריבלין נכנס לתפקידו 30 יום מאוחר יותר, ו-30 יום כל ההחלטות נתקעו, חיכינו 30 יום. הוצאנו מכתבים לבקשת תגובות וכל מיני דברים, הכנו החלטות, ותקופה קצרה חיכינו לנציב. הנציבות לא יכולה לתפקד בלי נציב. עם כל הידע שיש לי ועם כל הניסיון שיש לי, אתה צריך שתהיה חותמת של נציב, לא של עורך דין, מכובד ככל שיהיה." (פרוטוקול מס' 163 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-25, בעמ' 3 (6.11.2023)).

העתק פרוטוקול מס' 163 מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט מיום 6.11.2023 מצורף ומסומן כנספח ע/15.

98. ברי כי סירובו של שר המשפטים לפעול כמצוות חוק נציב תלונות הציבור, ולהגיע להסכמות עם נשיא בית המשפט העליון על מועמד לנציב תלונות הציבור ולהציעו לוועדה לבחירת הנציב – מהווה פעולה על דרך המחדל, העומדת בניגוד לחובה הסטטוטורית המוטלת עליו בדין. זאת, משום שהסמכות המוענקת לשר על ידי המחוקק, מטילה עליו חובת פעולה:

"עצם הענקת הסמכות מלמד על כך שהמחוקק בדעה שקיים צורך להסדיר בדרך שלטונית נושא מסוים ושהרשות היא המתאימה להתמודד עמו. ואכן, זו ההצדקה החוקתית להפקדת כוחות שלטוניים בידיו האמונות של המנהל הציבורי. כוחות אלו נועדו להפעלה בהתאם לצרכים שביסוד הענקתם. ומכאן שהענקת סמכות משמעותה הטלת חובת פעולה" (ברוך ברכה משפט מינהלי כרך ב 23 (1995)).

99. כעת, הגענו למצב חמור וחסר תקדים, בו מזה כתשעה חודשים – יותר מפי שישה מהתקופה בה התכוון המחוקק לאפשר ואקום בתפקיד נציב – אין נציב תלונות הציבור על שופטים, וזאת אף שפקיעת כהונתו של הנציב הקודם, כב' השופט בדימוס אורי שוהם, הייתה ידועה זמן רב מראש, ואף כהונתו הוארכה, כאמור.

100. כאמור, לעמדת העותרת, בעצם אי מינוי נציב חדש לאחר תום תקופת כהונתו של כב' השופט שהם במועד הקבוע בחוק, קרי – 30 ימים לפני תום כהונתו, הופרה באופן בוטה החובה הסטטוטורית למינוי נציב חדש, והיא עוננה מופרת כל עוד המחדל האמור הולך ומתמשך.

101. הנה כי כן, העותרת תטען כי אי מינוי נציב תלונות הציבור על שופטים במשך תקופה של תשעה חודשים – מהווה הפרה חמורה של חובת הפעולה המעוגנת בחוק. מטעם זה, על בית המשפט הנכבד להתערב ולהוציא את הצווים המבוקשים ברישא לעתירה זו.

3.4. סירובו של שר המשפטים להסכים על מועמד לתפקיד נציב –

נעשה בחוסר סמכות

102. העותרת תטען, כי סירובו של שר המשפטים לקיים שיח ולהגיע להסכמה עם מ"מ נשיא בית המשפט העליון על מועמד חדש לתפקיד הנציב, נגועה בפגם הבסיסי והחמור ביותר שניתן לייחס לפעולת הרשות המנהלית – **פעולה בחוסר סמכות**, על דרך המחדל.

103. הימנעותו של שר המשפטים מהסכמה על מועמד לתפקיד הנציב, מוביל הלכה למעשה לכך שלא מובא בפני הוועדה לבחירת הנציב מועמד חדש לתפקיד נציב תלוונות הציבור על שופטים, לאחר תום כהונת כב' השופט שהם. זאת, בניגוד לסעיף 3(ב) לחוק נציב תלוונות הציבור, הקובע במפורש כי: "הנציב יתמנה בידי הוועדה לבחירת הנציב, לפי הצעת שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון כאחד", ובניגוד לסעיף 5(ב) הקובע כי: "מינוי נציב ייעשה... לא יאוחר משולשים ימים לפני תום תקופת כהונתו של הנציב המכהן".

104. כידוע, עיקרון בסיסי ביותר במשפט המנהלי הוא עקרון חוקיות המנהל, המחייב את הרשויות לפעול תמיד במסגרת דל"ת אמותיו של החוק (להרחבה, ראו דפנה ברק-ארז **משפט מינהלי כרך א** 97-98 (2010)). מחויבות זו לפעול בתוך דל"ת אמותיו של החוק, רלוונטית לכל סוג של פעולה או החלטה, וכלפי כל סוג של גורם מנהלי. לעניין בחינת שאלת הסמכות שבפעולה או בהחלטה, **אין נפקא מינה אם אלו מתבטאות בדמות "מעשה", או על דרך ה"מחדל"**:

"אכן, המשפט המינהלי מתייחס גם להיעדר החלטה וגם למחדל של הרשות המינהלית, כהחלטה מינהלית במובנה הרחב. על כן, גם היעדר החלטה ואי-עשייה, כפופים לחובה, שלפיה על הרשות לפעול אך ורק בגדר הסמכויות שהוקנו לה בדין. לכן, ממילא, גם הפרת חובה זו היא בגדר חוסר סמכות, או חריגה מסמכות." (אליעד שרגא ורועי שחר **המשפט המינהלי כרך 3** (עילות ההתערבות), 15 (2008)).

105. בענייננו, כאשר עסקינן באי קיומה של הוראת חוק מפורשת – הימנעות שר המשפטים מהסכמה עם מ"מ נשיא בית המשפט העליון על מועמד לתפקיד נציב – הדבר מהווה מקרה מובהק של חוסר סמכות, אשר מערער את עקרון שלטון החוק:

"מקרה מובהק נוסף של חוסר סמכות הוא כאשר הרשות מתעלמת מהוראת חוק מפורשת או מעיקרון מושרש בדין. למשל: כאשר בית דין דתי מתעלם במפגיע מהוראת דין המכוונת אליו, כגון מהוראות חוק שווי זכויות האישה, הרי החלטתו תיחשב לחסרת סמכות. מסקנה כזאת מבוססת על ההנחה הפרשנית שלפיה שום חוק אינו מכוון להסמיך את רשויות המינהל להתעלם מהוראות הדין או להפר את חוקי המדינה, וגם על התפיסה שלפיה קיום הדין מצד רשויות השלטון עצמן הוא מרכיב הכרחי של עקרון שלטון החוק, שהרי אם רשויות המינהל אינן מקיימות את החוק, כיצד יהיה אפשר לדרוש מהאזרח הפשוט לציית לחוקים? כך גם כאשר הרשות מתעלמת מהוראת דין המכילה דרישה מקדמית הנוגעת לסמכותה, כגון תנאי שבו מותנית סמכותה לפעול, הרי עסקינן בחוסר סמכות מובהק" (יואב דותן **ביקורת שיפוטית על שיקול דעת מינהלי כרך א** 379-378 (2022)).

106. אשר על כן, משנתקיימו לפי סעיף 5(א) לחוק, הנסיבות – תום תקופת כהונתו של הנציב המכהן – אשר מקימות לשר המשפטים את החובה להפעיל את הסמכות המוענקת לו מכוח סעיף 3(ב) לחוק, ולהציע לוועדה לבחירת הנציב מועמד לנציב, המשך סירובו להסכים על מועמד לנציב מהווה שימוש לרעה בסמכותו – ולמעשה, הוא מקרה מובהק של חוסר סמכות

ד.4. הפגיעה באופן הפיקוח על השופטים ובאפשרות להסיר עונת

חשדות כנגדם

ד.4.א. הפגיעה באופן הפיקוח על השופטים

107. העותרת תטען, כי ברמה הבסיסית ביותר, סירובו של שר המשפטים להסכים על מועמד לנציב – האמון יחד עם מ"מ נשיא בית המשפט העליון על הצעת מועמד לוועדה לבחירת הנציב – גורם לפגיעה קשה באופן ובמידת הפיקוח של הציבור על השופטים. בהתאם, הדבר מביא לפגיעה חמורה באינטרס הציבורי ובציבור בכללותו, כאשר ישנם שופטים שמועלות כנגדם תלונות, אשר חלקן עשויות להיות מוצדקות, אולם אלו ממשיכים לשבת בדין ולהכריע בתיקים חשובים, משאין מי שיבחן את החשדות כנגדם וינקוט בצעדים בהתאם.

108. כפי שהדגישה כב' השופטת (בדימ') ארבל בעניין הנהלת בתי המשפט, לנציבות חשיבות רבה לעניין שמירה על "רמתה המקצועית והמוסרית של המערכת השיפוטית", כמו גם לשימור וחיזוק אמון הציבור בה". כמו כן, כאמור, הנציבות גם פועלת במישור המערכתי – ממליצה על תיקון ליקויים רחבים ועוקבת אחרי ביצועם, וכן העקרונות שהותוו בחוק הנציב לפעילות הביקורת מבטאים חתירה לפעולת ביקורת אפקטיבית, תוך נקיטת זהירות, אחריות ורגישות, שתבטחנה הימנעות מפגיעה בעצמאות השיפוטית.

109. כך, דומה כי לנציבות, ובראשה לנציב, תפקיד חשוב ביצירת האיזון הראוי בין תכליותיו של מוסד הנציבות. ואולם, ברי כי האיזון העדין האמור – בין מתן ביקורת אפקטיבית, תיקון ליקויים רחב ומעקב אחר ביצועים, ומנגד נקיטת זהירות, אחריות ורגישות, שימנעו פגיעה בעיקרון העצמאות השיפוטית הכה חשוב – איננו מתקיים בשעה שנציב תלונות הציבור לא ממונה, והלכה למעשה הנציבות לא יכולה לתפקד ללא נציב.

110. כך, נגרם נזק כבד לאופן הפיקוח על השופטים, על כלל היבטיו, כאשר הנפגע העיקרי מהפגמים בפיקוח על הרשות השופטת – הוא הציבור, אשר בית המשפט הוא שאמון על זכויותיו.

ד.4.ב. הפגיעה ביכולת להסיר עונת חשדות כנגד שופטים

111. יתרה מכך, סירובו של שר המשפטים להסכים על מועמד לתפקיד נציב, גורם אף לפגיעה בעצמאות השיפוטית, ולערעור הלגיטימציה השיפוטית הבסיסית – אשר מהווה התשתית בלעדית אין – לשם תפקודה התקין של הרשות השופטת, ושל דמוקרטיה במובן המהותי.

112. שכן, ללא אפשרות לבדוק באופן ראוי וסדור תלונות כנגד שופטים, ניתן להעלות ללא בקרה כל האשמה כנגד כל שופט, ובהיעדר מי שיבחן את התלונות כדין – לא ניתן להפריך את ההאשמות ולנקות את שמו של השופט, או לחילופין, לנקוט בצעדים משמעותיים כנגדו; וראו לעניין זה את שתי התלונות שהגישה העותרת, שנותרו כאמור ללא מענה, לעיל בנספחים 4/וע'5.

113. כך, נפגעת באופן מוחלט היכולת להסיר עונת חשדות הרובצת מעל לשופטים, ובאופן אירוני, הרשות השופטת נותרת מחד – הגורם העצמאי הבלעדי האמון על עשיית דין וצדק במשטר דמוקרטי; אולם מנגד – נטולת כל אפשרות לעשיית דין וצדק בתוך עצמה, לשם שמירת עצמאותה השיפוטית, אמון הציבור והלגיטימציה הציבורית לפעולתה.

5. ד. סירובו של שר המשפטים להסכים על מועמד לתפקיד נציב – מפר

את החובה לפעול במהירות הראויה

114. למעלה מן הצורך, שהרי כאמור, בחוק נציב תלונות הציבור נקבע מועד סטטוטורי מובהק למועד מינוי נציב, תטען העותרת שגם בראייה כללית של המשפט המנהלי – מונחת בפנינו הפרה בוטה של החובה המנהלית לפעול במהירות הראויה.
115. חובתן של רשויות מנהליות – ובכלל זה, הוועדה לבחירת הנציב – לפעול במהירות הראויה. כך נקבע בסעיף 11 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפרשנות"), הקובע כי "הסמכה או חיוב לעשות דבר, בלי קביעת זמן לעשייתו – משמעם שיש סמכות או חובה לעשותו במהירות הראויה ולחזור ולעשותו מזמן לזמן ככל הנדרש לפי הנסיבות".
116. בהקשר זה, קבע כב' השופט חשין (כתוארו אז) כי: "לציווי כי נעשה 'במהירות הראויה' נלווה צליל של אזהרה מפני איחור: הישמרו לכם פן תאחרו בעשייה" (בג"ץ 4681/97 היועץ המשפטי לממשלה נ' ועדת השחרורים – גוש צפון, נא(4) 679 (1997)).
117. והנה, בענייננו, כאמור, סעיף 5(א) לחוק נציב תלונות הציבור קובע מועד סטטוטורי למינויו של נציב תלונות הציבור על שופטים: "מינוי נציב ייעשה, ככל האפשר, לא מוקדם מתשעים ימים ולא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו של הנציב המכהן...". משקבוע זמן להפעלת הסמכות בחוק נציב תלונות הציבור, לכאורה אין להיזקק לחובת המהירות הראויה הקבועה בסעיף 11 לחוק הפרשנות.
118. אולם, בבחינת למעלה מן הצורך כאמור, בהיקש מסעיף 11 לחוק הפרשנות ובהתאם לחובה הכללית החלה רשויות המנהל לפעול במהירות ראויה, העותרת טען שעל שר המשפטים ומ"מ נשיא בית המשפט העליון חלה החובה להציע לוועדה מועמד למינוי הנציב במהירות הראויה.
119. ואכן, בפסיקה ארוכת שנים קבע בית משפט נכבד זה, כי רשות מנהלית נדרשת לקבל את החלטותיה ולהפעיל את סמכויותיה במהירות הראויה. חובה זו היא "מן המושכלות הראשונים של מינהל תקין", והיא ונובעת מחובת הנאמנות וההגינות של הרשות המנהלית כלפי הציבור (בג"ץ 4630/17 ADAM GUBARA TAGAL ו-23 אח' נ' שר הפנים (פורסם באר"ש, 25.4.2021); בג"ץ 5931/04 מזורסקי נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(3) 769, 782 (2004); "סבירות משמעה גם עמידה בלוח זמנים סביר" (בג"ץ 6300/93 המכון להכשרת טוענות בית דין נ' השר לענייני דתות, פ"ד מח(4) 441, 451 (1994)); יצחק זמיר הסמכות המינהלית כרד ב: ההליך המינהלי 1098 (2011); דפנה ברק-ארז משפט מינהלי כרד א 407 (2010)).
120. בית המשפט הנכבד כבר נדרש לעניין המהירות הראויה בשאלת מינויי בכירים, כאשר דן באי-מינוי ראשי נציגויות דיפלומטיות, אז בבג"ץ 3056/20 התנועה למען איכות השלטון נ' היועץ המשפטי לממשלה (אר"ש, 25.3.2021), שם קבעה כב' הנשיאה חיות, בפס' 54 לפסק דינה:

"בשים לב לכללים שפורטו לעיל, ברי כי לא ניתן לקבל מצב שבו הממשלה, גם אם היא ממשלת מעבר, מתפרקת באופן מוחלט מחובתה לבצע מינויים בשירות הציבורי. כך למשל, הדגיש בא כוח היועץ בדיון ביום 18.2.2021, כי מינוי ראשי נציגויות רבים מקרב הסגל הדיפלומטי במשרד החוץ ממתין לאישורה של הממשלה. הוא ציין כי רוב המינויים הם למשרות שצפויות להתפנות בעוד

מספר חודשים אך דורשות התארגנות מראש, וכי קיימות גם נציגויות שאינן מאוישות כיום או מאוישות על ידי ממלא מקום בלבד, על כל ההשלכות הנובעות מכך. **מקובלת עליי עמדת היועץ כי על הממשלה מוטלת החובה לבחון ביחס לכל אחד מהמינויים שהובאו לאישורה אם עליה לדון באותו מינוי בהתחשב בכלליים הייחודיים החלים ביחס לממשלת מעבר, ולקדם ללא דיחוי את אותם מינויים שהאינטרס הציבורי מחייב את השלמת הדיון בהם כבר עתה.** זאת, בשים לב לכללי המשפט המנהלי ובפרט לסעיף 11 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981 המעגן את חובתן של רשויות השלטון להפעיל את סמכותן **"במהירות הראויה"** (ראו: עניין התנועה לטוהר המידות, פסקה 4).

לפיכך אני סבורה כי יש להפוך את הצו על תנאי למוחלט ביחס לחובתה הכללית של הממשלה בכל הנוגע למינויים, במובן זה שייקבע כי על ראש הממשלה ועל ראש הממשלה החלופי מוטלת חובה להשלים במהירות הראויה את מינוי הבכירים בשירות הציבורי, בכפוף לכללים החלים על ממשלת מעבר. בשים לב לסעדים שהתבקשו בעתירות שלפנינו ולנוסח הצו על תנאי, אני סבורה עם זאת כי טענות הנוגעות למינויים ספציפיים מקומן במסגרת עתירות נפרדות (ראו למשל, בג"ץ 8034/20 אומ"ץ – אזרחים למען מינהל תקין וצדק חברתי ומשפטי נ' השר לביטחון פנים (3.12.2020); בג"ץ 9005/20 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל; עניין התנועה לטוהר המידות; עניין הצלחה).

121. כלומר, בית המשפט הנכבד כבר קבע בעניין מינויים שביצועם נדחה על ידי בעל הסמכות, כי חלה החובה לדון ולהביא את המינויים לאישור "במהירות הראויה" תוך התייחסות לכך שחלק מהמשרות אינן מאוישות כלל וכי הליך המינוי דורש זמן התארגנות מראש, וכל עיכוב פוגע באינטרס הציבורי.

122. כמו כן, כפי שהובא בפרק העובדתי, שר המשפטים הצהיר כי הוא לא מכיר במינוי של כב' השופט עמית לנשיא בית המשפט העליון. משכך, העותרת תטען כי מתעצם החשש שמא שר המשפטים ימשיך להימנע מלשתף פעולה עם נשיא בית המשפט העליון הנבחר וכפועל יוצא מכך ימשיך להפר את חובתו לפעול במהירות הראויה ולהגיע להסכמה עם מ"מ נשיא בית המשפט העליון על מועמד לנציב.

123. הנה כי כן, סירובו של שר המשפטים להסכים על מועמד לנציב תלונות הציבור יחד עם מ"מ נשיא בית המשפט העליון, אשר ימונה בוועדה לבחירת הנציב, במשך קרוב לתשעה חודשים – מפרה באופן בוטה את החובה החלה על עליו כרשות מנהלית לפעול במהירות הראויה.

ד.6. סירובו של שר המשפטים להסכים על מועמד לתפקיד נציב – נגוע

בשיקולים זרים וחוסר תום לב

124. העותרת תטען, כי סירובו של שר המשפטים להגיע להסכמה על מועמד כשיר לנציב תלונות הציבור על שופטים, נגועה בשיקולים זרים אשר אינם ממן העניין, ובחוסר תום לב של שר המשפטים – אשר מסרב להציע לתפקיד מועמד הכשיר להתמנות שופט של בית משפט העליון.

125. כידוע, מקום בו הופקדה בידי גורם סמכות מנהלית למנות בעל תפקיד – סמכות זו צריכה להיות מופעלת **בנאמנות, בסבירות, באופן המשרת אינטרסים ציבוריים, בענייניות, ללא שיקולים זרים ובהוגנות, תוך הגנה על כבודו ועל זכויותיו של בעל התפקיד.** לעניין זה קבע כב' המשנה לנשיא השופט מ' אלון, בפסקה 6 לפסק דינו בבג"ץ 4566/90 דקל נ' שר האוצר, פ"ד מה(1) 28 (פורסם בנבו, 3.12.1990), 33-34:

"רשות ציבורית, הממנה עובד בשירות הציבור, פועלת כנאמן הציבור, וכלל

גדול בידינו, שנאמנות זו צריך שתופעל בהגיונות, ביושר, ללא שיקולים זרים ולטובת הציבור, שמכוחו ולמענו מסורה סמכות המינוי בידי הרשות הממנה. נאמר על כך מפי מ"מ הנשיא ח' כהן בבג"צ 142/70 [1], בעמ' 331: "לא הרי רשות היחיד כהרי רשות הציבור, שזו בתוך שלה היא עושה, ברצותה מעניקה וברצותה מסרבת, ואילו זו כל כולה לא נוצרה כי אם לשרת את הכלל, שלה אין לה ולא כלום: כל אשר יש לה מופקד בידיה כנאמן, וכשלעצמה אין לה זכויות או חובות נוספות על אלה, או שונות ונפרדות מאלה, אשר הן נובעות מנאמנות זו או הוקנו לה או הוטלו עליה מכוח הוראות חקוקות".

126. אם כן, במלוא הכבוד ובזהירות המתבקשת, תטען העותרת כי שיקולים פוליטיים צרים, או השקפות הקשורות לתוכניתו של שר המשפטים להכפפת מערכת המשפט תחת הממשלה כפי שיפורט להלן, הם בוודאי אינם אצטלה לעיכוב בהצעת מועמד לנציב תלונות הציבור על שופטים.

127. בהקשר זה, תבקש העותרת להביא את קביעותיו של בית המשפט הנכבד בבג"ץ 7180/20 התנועה לטוהר המידות נ' ממשלת ישראל (נבו 10.12.2020), לפיו הסכמות או מחלוקות קואליציוניות הן אינן עילה להימנעות מהשלמת המינויים הבכירים הטעונים אישור ממשלה, ובלשונו:

"לא נעלמה מעינינו עמדת המשיב 2 שהובאה כלשונה במסגרת תגובת היועץ המשפטי לממשלה, אלא שמקובלת עלינו עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה כי הסכמות או מחלוקות קואליציוניות אינן יכולות לגבור על חובת הממשלה והגורמים המוסמכים לפעול לאיזוש משרות בכירות במינוי קבע" (שם, בפס' 3).

128. הנה, הגם שיכול שר המשפטים להשיב (על אף שלא עשה כן), כי בחירת נציב תלונות הציבור בוועדה לבחירת שופטים לא אפשרית בעת הזו עקב מחלוקות קואליציוניות, או עקב הצורך בהוצאה לפועל של תכנית הרפורמה שהגה – הרי שברי כי סיבה זו אינה יכולה לגבור על חובתו הסטטוטורית.

129. לכן, כאשר לא הוצג ולו שיקול ענייני אחד שלא להציע מועמד לתפקיד נציב ולהביא לבחירה בנציב חדש, החשש הוא שהדבר נובע משיקולים זרים ולא ענייניים, אשר בית המשפט הנכבד קבע זה מכבר כי אינם יכולים לגבור על החובה הסטטוטורית המוטלת על הרשות.

130. יודגש, כי דרישת הענייניות היא בסיס לכל מערכת אמון בין רשות מנהלית לבין הציבור, אשר היא משרתת אותו בנאמנות, וכי נדרש כי החלטת הרשות תתבסס על שיקולים ענייניים בלבד. לעניין זה נפנה לדבריה של כב' השופטת א' פרוקצ'יה, בבג"ץ 10907/04 סולודוך נ' עיריית רחובות, פ"ד סד(1) 331 (נבו 1.8.2010):

"על רשות מינהלית לשקול שיקולים ענייניים ולהימנע משיקולים זרים בפעולותיה ובהחלטותיה. על מניעה להיות רלבנטיים לעניין ולקדם את צרכי המינהל בהשגת המטרה שלשמה נעשית הפעולה (שם, בפס' 65)."

131. העותרת תטען כי סירובו של שר המשפטים להציע לוועדה לבחירת שופטים מועמד לנציב תלונות הציבור ובכך להביא לבחירה של נציב בוועדה, לוקה בחוסר ענייניות ומעלה חשש כבד לקיומם של שיקולים זרים וחוסר תום לב.

132. בנוסף, התנהלות זו של שר המשפטים מלמדת אפוא על זניחת האינטרס הציבורי לטובת אינטרסים אישיים ופוליטיים שלו, באופן המחייב להורות על הצו המבוקש בראש העתירה.

ד.6.א. סירובו של שר המשפטים להסכים על מועמד לתפקיד נציב – מהווה נדבך נוסף

בניסיון להחלשת הרשות השופטת

133. כפי שפורט בהרחבה בפרק ג.6 לעתירה, רפורמת שר המשפטים, אשר תחילתה בסמוך לאחר כניסתו לתפקיד, ולאחר תקופה מסוימת של השהייתה עקב הלחימה חזרה היא לחיינו – תכליתה היא לפעול להחלשת גורמי שמירת הסף ככלל, ולהחלשת הרשות השופטת בפרט, במטרה לבצר את כוחה של הרשות המבצעת.

134. על כן, לאור האמור, העותרת תציע לבית המשפט הנכבד להתייחס למהלך הנוכחי של שר המשפטים – סירובו להגיע להסכמה עם מ"מ נשיא בית המשפט העליון על בחירת נציב תלונות הציבור שימונה על ידי הוועדה – כחלק מאותה שורת מהלכים של תוכנית הרפורמה, שנועדו להחליש את הרשות השופטת ואת מנגנוני הבקרה הפנימיים שלה, ולהביא לשיתוק כללי במערכת המשפט בישראל.

135. כמו כן, נראה כי סירובו של שר המשפטים לפעול למינוי נציב, נועד במטרה "לגרור רגליים", ולמשוך זמן עד שתעבור הצעת החוק למינוי נציב – המקודמת בכנסת ממש בימים אלו – וניתן יהיה למנות נציב במינוי פוליטי, חלף מינוי על פי הוראות הדין הקיימות.

136. לעמדת העותרת, מהעולה מתמונת המצב הנוכחית, לפיה מחדל אי מינוי הנציב נועד הן במטרה לגרום לכך שהמינוי לתפקיד יהיה מינוי פוליטי, והן במטרה להחליש את מערכת המשפט – המסקנה המתבקשת היא כי יש לבחון את הדברים האמורים בכובד ראש, ולהתייחס אליהם כמכלול, כאמור. זאת, תוך חשיבה על השלכות אי ההתערבות של בית המשפט במקרה זה גם על יתר חלקי תכנית הרפורמה בעתיד.

137. לפיכך, לעמדת העותרת, משסירובו של שר המשפטים להסכים על מועמד לתפקיד הנציב מהווה נדבך נוסף בתוכנית הרפורמה של שר המשפטים להחלשת מערכת המשפט, ולא רק מהלך העומד בפני עצמו – הדבר מטה את הכף לטובת התערבות שיפוטית במקרה זה, לשם מניעת מדרון חלקלק שיוביל להמשך החלשה שיטתית של הרשות השופטת וגופי בקרה נוספים במשטר הדמוקרטי הישראלי.

ד.7. סירובו של שר המשפטים להסכים על מועמד לתפקיד נציב אינו

סביר באופן קיצוני, נוכח ההפרה של חובת הנאמנות הציבורית

והפגיעה באמון הציבור

138. כפי שהובהר בפרק העובדתי, ביום 12.5.2024 פקעה כהונתו של נציב תלונות הציבור על שופטים, ומאז נותר חלל בתפקיד זה. בהתאם, הפגיעה ביסודות הדמוקרטיים ובשלטון החוק הולכת ומתעצמת ככל שהזמן חולף ואין בחירה בנציב תלונות הציבור, ובעקבות זאת נפגע הברור של תלונות הציבור על התנהגות שופטים במסגרת מילוי תפקידם.

139. כאמור, סעיף 2 לחוק נציב תלונות הציבור קובע כי נציב תלונות הציבור יעמוד בראש יחידה שתברר תלונות על התנהגות שופטים במסגרת ניהול תפקידם. כל אדם הרואה עצמו נפגע בשל התנהגותו של שופט רשאי להתלונן לנציבות ולפיכך לראש היחידה תפקיד המשרת את אמון הציבור במערכת המשפט.

140. העותרת תטען כי אי-מינוי נציב תלונות הציבור בשל סירובו של שר המשפטים להסכים על מועמד לנציב אינו סביר באופן קיצוני, נוכח הפרה של חובת הנאמנות הציבורית ופגיעה מתמשכת באמון הציבור ברשויות.

ד.7.א. הפרת חובת הנאמנות הציבורית

141. תפיסת יסוד היא בשיטתנו כי איש הציבור והרשות הציבורית פועלים כנאמן הציבור, "לא לעצמו הוא פועל, אלא למען האינטרסים של הציבור הוא פועל" (בג"ץ 669/86 רובין נ' ברגר, פ"ד מא(1) 73, 78 (1987)).

142. כאמור, העותרת סבורה, כי סירוב שר המשפטים לפעול למינוי נציב חדש, הוא חלק ממהלך רחב יותר של השר לפגיעה בעצמאותה של הרשות השופטת והשתלטות עליה. מהלך זה פוגע פגיעה אנושה בדמוקרטיה הישראלית, ומפר את חובותיו של שר המשפטים על פי דין.

143. עוד תטען העותרת, כי התכלית העומדת בבסיס סירובו של שר המשפטים להסכים על מועמד לנציב, היא לא ראויה. בין אם בבסיסה עומדת האפשרות למנות מועמד שאינו כשיר לתפקיד אך ישרת את האינטרסים של השר; בין אם עומדים שיקולים קואליציוניים צרים, או פוליטיים כדי לבסס את כוחו האישי של השר; ובין אם הוא סבור שיש לבטל את מוסד נציבות תלונות הציבור ולהכפיף אותו תחתיו – הרי שלעמדת העותרת כל אלה שיקולים אישיים זרים כפי שהורחב לעיל.

144. היותו של שר המשפטים נבחר הציבור נאמן הציבור, מחייבו לשרת את הכלל. ובמילים אחרות, יו"ר הוועדה לבחירת שופטים מחויב לכללים המחייבים כל נבחר ציבור העומד בראש רשות מנהלית, וכפי שקבע לפני כ-55 שנה כב' השופט ח' כהן:

"לא הרי רשות היחיד כהרי רשות הציבור, שזו בתוך שלה היא עושה, ברצותה מעניקה וברצותה מסרבת, ואילו זו כל כולה לא נוצרה כי אם לשרת את הכלל, ומשלה אין לה ולא כלום: כל אשר יש לה מופקד בידיה כנאמן, וכשלעצמה אין לה זכויות או חובות נוספות על אלה, או שונות ונפרדות מאלה, אשר הן נובעות מנאמנות זו הוקנו לה או הוטלו עליה מכוח הוראות חקוקות" (בג"ץ 142/70 בנימין שפירא נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין, ירושלים, פ"ד כה(1) 325, 331 (1971)).

145. כלומר, נציב תלונות הציבור איננו כלי בידי שר המשפטים לממש את תוכניתו הפוליטית – המדובר ברשות עצמאית ונפרדת שמטרתה לברר תלונות על שופטים – ואל לו לשר המשפטים לפעול על פי שיקוליו האישיים ובניגוד לדין (וראו לעניין זה דבריו של כב' השופט חשין (כתוארו דאז) בבג"ץ 103/96 כהן נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נ(4) 309, 326).

146. התנהלות שר המשפטים פוגעת פגיעה קשה בעקרון הפרדת הרשויות, במרקם הדמוקרטי ובצורה שאינה הולמת את מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, וכן שר המשפטים עושה שימוש לרעה בתפקידו בחוסר הגינות ולא בתום לב.

147. אשר על כן, במצב בו שר המשפטים פוגע פגיעה חמורה בעקרון הנאמנות השלטונית, ובמושכלות היסוד של מבנה השלטון בישראל, ובמצב בו הוא מועל בתפקידו הציבורי באופן עמוק – הרי שהעותרת סבורה כי על בית המשפט הנכבד להתערב.

ד.7.ב. הפגיעה באמון הציבור

148. כאמור, התכליות העומדות בבסיס מינוי נציב תלונות הציבור על שופטים הן הבטחת תפקודה התקין של נציבות תלונות הציבור על שופטים ושיפור איכות השירות הייחודי הניתן על ידי השופטים לציבור, תוך שמירה על העצמאות השיפוטית.

149. התפיסה היא כי עצמאות הרשות השופטת לא תישמר, ללא קיומה של ביקורת חיצונית, עניינית ובלתי תלויה, באופן המשקף את ערכי אמון הציבור ברשויות השלטון. אמון הציבור משמעותו הוא אמון בהגיונות השיפוטית ובניטרליות השיפוטית, וכן משמעותו ביקורת לכל גוף בעל סמכות – אשר חיונית בייחוד לפעולת השפיטה.

150. לפיכך, בעצם קיומו של נציב תלונות הציבור המאפשר לציבור להעביר ביקורת על שופטים, מתחזק למעשה מעמדה של הרשות השופטת כגוף מקצועי ואמין, הנתון לבקרה מתמדת. כלומר, **נציב תלונות הציבור מאפשר העברת ביקורת על מערכת המשפט והשופטים בפרט, ובכך מבטיח את אמון הציבור ברשות השופטת.**

151. כפי שקבע לא אחת בית משפט נכבד זה, אמון הציבור הוא אבן הראשה של יכולת השלטון לפעול את פעולתו. עמד על כך השופט (כתוארו אז) ברק בבג"ץ 6163/92 אייזנברג ואח' נ' שר הבינוי והשיכון ואח', פ"ד מז(2) (1992), בפסקה 46 לפסק דינו:

"אכן, בלא אמון הציבור ברשויות הציבור יעמדו הרשויות ככלי ריק. אמון הציבור הוא המשענת של רשויות הציבור, והוא המאפשר להן למלא את תפקידן."

152. העותרת תטען, כי סירובו של שר המשפטים להציע מועמד לנציב לוועדה הלכה למעשה, פוגעת באמון הציבור וביכולתו להגיש תלונות על שופטים שיטופלו כהלכה.

153. דווקא בנסיבות החמורות כבענייננו, ישנה חשיבות כי בית המשפט יעמוד על עצמאות הרשות השופטת, יגשים את תפקידו כמבצרו האחרון של שלטון החוק הדמוקרטי, וישיב את האמון האבוד ברשויות השלטון, ובבית המשפט בפרט. לפיכך, חשובה ביתר שאת התכלית של מינוי נציב תלונות הציבור להשגת אמון הציבור, תוך שמירת העצמאות השיפוטית. על כן, ובלשונו של כב' השופט (כתוארו אז) חשין:

"בהעלות אירוע מסויים לפני בית-המשפט, ובהתעורר חשש כבד, חשש רציני, כי בשל מעשה או מחדל מסויימים יאבד או ייפגע אנושות אמון העם במנהיגיו, בית-המשפט לא יותר לשבת באפס מעשה ולטעון ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו. במובן מסויים יש בהתערבותו של בית-המשפט באירועים מעין-אלה התערבות שבהגנה עצמית. הגנה עצמית על מערכת המימשל בכללה ובה הרשות השופטת אף-היא. כי מה ישיב בית-המשפט משיטען נגדו כי בעינינו ראה עיוות ולא עשה דבר? זו היא הילכת דרעי ופנחסי והיא שתוליך אותנו הדרך." [בג"ץ 1993/03 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש הממשלה, מר אריאל שרון, נז(6) 817, בפסי' 28 לפסק דינו של כב' השופט (כתוארו אז) חשין (2003)].

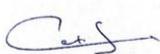
154. הנה כי כן, הסירוב להציע מועמד לנציב תלונות הציבור לוועדה לבחירת הנציב – ובעקבות כך היוותרות החלל בתפקיד הנציב – פוגע פגיעה קשה באמון הציבור ברשויות. לאור האמור, לא נותר לבית המשפט הנכבד אלא לקבוע כי דין הסירוב הוא בטלות, וכי קיימת חובה סטטוטורית למינויו של נציב חדש.

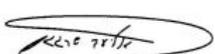
ה. סיכום

155. הנה הונחה על שולחנו של בית המשפט הנכבד עתירה חשובה מאין כמותה אשר עניינה בהמשך ניסיונו של שר המשפטים לפגוע בעצמאותה של הרשות השופטת ולהחלישה, ולהפר את חובתו הסטטוטורית המחייבת להציע לוועדה לבחירת הנציב מועמד לנציב תלונות הציבור.
156. העותרת עמדה על כך שהמשיבים פועלים בניגוד לחוק בעצם אי מינוי נציב תלונות הציבור על שופטים מזה כתשעה חודשים, וכי סמכות שר המשפטים ומ"מ נשיא בית המשפט העליון – להציע לוועדה לבחירת הנציב מועמד לתפקיד וכפועל יוצא מכך מינוי נציב בוועדה – היא סמכות חובה, אשר מתעצמת ככל שהזמן חולף.
157. בהתאם לסעיף 5(א) לחוק נציב תלונות הציבור הקובע את מועד בחירת הנציב, עמדה העותרת על כך שההתנהלות האמורה מהווה הפרת החובה הסטטוטורית הקבועה בחוק; פוגעת באופן הפיקוח על השופטים ובאפשרות להסיר עננת חשדות כנגדם; מפרה את החובה המנהלית לפעול במהירות הראויה; וכן מהווה פעולה בחוסר סמכות.
158. עוד עמדה העותרת על כך שקיים חשש כבד שמא בבסיס סירובו של שר המשפטים להציע מועמד לנציב עומדים שיקולים זרים שאין מעניינו לשקול, אשר מובילים לפגיעה חמורה בעקרון הפרדת הרשויות ובעצמאות הרשות השופטת.
159. בנוסף, העותרת טענה כי העובדה שלא מונה עד לזמן כתיבת עתירה זו נציב תלונות הציבור, וקיים חלל בתפקיד זה כבר כתשעה חודשים תמימים, איננה סבירה באופן קיצוני, ומהווה פגיעה באמון הציבור וכן מפרה את חובת הנאמנות הציבורית כפי שהרחיבה העותרת.
160. אשר על כן, ולאור כל האמור לעיל, תתכבד העותרת לבקש מבית המשפט הנכבד ליתן את הצו המפורט ברישא לעתירה זו, ולעשותו מוחלט.
161. כמו כן, ולאור דחיפות הנושא וחשיבותו יתכבדו העותרים לבקש כי יקבע מועד לדיון דחוף בעתירה.
162. העתירה נתמכת בתצהירו של ד"ר שחף גל, מנכ"ל העותרת.

יעל בלוך, עו"ד

רותם בבלי דביר, עו"ד

תומר נאור, עו"ד

ד"ר אליעזר שרגא, עו"ד

ב"כ העותרים

ירושלים, 11 פברואר 2025; י"ג שבט תשפ"ה.

תצהיר מטעם העותרת

אני הח"מ ד"ר שחף גל, מס' זהות 053438974, מנכ"ל העותרת, מצהיר בזאת כי העובדות המפורטות בעתירה זו נכונות לפי מיטב ידיעתי ואמונתי.

חתימת המצהיר

אישור

אני עו"ד יעל בלוך, מ.ר. 100777 מאשרת בזאת כי ביום 11.02.2025 חתם לפני מר שחף גל, מס' זהות 053438974, על הצהרתו דלעיל, לאחר שהזהרתיו כי עליו להצהיר ולומר את האמת, וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, ולאחר שאישר את נכונות הצהרתו.

יעל בלוך, עו"ד

תוכן עניינים

מס'	שם הנספח	עמ'
1	העתק הצעת חוק נציב תלונות הציבור לעניין מערכת המשפט, התשס-2000	32
2	העתק חוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002	38
3	העתק של הצעת חוק נציב תלונות הציבור על שופטים (תיקון מס' 5 - הוראת שעה), התשפ"ד-2023	47
4	העתק פנייתה של העותרת לנציב תלונות הציבור על השופטים מיום 11.3.2024	50
5	העתק פנייתה של העותרת לנציב תלונות הציבור על השופטים מיום 13.1.2025	54
6	העתק כתבתה של טובה צימוקי "יצחק עמית נבחר לנשיא העליון. לוי הודיע שאינו מכיר בהחלטה: 'זו חרפה מוסרית'" מיום 26.1.2025	57
7	העתק כתבתו של ניצן שפיר שכותרתה "מה אומרים סעיפי רפורמת לוי? מורה נבוכים" מיום 13.1.23 גלובס	65
8	העתק כתבתה של דפנה ליאל שכותרתה "לוי מאיים להמשיך את המהפכה המשפטית: שופטי בג"ץ לא הותירו לנו ברירה אלא לפעול" מיום 14.12.24 N12	70
9	העתק פנייתה של העותרת לחברי הוועדה לבחירת שופטים מיום 19.5.2024	79
10	העתק המענה מטעם הנהלת בתי המשפט מיום 20.5.2024	82
11	העתק המענה מטעם הנהלת בתי המשפט מיום 20.5.2024	85
12	העתק פנייתה של העותרת לשר המשפטים ולממלא מקום נשיא בית המשפט העליון מיום 9.6.2024	87
13	העתק פנייתה של העותרת לחברי הוועדה לבחירת שופטים מיום 30.9.2024	90
14	העתק פנייתה של העותרת לחברי הוועדה לבחירת שופטים מיום 3.2.2025	94
15	העתק פרוטוקול מס' 163 מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט מיום 6.11.2023	98

נספח 1

העתק הצעת חוק נציב תלונות
הציבור לעניין מערכת המשפט,
התשס"ו-2000

עמ' 32

הכנסת החמש-עשרה

הצעת חוק של חבר הכנסת יוסף-יצחק פריצקי

פ/1654

הצעת חוק נציב תלונות הציבור לעניין מערכת המשפט, התש"ס-2000

1. הגדרות
בחוק זה - "הנציב" – נציב תלונות הציבור למערכת המשפט.
2. מינוי הנציב
הנציב ימונה בהחלטה של הכנסת, בהמלצת שר המשפטים, וועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת (להלן - הועדה).
3. היחידה לבירור תלונות
הנציב ימלא את תפקידו בעזרת יחידה מיוחדת שתיקרא נציבות תלונות הציבור למערכת המשפט (להלן - הנציבות).
4. עובדי הנציבות
עובדי הנציבות דינם כדין שאר עובדי המדינה, אולם בקבלת הוראות ולגבי פיטורים יהיו נתונים למרותו של הנציב בלבד.
5. ייחוד משרה
עובדי הנציבות, לרבות הנציב, לא יהיו רשאים לשמש בכל משרה אחרת או לעסוק, במישרין או בעקיפין, בעסק או במקצוע מלבד תפקידם בנציבות.
6. חובת סודיות
עובדי הנציבות וכל אדם אחר שבעזרתו מבצע הנציב את תפקידיו חייבים לשמור בסוד כל ידיעה שהגיעה אליהם עקב עבודתם ולהתחייב על כך בכתב עם תחילת העבודה.
7. הגשת תלונה
(א) כל אדם רשאי להגיש תלונה אל הנציב.
(ב) תלונה שהוגשה בכתב ותלונה שהוגשה בעל פה ונרשמה מפי המתלונן תיחתם בידי המתלונן ויצויינו בה שם המתלונן ומענו.
8. תלונה של אסיר
תלונה של אסיר כמשמעותו בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971¹, תוגש במעטפה סגורה, ונציב בתי הסוהר, או מי שהוא הסמיך לכך, יעבירה - בלי שיפתחנה, אל הנציב.
9. נשוא התלונה
תלונה ניתנת להגשה על כל אחד מאלה:
(1) בית משפט המנוי בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984², וכל בית משפט אחר שנקבע בחוק כבית משפט;

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 21, התשל"ב, עמ' 459.
² ס"ח התשמ"ד, עמ' 198.

- (2) בית דין דתי ובית דין אחר ;
- (3) שופט, עובד, נושא משרה או ממלא תפקיד בגוף כאמור בפסקאות (1) או (2) לסעיף זה, אשר לא ניתן לברר עליו תלונה בנציבות תלונות הציבור, כמשמעותה בחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב]³.
10. נושא לתלונה יכול שיהיה אחד מאלה -
- (1) מעשה או מחדל, שפגע במישרין במתלונן עצמו שלא כדין, או שמנע ממנו במישרין קבלת שירות נאות ;
- (2) כשהמתלונן הוא חבר הכנסת או גוף ציבורי - אף מעשה או מחדל, שפגע במישרין בזולת או שמנע ממנו במישרין קבלת שירות נאות, והמעשה הוא בניגוד לחוק או ללא סמכות חוקית או בניגוד למינהל תקין, או שיש בו משום נוקשות יתירה או אי-צדק בולט ;
לענין פסקה זו, "מעשה או מחדל" - לרבות פיגור בעשייה ;
"גוף ציבורי" - גוף מן המנויים בתוספת.
11. בתלונות אלה לא יהיה בירור -
- (1) תלונה על החלטה של בית משפט או שופט, של בית דין או חבר בית דין, של ועדה שכוננה על פי חיקוק או של חבר מחבריה ;
- (2) החלטה או פסק דין הניתנים לערעור או החלטה או פסק דין שניתנו בערעור ;
- (3) תלונה בעניין הנתון לשיפוט משמעותי ;
- (4) תלונה של עובד המדינה, או של עובד בגוף כאמור בסעיף 9, בענין הנוגע לשירותו כעובד.
- (5) תלונה שהוגשה לאחר שעברה שנה מיום המעשה שעליו נסבה התלונה או מהיום שהמעשה נודע למתלונן, לפי המאוחר יותר, אלא אם מצא הנציב שיש סיבה מיוחדת המצדיקה את בירורן.
12. תלונה המצריכה בירור מהיר
סבור הנציב כי תלונה שהוגשה מצריכה בירור מהיר, רשאי הוא לנקוט בכל פעולה שימצא לנכון, ובכלל זה פניה אל מי שהתלונה עליו, לשם בירור ופתרון העניין המובא בה במהירות האפשרית.
13. פתיחת הברור
(א) משהוגשה תלונה, יפתח הנציב בבירור, זולת אם ראה שאינה ממלאה אחרי תנאי סעיף 7(ב), או שאינה בגדר סעיפים 9 או 10, או שאין לברר אותה מאחת הסיבות המנויות בסעיף 11, או שהיא קנטרנית או טרדנית.

³ ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

- (ב) החליט הנציב לא לפתוח בבירור תלונה מאחר שמדובר במקרים האמורים בסעיף קטן (א), יודיע הנציב למתלונן בכתב, שלא יטפל בתלונה, ויציין את הנימוקים לכך.
14. דרכי הבירור (א) הנציב רשאי לברר את התלונה בכל דרך שיראה, ואינו כפוף להוראות סדרי דין או לדיני הראיות.
- (ב) הנציב יביא את התלונה לידיעת מי שהתלונה הוגשה עליו, ואם היה עובד כאמור בסעיף 9(3) - גם לידיעת הממונה עליו (להלן - הממונה), ויתן לו הזדמנות נאותה להשיב עליה; נציב תלונות הציבור רשאי לדרוש ממי שהתלונה עליו להשיב על התלונה תוך התקופה שיקבע בדרישתו.
- (ג) הנציב ישמע את מי שהתלונה הוגשה עליו, והוא רשאי לשמוע את המתלונן וכל אדם אחר אם ראה תועלת בדבר.
- (ד) לצורך הבירור רשאי הנציב לדרוש מכל אדם או גוף לתת לו, תוך תקופה שיקבע בדרישה ובאופן שיקבע, כל ידיעה או מסמך העשויים, לדעת הנציב, לעזור בבירור אמת; מי שנדרש למסור ידיעה או מסמך כאמור, יהיה חייב למלא אחר הדרישה.
15. הפסקת הבירור הנציב רשאי להפסיק את בירור התלונה בכל עת, אם נוכח שנתקיימה אחת העילות המצדיקות שלא לפתוח בבירורה, או שענין התלונה בא על תיקונו או שהמתלונן ביטל את תלונתו; במקרה זה יודיע בכתב למתלונן, למי שהתלונה עליו ולממונה, שהפסיק את הבירור, ויציין את הנימוקים לכך.
16. תוצאות הבירור (א) מצא הנציב שהתלונה היתה מוצדקת, יודיע על כך למתלונן, למי שהתלונה עליו, ואם ראה לעשות כן - גם לממונה, ויציין את נימוקיו; הנציב רשאי לפרש בתשובתו את תמצית ממצאיו ורשאי הוא להצביע בפני מי שהתלונה עליו ובפני הממונה על הצורך בתיקון ליקוי שהעלה הבירור ועל הדרך והמועד לתיקונו.
- (ב) מי שהוגשה עליו תלונה או הממונה, יודיע לנציב, תוך המועד האמור בסעיף קטן (א), על צעדים שנקטו; לא עשה כן, או שההודעה אינה מניחה את דעתו של הנציב, רשאי הוא להביא את הענין לידיעת שר המשפטים או הועדה לביקורת המדינה של הכנסת.
- (ג) מצא הנציב שהתלונה לא היתה מוצדקת, יודיע על כך למתלונן, למי שהתלונה עליו, ואם ראה לעשות כן - גם לממונה, ויציין את נימוקיו; ורשאי הוא לפרש בתשובתו את תמצית ממצאיו.
- (ד) העלה בירור התלונה חשד שנעברה עבירה פלילית, יביא הנציב את הענין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה; ורשאי הוא לעשות כן אם העלה בירור התלונה חשד שנעברה עבירה משמעתית על פי כל דין.
17. זכויות וסעדים (א) החלטותיו וממצאיו של הנציב בענין תלונה -

- (1) אין בהם כדי להעניק למתלונן או לאדם אחר זכות או סעד, בבית משפט או בבית דין, שלא היה להם לפני כן;
- (2) אין בהם כדי למנוע מהמתלונן או מאדם אחר להשתמש בזכות או לבקש סעד שהוא זכאי להם, אולם אם נקבע לכך מועד בחיקוק, לא יוארך המועד על ידי הגשת התלונה או בירורה.
- (ב) לא ייזקק בית-משפט לבקשת סעד נגד החלטותיו וממצאיו של נציב תלונות הציבור בענין תלונה.
- דין וחשבון 18. (א) הנציב יגיש לכנסת מדי שנה, בראשית מושב הכנסת, דין וחשבון על פעולותיו שיכיל סקירה כללית ותיאור הטיפול בתלונות.
- (ב) הונח דין וחשבון על שולחן הכנסת, תדון בו הוועדה ותגיש לכנסת את סיכומיה והצעותיה לאישור.
- (ג) דין וחשבון לפי סעיף זה לא יפורסם לפני הנחתו על שולחן הכנסת.
19. תקציב הנציבות ייקבע על ידי וועדת הכספים של הכנסת, על פי הצעת הנציב, ויפורסם יחד עם תקציב המדינה; ועדת הכספים רשאית, על פי הצעת הנציב, לאשר שינויים בתקציב משרדו.
20. תקנות שר המשפטים אחראי על חוק זה והוא יתקין תקנות לביצועו; שר המשפטים, בהסכמת הוועדה, רשאי לגרוע או להוסיף גופים לתוספת.

תוספת (סעיף 10)

המועצה הישראלית לצרכנות

דברי הסבר

בתקופה האחרונה אנו עדים למצב שבו הביקורת הציבורית על ניהולה של מערכת המשפט, כמו גם הביקורת על החלטותיה, הולכות וגוברות; על מנת למנוע פגיעה במעמדה ובכבודה של המערכת, יש צורך למנות גורם בכיר, בלתי תלוי, אשר אליו יתועלו תלונות הציבור על פגמים ניהוליים של מערכת המשפט.

הצעת חוק זו מסדירה את מינויו של נציב תלונות ציבור למערכת המשפט ואת הקמתה של נציבות תלונות ציבור אשר תפעל לידו; המטרה היא לספק לכל אדם הרואה עצמו נפגע ממעשים מנהליים של המערכת המשפטית, "כתובת" שאליה יוכל להפנות את טענותיו; כתובת כזו לא קיימת כיום, מאחר ונציב תלונות הציבור הפועל במסגרת חוק מבקר המדינה, אינו רשאי לעסוק בענייני מערכת המשפט.

קיומו של גורם כאמור, יש בו כדי לבלום התקפות וסערות ציבוריות העשויות להתעורר, כמו גם לחזק את אמון הציבור במערכת המשפטית.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ' באדר ב' התש"ס – 27.3.2000

נספח 2

**העתק חוק נציב תלונות הציבור על
שופטים, התשס"ב-2002**

עמ' 38

חוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002

1. הגדרות
2. נציבות תלונות הציבור על שופטים
3. כשירות הנציב ומינויו
4. ממלא מקום לנציב
5. מועד בחירת נציב
6. משך הכהונה
7. תום כהונה
8. העברה מכהונה
9. השעיית הנציב
10. סייג למינוי לשופט
11. ייחוד משרה והיתר לעסוק בפעילות
12. עובדי הנציבות
13. חובת סודיות
14. הגשת תלונה
15. דרך הגשת התלונה
16. תלונה של אדם המוחזק במשמורת
17. תלונות שאין לברר אותן
18. תלונות שבירורן מצריך סיבה מיוחדת
19. התלונה ועילותיה ופתיחת הבירור
20. דרכי הבירור ומשכו
21. הפסקת הבירור
22. תוצאות הבירור
23. סייגים לנימוק וגילוי ממצאים
24. זכויות וסעדים
25. שכר ותנאי כהונה
26. אי תלות
27. דין וחשבון
28. פרסום הודעות
29. תקציב הנציבות
30. תקנות
31. הנציב הראשון
32. תיקון חוק השיפוט הצבאי – מס' 40
33. תיקון חוק הדיינים – מס' 19
34. תיקון חוק הקאדים – מס' 11
35. תיקון חוק בתי הדין הדתיים הדרוזים – מס' 13

הגדרות	1. בחוק זה –
	"שופט" – כל אחד מאלה:
(תיקון מס' 3) תשע"ד-2014	(1) שופט כהגדרתו בחוק-יסוד: השפיטה ושופט עמית כמשמעותו בסעיף 10א לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן – חוק בתי המשפט);
	(2) רשם כהגדרתו בסעיף 84 לחוק בתי המשפט;
(תיקון מס' 3) תשע"ד-2014	(3) שופט ורשם כמשמעותם בחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969 (בחוק זה – חוק בית הדין לעבודה) ושופט עמית כמשמעותו בסעיף 7א לחוק בית הדין לעבודה;
	(4) שופט צבאי-משפטי כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (בחוק זה – חוק השיפוט הצבאי);
(תיקון מס' 3) תשע"ד-2014	(5) דיין כהגדרתו בחוק הדיינים, התשט"ו-1955 (בחוק זה – חוק הדיינים) ודיין עמית, כמשמעותו בסעיף 9א לחוק הדיינים;
	(6) קאדי כהגדרתו בחוק הקאדים, התשכ"א-1961 (בחוק זה – חוק הקאדים);
	(7) קאדי מד'הב כהגדרתו בחוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג-1962 (בחוק זה – חוק בתי הדין הדרוזיים);
	(8) דיין של בית דין של עדה נוצרית כמשמעותו בסימן 54 לדבר המלך במועצה על ארץ ישראל, 1922–1947;
	"השר" –
	(1) לענין שופט כהגדרתו בפסקאות (1) עד (3) וכן (6) ו-(7) – שר המשפטים;
	(2) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (4) – שר הביטחון;
	(3) לענין שופט כהגדרתו בפסקאות (5) ו-(8) – השר לענייני דתות; *
	"בית דין משמעתי לשופטים" –
	(1) לענין שופט כהגדרתו בפסקאות (1) עד (3) – בית הדין המשמעתי לשופטים לפי סעיף 17 לחוק בתי המשפט;
	(2) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (4) – בית דין משמעתי לפי סעיף 192ד לחוק השיפוט הצבאי;
	(3) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (5) – בית הדין המשמעתי לפי סעיף 20 לחוק הדיינים;
	(4) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (6) – בית הדין המשמעתי לפי סעיף 17 לחוק הקאדים;
	(5) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (7) – בית הדין המשמעתי לפי סעיף 22 לחוק בתי הדין הדרוזיים;
	"הועדה לבחירת שופטים" –
	(1) לענין שופט כהגדרתו בפסקאות (1) ו-(2) – הועדה לבחירת שופטים כמשמעותה בסעיף 4(ב) לחוק-יסוד: השפיטה;
	(2) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (3) – הועדה לבחירת שופטים כמשמעותה בסעיף 4(א) לחוק בית הדין לעבודה;
	(3) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (4) – הועדה לבחירת שופטים צבאיים-משפטיים לפי סעיף 187 לחוק השיפוט הצבאי;
(תיקון מס' 2) תשע"ג-2012	(4) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (5) – הועדה לבחירת דיינים לפי סעיף 6 לחוק הדיינים;
	(5) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (6) – ועדת המינויים לפי סעיף 4 לחוק הקאדים;
	(6) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (7) – ועדת המינויים לפי סעיף 11 לחוק בתי הדין הדרוזיים;

"המנהל" –

- (1) לענין שופט כהגדרתו בפסקאות (1) עד (3) – מנהל בתי המשפט;
- (2) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (4) – נשיא בית הדין הצבאי לערעורים לפי חוק השיפוט הצבאי או מי שהוא הסמיך;
- (3) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (5) – מנהל בתי הדין הרבניים;
- (4) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (6) – מנהל בתי הדין השרעיים;
- (5) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (7) – מנהל בתי הדין הדתיים הדרוזיים;

"הנשיא" –

- (1) לענין שופט כהגדרתו בפסקאות (1) ו-(2) – נשיא בית המשפט העליון;
- (2) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (3) – נשיא בית הדין הארצי לעבודה;
- (3) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (4) – נשיא בית הדין הצבאי לערעורים;
- (4) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (5) – נשיא בית הדין הרבני הגדול;
- (5) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (6) – נשיא בית הדין השרעי לערעורים;
- (6) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (7) – ראש בית הדין הדתי הדרוזי לערעורים כהגדרתו בחוק בתי הדין הדרוזיים;

"הנציב", "נציב תלונות הציבור על שופטים" – נציב תלונות הציבור על שופטים, שמונה לפי סעיף 3;

"הועדה לבחירת הנציב" – הועדה לבחירת שופטים כמשמעותה בסעיף 4(ב) לחוק-יסוד: השפיטה.

2. נציבות תלונות הציבור על שופטים
- נציב תלונות הציבור על שופטים יעמוד בראש יחידה שתיקרא "נציבות תלונות הציבור על שופטים" שתברר, בהתאם להוראות חוק זה, תלונות על התנהגות שופטים במסגרת מילוי תפקידם, לרבות בדרך ניהול משפט על ידם.
3. כשירות הנציב ומינויו
- (א) מי שכשיר להתמנות שופט של בית המשפט העליון כשיר להתמנות נציב תלונות הציבור על שופטים.
- (ב) הנציב יתמנה בידי הועדה לבחירת הנציב, לפי הצעת שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון כאחד; הועדה רשאית לקבל את ההצעה או לדחותה, ואם הוצע יותר ממועמד אחד – למנות אחד מקרב המועמדים או לדחות את ההצעה.
- (ג) מעמדו הציבורי של אדם והיכרותו עם מערכת המשפט יובאו בחשבון לענין הצעת מועמד לנציב ולענין מינויו.
4. ממלא מקום לנציב
- נבצר מהנציב דרך ארעי למלא את תפקידיו, ימנה שר המשפטים בהסכמת נשיא בית המשפט העליון ממלא מקום לנציב לתקופה שלא תעלה על שישה חודשים או עד שיחזור למלא את תפקידיו, לפי המוקדם.
5. מועד בחירת נציב
- (א) מינוי נציב ייעשה, ככל האפשר, לא מוקדם מתשעים ימים ולא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו של הנציב המכהן; התפנה מקומו של הנציב לפני תום תקופת כהונתו, ייעשה המינוי בתוך ארבעים וחמישה ימים מהיום שבו התפנה מקומו.
- (ב) הודעה על מינויו של הנציב תפורסם ברשומות.
6. משך הכהונה
- הנציב יכהן תקופת כהונה אחת בלבד של חמש שנים.
7. תום כהונה
- (א) כהונת הנציב פוקעת –
 - (1) בתום תקופתה;
 - (2) בפטירתו או בהתפטרותו;
 - (3) בהעברתו מכהונתו;
 - (4) בתום שישה חודשים רצופים שבהם מכהן במקומו ממלא מקומו שמונה לפי סעיף 4.
- (ב) הודעה על תום כהונת הנציב תפורסם ברשומות.

8. העברה מכהונה (א) הועדה לבחירת הנציב רשאית, מיזמתה או לפי הצעת שר המשפטים או נשיא בית המשפט העליון, להעביר, בהחלטה שהתקבלה ברוב של שישה חברים לפחות, את הנציב מכהונתו, אם התקיים אחד מאלה:
- (1) הוא הורשע בפסק דין בעבירה פלילית, למעט בעבירות המנויות בסעיף 7(א)(2) לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994 (בחוק זה – חוק הכנסת);
- (2) הוא התנהג באופן שאינו הולם את מעמדו;
- (3) הוא אינו מבצע את תפקידו כהלכה.
- (ב) הועדה לבחירת הנציב לא תעביר את הנציב מכהונתו, אלא לאחר שנתנה לו הזדמנות להשמיע את טענותיו לפנייה.
9. השעיית הנציב (א) לא יוגש כתב אישום נגד הנציב, למעט בעבירות המנויות בסעיף 7(א)(2) לחוק הכנסת, אלא באישור היועץ המשפטי לממשלה, ומשהוגש כתב אישום כאמור יושעה הנציב מכהונתו.
- (ב) הועדה לבחירת הנציב רשאית, ברוב דעות, להשעות את הנציב מכהונתו, אם מתקיימת נגדו חקירה שיש בה כדי להביא לקיום הליכים פליליים כהגדרתם בסעיף 7(א)(2) לחוק הכנסת, לתקופה שבה הם מתקיימים; ואולם אם היתה החקירה כאמור, בעבירה אשר מפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הנציב ראוי לשמש עוד בתפקידו, תשעה הועדה את הנציב לתקופה האמורה;
- (2) הועדה לבחירת הנציב לא תשעה את הנציב לפי סעיף קטן זה, אלא לאחר שנתנה לו הזדמנות להשמיע את טענותיו לפנייה.
- (ג) בתקופת ההשעיה ימלא את תפקידו הנציב על פי חוק זה ממלא מקומו, ויחולו הוראות סעיף 4.
10. מי שהיה נציב לא יתמנה לשופט.
11. הנציב ועובדי הנציבות לא יהיו רשאים –
- (1) לשמש בכל משרה אחרת או לעסוק, במישרין או בעקיפין, בעיסוק אחר;
- (2) להיות חברים בכנסת, בממשלה, במועצה של רשות מקומית, בגוף בוחר של מפלגה, או מועמדים לחברות כאמור;
- (3) להיות חברים בהנהלה של חבר בני אדם המנהל עסקים לשם השגת רווחים.
- (ב) הנציב רשאי להתיר לעובד הנציבות, לפי בקשתו, לעשות דבר מהדברים המנויים בסעיף קטן (א)(1) או (3), אם לדעתו אין בכך כדי ליצור ניגוד ענינים או כדי לפגוע בעבודתו בנציבות בדרך אחרת; אין בהיתר כאמור כדי לפטור את העובד מעמידה בדרישות כל דין או נוהג, המסדירים את הפעילות.
12. עובדי הנציבות (א) עובדי הנציבות הם עובדי מדינה.
- (ב) הנציב רשאי להסתייע בביצוע תפקידיו באנשים שאינם עובדי משרדו, אם ראה צורך בכך; בבירור תלונה על שופט כאמור בפסקאות (4) עד (8) להגדרה "שופט", יסתייע הנציב באנשים בעלי היכרות עם מערכת המשפט שאליה משתייך השופט.
13. חובת סודיות (א) הנציב, עובדי הנציבות וכל אדם אחר שבעזרתו מבצע הנציב את תפקידו חייבים לשמור בסוד כל ידיעה שהגיעה אליהם עקב עבודתם, לא לעשות בה שימוש ולא לגלותה לאחר, אלא לשם ביצוע תפקידיהם לפי חוק זה; העובדים יחתמו על כתב שמירה על סודיות עם תחילת עבודתם.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאי שר המשפטים או נשיא בית המשפט העליון, לקבל לידי, לפי דרישתו, עותק מכל חומר או מידע המצוי בנציבות שהושג במסגרת פעילותה, ואולם חומר או מידע לגבי תלונה מסוימת יימסר לאחר שהטיפול בה הסתיים.
- (ג) הנשיא והשר כאחד רשאים להתיר פרסום פרטי תלונה מסוימת על שופט, כולם או חלקם, שהטיפול בה הסתיים.
14. רשאי להגיש תלונה לנציב –

- (1) כל אדם הרואה עצמו נפגע בשל התנהגותו של שופט במסגרת מילוי תפקידו כשופט לרבות בדרך ניהול המשפט על ידיו, או מי שאותו אדם הסמיך לכך; (תיקון מס' 4) תשע"ז-2017
- (2) מתמחה הרואה את עצמו נפגע בשל התנהגותו של שופט במסגרת מילוי תפקידו כמאמן או בשל תנאי ההתמחות, וכן נציב הפיקוח על ההתמחות, לפי סעיף 41ב(ג) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961. (תיקון מס' 4) תשע"ז-2017
- (ב) הנשיא או השר רשאי לבקש מהנציב לברר ענין הנוגע להתנהגותו של שופט במסגרת תפקידו כשופט לרבות בדרך ניהול המשפט על ידיו.
15. התלונה תוגש בכתב תיחתם בידי המתלונן ויצוינו בה שם המתלונן ומענו. דרך הגשת התלונה
16. תלונה של אדם כאמור בפסקאות (1) עד (3) תוגש במעטפה סגורה כמפורט באותן פסקאות או למי שהוא הסמיך לענין זה, והוא יעבירה, בלי לפתחה, אל הנציב: תלונה של אדם המוחזק במשמורת
- (1) אסיר כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971, למנהל בית הסוהר שבו הוא מוחזק;
- (2) עצור כמשמעותו בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996, או אסיר, המוחזק בבית מעצר, למפקד בית המעצר שבו הוא מוחזק;
- (3) כלוא לפי חוק השיפוט הצבאי, למפקד מיתקן הכליאה שבו הוא מוחזק.
17. הנציב לא יברר תלונה שהיא כמפורט להלן: תלונות שאין לברר אותן
- (1) התלונה אינה על שופט או שאינה בענין הנוגע להתנהגותו של שופט במסגרת מילוי תפקידו כשופט לרבות בדרך ניהול משפט על ידיו;
- (2) התלונה היא קנטרנית או טורדנית על פניה או עוסקת בזוטי דברים;
- (3) ענינה של התלונה בשאלה משפטית או ראייתית מהותית;
- (4) התלונה היא בענין הניתן לערעור על פי דין, למעט בענין הנוגע להתנהגותו של שופט במסגרת מילוי תפקידו כשופט לרבות בדרך ניהול המשפט על ידיו;
- (5) בקשה של בעל דין ששופט פלוני יפסול עצמו מלישב בדין כי קיימות נסיבות שיש בהן כדי ליצור חשש ממשי למשוא פנים בניהול המשפט; כללה התלונה נוסף על בקשת הפסלות כאמור ענינים שרשאי הנציב לברר לפי הוראות חוק זה, יברר הנציב את אותו החלק שבו לא התבקשה פסלות השופט כאמור;
- (6) התלונה היא על מעשה שמתנהלת בשלו חקירה במשטרה או שהוגשה בשלו קובלנה לבית הדין המשמעתי לשופטים.
18. (א) הנציב לא יברר תלונות כמפורט להלן, אלא אם כן מצא הנציב שקיימת סיבה מיוחדת המצדיקה את בירורן: תלונות שבירורן מצריך סיבה מיוחדת
- (1) התלונה הוגשה לאחר שעברה שנה מיום המעשה שעליו נסבה התלונה או מהיום שעילת התלונה נודעה למתלונן, או מיום מתן פסק הדין בענינו בהליך שאליו מתייחסת התלונה, לפי המאוחר;
- (2) תלונה בענין שניתנה בו החלטה, שעליה אפשר או היה אפשר, להגיש ערעור, והיא אינה מסוג התלונות שאין לברר אותן.
- (ב) הנציב רשאי לא לברר תלונה אם סבר שהיא אינה מתאימה להתברר על ידו מחמת שהיא מתאימה יותר לטענת פסלות מלשבת בדין.
- (ג) החלטות הנציב לפי סעיף זה יהיו בכתב ומנומקות.
19. (א) תלונה ניתנת להגשה על כל שופט בענין הנוגע להתנהגותו במסגרת מילוי תפקידו כשופט לרבות בדרך ניהול המשפט על ידיו. התלונה ועילותיה ופתיחת הבירור
- (ב) משהוגשה תלונה, יאשר הנציב את קבלתה ויפתח בבירורה, זולת אם ראה שאין לברר אותה מהטעמים המנויים בסעיף 17 או שאינה ראויה לבירור מהטעמים המנויים בסעיף 18.
- (ג) החליט הנציב לא לפתוח בבירור תלונה, יודיע על כך למתלונן בכתב, ויצוין את הנימוקים להחלטתו.

- (ד) החליט הנציב לפתוח בבירור התלונה, יודיע על כך לשופט הנילון, לנשיא, לשר, למנהל ולנשיא בית המשפט שבו מכהן אותו שופט.
- (ה) בהודעה לפי סעיף קטן (ד) רשאי הנציב לא לכלול את פרטי המתלונן אם סבר כי פרטיו אינם דרושים לצורך בירור התלונה; אין בסעיף קטן זה כדי לגרוע מסמכות שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון לפי סעיף 13(ב).
20. (א) הנציב רשאי לברר את התלונה בכל דרך שימצא לנכון והוא אינו כפוף לסדרי דין או לדיני הראיות.
- (ב) לצורך הבירור, רשאי הנציב לקבל מכל אדם או גוף, בתוך תקופה שיקבע ובאופן שיקבע, בכפוף לסעיף קטן (א), כל ידיעה או מסמך העשויים, לדעת הנציב, לסייע בבירור התלונה; מי שנדרש למסור ידיעה או מסמך כאמור, ימלא אחר הדרישה, והוראות סעיף 11, למעט פסקאות (1) ו-(3) של סעיף קטן (א), לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968, יחולו, בשינויים המחויבים, על סירוב למלא אחר הדרישה.
- (ג) לצורך הבירור רשאי הנציב לשמוע את המתלונן, את השופט הנילון, וכל אדם אחר אם ראה תועלת בדבר; סירב השופט הנילון למסור את דבריו בעל פה, ימסרם בכתב ככל שיידרש.
- (ד) בירור התלונה יסתיים לכל המאוחר עד תום שנה אחת מיום קבלתה בנציבות.
21. הנציב רשאי להפסיק את בירור התלונה אם נוכח שהתקיימה אחת העילות המצדיקות שלא לפתוח בבירורה, או שענין התלונה בא על תיקונו או שהמתלונן ביטל את תלונתו; הופסק בירור התלונה לפי סעיף זה יודיע הנציב בכתב למתלונן, לשופט הנילון ולמי שמנוי בסעיף 19(ד), לפי הענין, שהחליט להפסיק את הבירור, ויציין את הנימוקים להחלטתו.
22. (א) מצא הנציב שהתלונה היתה מוצדקת יודיע על כך למתלונן, לשופט הנילון ולמי שמנוי בסעיף 19(ד), לפי הענין, בצירוף החלטתו; בהודעה כאמור רשאי הנציב לפרט את תמצית ממצאיו, כולם או חלקם, ואם העלה הבירור כי קיים ליקוי, רשאי הוא להצביע על הצורך בתיקונו ועל הדרך הראויה לכך.
- (ב) התקבלה הודעה על צורך בתיקון ליקוי כאמור בסעיף קטן (א) יודיע השופט הנילון, המנהל או נשיא בית המשפט או בית הדין שבו מכהן השופט, לנציב, על הצעדים שנקטו לתיקון הליקוי; לא התקבלה הודעה בתוך זמן סביר או שההודעה אינה מניחה את דעתו של הנציב, רשאי הוא להביא את הענין לפני הנשיא והשר.
- (ג) מצא הנציב שהתלונה לא היתה מוצדקת, יודיע על כך בכתב למתלונן ולמי שמנוי בסעיף 19(ד), לפי הענין, ורשאי הנציב לפרט להם את תמצית ממצאיו.
- (ד) העלה בירור התלונה חשש למעשה פלילי, יביא הנציב את הענין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה, וכן לידיעת השר והנשיא; העלה בירור התלונה חשש לעבירה משמעתית יביא הנציב את הענין לידיעת השר והנשיא ורשאי הוא להמליץ לשר על הגשת קובלנה לבית הדין המשמעתי לשופטים.
- (ה) הנציב רשאי, אם מצא לנכון לעשות כן בעקבות ממצאיו, להמליץ לועדה לבחירת שופטים, לסיים את כהונתו של שופט על פי סמכותה או להמליץ לשר או לנשיא להביא לועדה לבחירת שופטים הצעה לסיים את כהונתו של שופט; החליטו הועדה, השר או הנשיא שלא לקבל את המלצת הנציב, ינמקו את החלטתם.
- (ו) בלי לגרוע מסמכויות הנציב לפי חוק זה, הנציב רשאי, אם מצא שתלונה של מתמחה אצל שופט, של מתמחה לשעבר אצל שופט או של נציב הפיקוח על ההתמחות כהגדרתו בחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, היתה מוצדקת, להורות כי השופט הנילון לא יורשה לאמן מתמחים לתקופה שיקבע, לאחר שייתן לשופט הנילון הזדמנות לטעון את טענותיו; הנציב יקבע את מועד תחילתה של תקופה כאמור והוא רשאי לקצר את התקופה אם נוכח כי תוקנו הליקויים.
23. (א) (1) הודעה של הנציב לפי סעיף 22 לא תכלול ולא תגלה חומר או מידע אשר לדעת ראש הממשלה או שר הביטחון הם ענין לביטחון המדינה, או אשר לדעת ראש הממשלה או שר החוץ הם ענין ליחסי החוץ או לקשרי המסחר הבין-לאומיים של המדינה;
- (2) ראה הנציב כי הודעתו עלולה לכלול או לגלות חומר או מידע כאמור בסעיף קטן (א) ולא הביעו השרים את דעתם כאמור שם, יבקש הנציב את דעת ראש הממשלה, שר הביטחון או שר החוץ, לפי הענין, לפני שייתן את הודעתו.
- (ב) הנציב פטור מלציין את ממצאיו או נימוקיו, כולם או חלקם, או לציין בשינויים או בהשמטות, או למסרם רק לחלק מהמפורטים בסעיף 19(ד) –
- (1) אם הם עלולים לדעתו לפגוע שלא כדין בזכותו של אדם זולת המתלונן;

(תיקון מס' 4)
תשע"ז-2017

- (2) כשיש בהם משום גילוי סוד מקצועי או ידיעה סודית כמשמעותם לפי כל דין.
- (ג) ציין הנציב חלק מממצאיו או מנימוקיו, או ערך השמטות או שינויים, יציין זאת בהודעה לפי סעיף 22.
- (ד) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מסמכויות נשיא בית המשפט העליון ושר המשפטים לקבל, לפי דרישתם, עותק מכל חומר או מידע המצוי בנציבות ושהושג במסגרת פעילותה, כאמור בסעיף 13(ב).
24. (א) החלטותיו וממצאיו של הנציב בענין תלונה –
- (1) אין בהם כדי להעניק למתלונן או לאדם אחר זכות או סעד, בבית משפט או בבית דין, שלא היו להם לפני כן;
- (2) אין בהם כדי למנוע מהמתלונן או מאדם אחר להשתמש בזכות או לבקש סעד שהוא זכאי להם, ואולם אם נקבע לכך מועד בחיקוק, לא יוארך המועד על ידי הגשת התלונה או בירורה.
- (ב) דין וחשבון, החלטה וכל מסמך שהכין הנציב במסגרת מילוי תפקידו לא ישמשו ראיה בהליך משפטי או מעין שיפוט.
- (ג) לא יזקק בית המשפט לבקשת סעד נגד החלטותיו וממצאיו של נציב תלונות הציבור בענין תלונה.
25. שכרו, תנאי שירותו וגמלאותיו של הנציב יהיו כשל שופט בית המשפט העליון.
26. אין על הנציב ועל עובדי הנציבות מרות בענין מילוי תפקידיהם לפי חוק זה, זולת מרותו של הדין.
27. (א) הנציב יגיש לשר המשפטים ולנשיא בית המשפט העליון, מדי שנה, דין וחשבון על פעולותיו, שיכיל תיאור פרטני של הטיפול בתלונות, וכן סקירה כללית שתתייחס, בין השאר, לענינים האלה, בחלוקה לפי סוגי ערכאות ושופטים:
- (1) מספר התלונות שהוגשו ומספר התלונות שבוררו;
- (2) מספר התלונות שנמצאו מוצדקות;
- (3) הטעמים לאי בירור תלונות;
- (4) זמן הבירור הממוצע בתלונות שבוררו;
- (5) מספר התלונות שבירורן טרם הסתיים;
- (6) סוגי הענינים שעליהם הוגשו תלונות;
- (7) דרכים שנקטו לטיפול בליקויים ולתיקונם;
- (8) מספר התלונות שהעלו חשש לעבירה פלילית ולעבירה משמעתית, אם היו כאלה;
- (9) מספר ההמלצות לועדה לבחירה שופטים, לשר או לנשיא לסיים כהונת שופט, אם היו כאלה.
- (ב) קיבל שר המשפטים את הדין וחשבון השנתי מאת הנציב, יגיש לוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת דין וחשבון על בסיס הסקירה הכללית כאמור בסעיף קטן (א); הדין וחשבון לפי סעיף קטן זה לא יכלול שמות ופרטים מזהים.
- (ג) הנציב רשאי להגיש לשר ולנשיא בית המשפט העליון דין וחשבון מיוחד קודם להגשת הדין וחשבון השנתי.
- (ד) על המידע הכלול בדוחות יחולו הוראות סעיף 23.
28. פרסום הודעות שר המשפטים יפרסם הודעה על מינויו של הנציב, הדרך לפנות אליו ועיקרי סמכויותיו, בדרך שתיקבע בתקנות.
29. תקציב הנציבות יוכן על ידי שר המשפטים בתיאום עם הנציב וייקבע בחוק התקציב השנתי של המדינה, בתחום פעולה נפרד, במסגרת תקציב משרד המשפטים.
30. (א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות לביצועו.

(ב) שר המשפטים יביא לאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, בתוך שלושה חודשים מיום פרסומו של חוק זה, תקנות לפי סעיף 28.

31. הנציב הראשון
32. תיקון חוק השיפוט הצבאי – מס' 40
33. תיקון חוק הדיינים – מס' 19
34. תיקון חוק הקאדים – מס' 11
35. תיקון חוק בתי הדין הדתיים הדרוזים – מס' 13
36. תיקון חוק חופש המידע – מס' 2
- (1) בסעיף 1, אחרי ההגדרה "עבירה צבאית" יבוא:
 "'הנציב" – נציב תלונות הציבור על שופטים שמונה לפי סעיף 3 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002.;"
- (2) בסעיף 192ג לחוק השיפוט הצבאי, אחרי "נשיא בית הדין הצבאי לערעורים" יבוא "או הנציב".
- (1) בסעיף 1, אחרי ההגדרה "מועצת הרבנות הראשית" יבוא:
 "'הנציב" – נציב תלונות הציבור על שופטים שמונה לפי סעיף 3 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002.;"
- (2) בסעיף 16א(א), אחרי "כנשיא בית הדין הרבני הגדול" יבוא "או הנציב".
- (1) בסעיף 1, לפני ההגדרה "קאדי" יבוא:
 "'הנציב" – נציב תלונות הציבור על שופטים שמונה לפי סעיף 3 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002.;"
- (2) בסעיף 13א(א), אחרי "כנשיא בית הדין השרעי לערעורים" יבוא "או הנציב".
- (1) בסעיף 1, אחרי ההגדרה "המועצה" יבוא:
 "'הנציב" – נציב תלונות הציבור על שופטים שמונה לפי סעיף 3 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002.;"
- (2) בסעיף 19א(א), אחרי "ראש בית הדין לערעורים" יבוא "או הנציב".
- (12) נציבות תלונות הציבור על שופטים – לגבי בירור תלונה על שופט לפי חוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002."

מאיר שטרית
 שר המשפטים

אריאל שרון
 ראש הממשלה

אברהם בורג
 יושב ראש הכנסת

משה קצב
 נשיא המדינה

נספח 3

העתק של הצעת חוק נציב תלונות
הציבור על שופטים (תיקון מס' 5 -
הוראת שעה), התשפ"ד-2023

עמ' 47

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

30 באוקטובר 2023

1669

ט"ו בחשוון התשפ"ד

עמוד

הצעת חוק נציב תלונות הציבור על שופטים (הוראת שעה) (הארכת משך הכהונה),
התשפ"ד-2023. 80

הצעת חוק נציב תלונות הציבור על שופטים (הוראת שעה) (הארכת משך הכהונה), התשפ"ד-2023

1. תיקון סעיף 6 – הוראת שעה
- בתקופה שמיום תחילתו של חוק זה עד יום י"א בחשוון התשפ"ה (12 בנובמבר 2024), יקראו את סעיף 6 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002¹ (להלן – החוק), כך שהאמור בו יסומן "א)" ואחריו יבוא:
- "ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאים שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון, יחד, להאריך את תקופת כהונתו של הנציב בשנה אחת נוספת בלבד"

דברי הסבר

החוק אינו מתייחס למקרים שבהם תקופת הכהונה של הנציב הסתיימה ויש נסיבות חריגות המעכבות את מינוי הנציב בתוך התקופה הקבועה בחוק.

ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) פרצה מלחמת "חרבות ברזל" אשר עודנה בעיצומה. לנוכח הצורך להתמודד עם המצב המלחמתי, קודמו תיקוני חקיקה שונים, לרבות תיקוני חקיקה בעניין הארכת מועדים. כמו כן, הוועדה למינוי שופטים הנוכחית טרם כונסה – עניין שלגביו הוגשו כמה עתירות אשר הכירו במסגרתן מתעכב אף הוא בשל מצב החירום המיוחד (בג"ץ 5692/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל ואח' נ' שר המשפטים ואח'). כהונתו של הנציב הנוכחי שמינויו נעשה לפי חוק, עתידה להסתיים ביום י"ח בחשוון התשפ"ד (12 בנובמבר 2023).

מאחר שהוועדה לבחירת שופטים טרם התכנסה וכפועל היוצא מכך טרם בחרה מועמד לכהונת נציב תלונות הציבור על שופטים, בנסיבות המיוחדות בעת הנוכחית, שבה הוכרז מצב חירום כאמור, יש קושי למנות נציב בהתאם להוראות החוק. לפיכך, לצורך שמירה על יציבות המערכת, מוצע לחוקק הוראת שעה שתאפשר את הארכת כהונתו בשנה אחת נוספת לכל היותר, כמפורט להלן.

סעיף 1 מוצע להסמיך את שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון, יחד, להאריך את כהונתו של הנציב, לתקופה נוספת שלא תעלה על שנה. זאת בדרך של הוספת סעיף קטן (ב) המתגבר על הוראת סעיף 6, שאותה מוצע כעת לעגן בסעיף קטן (א), ולפיה תקופת הכהונה של הנציב היא לחמש שנים בלבד.

פרק הזמן המוצע של עד שנה נדרש לנוכח שילוב הנסיבות המיוחדות האמורות, וזאת כדי לשמר את רציפות התפקוד של הנציבות ועצמאותה. עם סיומו של פרק הזמן האמור יהיה צורך במינוי נציב בהתאם לסעיפים 3 ו-5 לחוק.

כללי הצעת חוק זו נועדה לאפשר את הארכת משך כהונתו של נציב תלונות הציבור על שופטים (להלן – הנציב) בשנה נוספת, לנוכח מלחמת חרבות ברזל וההכרזה על מצב מיוחד בעורף כהגדרתו בחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951, מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023), ומכיוון שטרם כונסה הוועדה למינוי שופטים הנוכחית לצורך מינוי נציב חלק הנציב המכהן.

חוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002 (להלן – החוק), קובע כי נציב תלונות הציבור על שופטים יעמוד בראש יחידת "נציבות תלונות הציבור על שופטים" שתפקידה לברר תלונות על התנהגות שופטים במסגרת מילוי תפקידם, לרבות בדרך ניהול משפט על ידם. זוהי משימה רגישה ומורכבת שתכליתה שיפור איכות השירות הייחודי הניתן על ידי השופטים לציבור, תוך שמירה מרבית על העצמאות השיפוטית מצד אחד ועצמאות הנציבות מצד שני. החוק קובע גם הוראות שונות לעניין אופן בירור התלונות ותוצאותיו. לפי סעיף 6 לחוק, הנציב יכהן תקופת כהונה אחת בלבד של חמש שנים, ואין בחוק הוראה המאפשרת הארכת כהונה. סעיף 3(ב) לחוק מסדיר את אופן מינויו של הנציב וקובע כי הנציב יתמנה בידי הוועדה לבחירת נציב, לפי הצעת שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון כאחד. בהתאם לסעיף ההגדרות הוועדה לבחירת הנציב היא הוועדה לבחירת שופטים כמשמעותה בסעיף 4(ב) לחוק-יסוד: השפיטה. בהתאם לסעיף 5 לחוק, מינוי הנציב ייעשה, ככל האפשר, לא מוקדם מתשעים ימים ולא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו של הנציב המכהן; התפנה מקומו של הנציב לפני תום תקופת כהונתו, ייעשה המינוי בתוך ארבעים וחמישה ימים מהיום שבו התפנה מקומו.

החוק אף נותן פתרון למקרים שבהם נמנע מהנציב המכהן למלא את תפקידו באופן ארעי, בכך ששר המשפטים, בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, נדרש למנות ממלא מקום לתקופה שלא תעלה על שישה חודשים או עד שיחזור למלא את תפקידו (סעיף 4). ואולם אין הוראה מקבילה שנוגעת למינוי זמני במקרה שבו התפנתה משרתו של הנציב.

¹ ס"ח התשס"ב, עמ' 590; התשע"ז, עמ' 1116.

נספח 4

**העתק פנייתה של העותרת לנציב
תלונות הציבור על השופטים מיום**

11.3.2024

עמ' 50

11 מרץ 2024, י"ט סיון תשפ"ד

לכבוד

כבוד השופט (בדימוס) אורי שוהם

נציב תלונות הציבור על השופטים

משרד המשפטים

ירושלים

שלום רב,

הנדון: הגשת תלונה נגד הרב יצחק יוסף – דיין בית הדין הרבני הגדול

בגין התערבות פוליטית בעניין השנוי במחלוקת ציבורית; ניצול מעמדו

ותפקידו כדיין; ובאופן שאינו הולם את מעמדו כדיין

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר (להלן: "התנועה"), הריני מתכבד להגיש תלונה נגד הרב הראשי, הרב יצחק יוסף, דיין בית הדין הרבני הגדול עקב הפרה בוטה של כללי האתיקה לדיינים, התשס"ח-2008 (להלן: "כללי האתיקה לדיינים", או "הכללים"), והכל כפי שפורח להלן:

1. ביום 10.3.2024 פורסם,¹ כי הרב יצחק יוסף, המכהן כדיין בבית הדין הרבני הגדול, הופיע בשיעוריו השבועיים וקורא להשתמטות תלמידי הישיבות החרדים משירות בטחון – והכל גם במקרה שהדין יורה להם להתגייס:

"שבט לוי פטור מהצבא, לא לוקחים אותם בשום פנים ואופן, יהיה מה שיהיה. אם יכריחו אותנו ללכת לצבא, ניסע כולנו לחוץ לארץ! נקנה כרטיסים."

2. אם כן, הרב יצחק יוסף עושה שימוש בסמכותו ואף במעמדו כמי שמכהן כגורם שיפוטי בעל סמכות עליונה – לשם פעילות פוליטית בעייתית המצויה במחלוקת ציבורית, ומתוך מטרה להשפיע על השתמטות תלמידי הישיבות מגיוס לצבא, ובפרט בשעת מלחמה קשה.

3. יתר על כן, המדובר בהתערבות בעייתית של דיין גם בהליך משפטי המתנהל בבית המשפט העליון (בג"ץ 6198/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר הבטחון), שם נדונה חוקיותה של החלטת הממשלה 682 הפוטרת מנקיטת הליכי גיוס כלפי תלמידי הישיבות בניגוד להוראות חוק שירות בטחון (נוסח משולב), התשמ"ו-1986.

4. כידוע, כללי האתיקה לדיינים מתווים עקרונות להתנהגותם ולאורחותיהם של דיינים ומחילים על הדיין, בוודאי דיין בית הדין הרבני הגדול – חובות משמעותיים כלפי הסביבה והימנעות מן השימוש במעמד השיפוטי לשם פעילויות פוליטיות בעייתיות – ובוודאי קריאה להשתמטות מגיוס. והנה הרב יצחק יוסף מפר ברגל גסה מספר כללי אתיקה החלים עליו כדיין:

א. סעיף 23(ב) לכללי האתיקה על דיינים קובע כי דיין יימנע מפעילות שאינה הולמת את מעמדו כדיין – למרות זאת, הרב יצחק יוסף פועל ממרום מעמדו כדיין בית הדין הרבני הגדול וקורא להשתמטות מגיוס תלמידי הישיבות החרדים ואפשרות לנקיטת פעולה בניגוד לחוק.

¹ עקיבא וייס, "הרב הראשי: אם יכריחו אותנו להתגייס - ניסע כולנו לחו"ל", כאן, 10.3.2024.
<https://www.kan.org.il/content/kan-news/local/718554>

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

ב. סעיף 17 לכללי האתיקה על דיינים מחיל איסור על דיין להיות מעורב פוליטית – על אף זאת, הרב יצחק יוסף תועד קורא לתלמידי הישיבות החרדים שלא להתגייס ומתערב בסוגיה פוליטית הנמצאת בלב המחלוקת הציבורית.

ג. סעיף 18 לכללי האתיקה על דיינים קובע כי על דיין להימנע מלהביע בפומבי דעה בעניין שאינו משפטי בעיקרו והשוני במחלוקת ציבורית – והנה, הרב יצחק יוסף לפי הפרסום מתערב בעניין פוליטי מובהק ותועד קורא להשתמטות תלמידי הישיבות החרדים בזמן מלחמה ובעת שמתנהל הליך בסוגיה בית המשפט העליון.

5. הנה כי כן, במקום בו דיין בבית הדין הרבני הגדול אינו רק פועל בתוקף תפקידו הרם כעובד מדינה להשפיע ולהתערב פוליטית בסוגיית הפטור שניתן לחרדים משירות בטחון, אלא שהוא אף פועל להתערב בעניינים פוליטיים הנמצאים בלב מחלוקת ציבורית ענפה מתוך מטרה להשפיע על דעת הציבור ותוך ניצול מעמדו כדיין בעל סמכות שיפוטית – והכל בשעת מלחמה קשה ותוך פגיעה בציבור המשרתים.

6. מכאן, ולאור העקרונות שנקבעו זה מכבר בבג"ץ 732/84 ח"כ יאיר צבן נ' השר לענייני דתות פ"ד (4) 153 (1986) נדמה כי הפר הרב יצחק יוסף את עקרונות היסוד החלים בבסיס תפקידו:

"הצורך להבטיח את אמון הציבור ברשות השופטת הוא צורך נמשך ... צורך זה אינו מתמקד אך בפעולתו של השופט על כס המשפט. הוא משתרע על מכלול התנהגותו של השופט, בבית המשפט ומחוצה לו ... התנהגות, המותרת לכל אזרח, עשוי שתהא אסורה על השופט, שכן יש בה כדי לפגום באמון הציבור במערכת השיפוט ... אמון הציבור, מטבע מהותו, אינו נבחן על פי תחושתו הסובייקטיבית של השופט, כי הוא פועל בהגינות. אמון הציבור נבחן על ידי השופט על פי אמות מידה אובייקטיביות. אין זה מספיק, שהשופט עצמו סבור ומשוכנע כי פעל באופן עצמאי וללא נטייה. עליו להיות משוכנע, כי אותן עצמאות, הגינות וחוסר נטייה הן מראית פני הדברים. הגינות צריכה לא רק להיעשות אלא גם להיראות. [...]"

עקרונות היסוד החלים לעניין שופטים הם החלים גם לעניין דיינים. אכן הדיין כמו השופט הוא חלק מהרשות השיפוטית [...]. אכן, תנאי מוקדם להיות אדם דיין שיהיה רב, אך מכאן לא נובע, כי כל פעילות המותרת לרב מותרת גם לדיין. משנתמנה אדם להיות דיין, עליו לקבל על עצמו את המגבלות שהדיינות מטילה עליו. עליו להימנע מכל אותן פעולות שהדיינות אוסרת עליו, גם אם הרבנות מתירה זאת."

7. כלומר, כאשר הרב יצחק יוסף הפועל כדיין – מתערב פוליטית ומתעסק בעניינים פוליטיים הנמצאים בלב ליבה של מחלוקת ציבורית – הוא גורם הלכה למעשה, להחלשת האמון הציבורי בהחלטותיו של בית הדין הרבני הגדול ובסמכותם של הדיינים לנהל משפט צדק שאינו מוטה מפוליטית נגד מאן דהוא. בעניין זה ראוי להביא מדבריו של נציב תלונות הציבור על שופטים לשעבר, השופט בדימוס אליעזר גולדברג, כי:

"דיין (כמוהו שופט), המערב עצמו בחיים הפוליטיים, לא רק שהוא פוגע בדימוי של מערכת השיפוט בעיני הציבור כמערכת בלתי תלויה, אלא שהוא גם פוגע בעקרון היסוד של הפרדת הרשויות בין הרשות השופטת ליתר רשויות המדינה"

8. אשר על כן, ולאור כלל האמור לעיל, לא ניתן להתעלם מכך שהרב יצחק יוסף עשה שימוש בעייתי ואסור בסמכותו ובמעמדו כדיין, והפר ברגל גסה את כללי האתיקה המחייבים אותו. והכל בדרך פסולה של קריאה להשתמטות משירות בטחון המתחייב לפי הוראות החוק כלפי תלמידי הישיבות

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

החרדים ובשעה שמתנהלת מלחמה קשה במספר חזיתות – באופן שעלול לעלות גם לפגיעה קשה באמון הציבור, ובפרט בציבור המשרתים.

9. לאור הדחיפות שבדבר והחומרה שבמעשיו, נודה לבירור התלונה.

10. במידה ותמצא אותה מוצדקת נבקשך לפעול להביא לסיום כהונתו של הרב יצחק יוסף בתפקידו כדיין בבית הדין הרבני הגדול בהתאם לסעיף 16א(א) לחוק הדיינים, תשט"ו-1955.

בכבוד רב,

הידי נגב, עו"ד
מנהל מחלקת מדיניות וחקיקה

נספח 5

**העתק פנייתה של העותרת לנציב
תלונות הציבור על השופטים מיום**

13.1.2025

עמ' 54

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

13 בינואר 2025 ; י"ג בטבת תשפ"ה

לכבוד

נציב תלונות הציבור על שופטים

משרד המשפטים

ירושלים

- דחוף -

שלום רב,

הנדון : בקשה לבירור הפרסום על אודות התנהלות מ"מ נשיא בית

המשפט העליון

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר (להלן: "התנועה"), הרינו מתכבדים לפנות אליכם, כדלהלן:

1. עניינה של פנייה זו הינה בפרסום מיום 13.1.2025 לפיו מ"מ נשיא בית המשפט העליון, כב' ממלא מקום הנשיא עמית, היה מעורב לכאורה בשנים האחרונות בהליכים משפטיים הקשורים לנכס בבעלותו תוך שימוש בשם משפחתו הקודם, מבלי לדווח על כך להנהלת בתי המשפט.¹
2. לפי הפרסום, בזהירות הראויה ומבלי לקבוע מסמרות, בשנים האחרונות כב' השופט עמית היה צד במספר הליכים משפטיים אזרחיים הנוגעים לדירה שבבעלותו ובעלות אחיו בדרום תל אביב, תוך שימוש בשמו הקודם, יצחק גולדפריינד. זאת, מבלי לדווח על כך ומבלי שעורכי הדין מודעים לכך שהם מייצגים שופט עליון.
3. כמו כן, ביום 28.2.2024, פרסמה הוועדה לבחירת שופטים בה כב' מ"מ הנשיא עמית היה חבר, כי השופט קובי ורדי, הדן באחד הליכים המשפטיים שכב' מ"מ הנשיא עמית צד להם, מועמד למינוי קבע כשופט בבית המשפט המחוזי. לפי מקורות בוועדה, כב' השופט ורדי נכנס לרשימה כ"מועמד השופטים" לאחר דיון פנימי שהתקיים בין שופטי העליון בוועדה לכאורה.
4. במקביל, ועל-פי הפרסום כב' השופט עמית (כתוארו דאז) דן בבית המשפט העליון הן בתיקים של משרד עורכי הדין שייצג אותו ואת אחיו והן בתיק שבו מעורבת עיריית תל אביב – שמולה ניהל הליכים הנוגעים לנכס שבבעלותו.
5. סעיף 2 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002, קובע כי:

"נציב תלונות הציבור על שופטים יעמוד בראש יחידה שתיקרא "נציבות תלונות הציבור על שופטים" שתברר, בהתאם להוראות חוק זה, תלונות על התנהגות שופטים במסגרת מילוי תפקידם, לרבות בדרך ניהול משפט על ידם."

¹ נטעמל בנדל "השופט עמית הופיע בשם אחר בהליך משפטי ולא דיווח: "לא ידעתי" | חשיפה" ynet (13.1.2025), <https://www.ynet.co.il/news/article/h1agsp11pkx>

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

6. אשר על כן, לאור סמכותו של נציב תלונות הציבור על שופטים, ובהמשך לפרסומים שתוארו לעיל, בזהירות הראויה ומבלי לקבוע מסמרות, התנועה מתכבדת לבקש כי נציב תלונות הציבור על שופטים יפעל לבירור הפרסומים על אודות התנהלותו של כב' מ"מ הנשיא עמית במסגרת מילוי תפקידו.
7. הגם שנדמה שכב' מ"מ הנשיא סיפק תשובות ראויות, בכדי למנוע לזות שפתיים, מן הראוי שהעובדות יתבררו איתו.
8. נוכח החשיבות הציבורית של העניין, נודה לתגובתכם המהירה.

בכבוד רב,

תמר ולר
רכזת במחלקת ליטיגציה

רותם בבלי דביר, עו"ד
מנהלת מחלקת ליטיגציה

נספח 6

העתק כתבתה של טובה צימוקי
"יצחק עמית נבחר לנשיא העליון.
לוי הודיע שאינו מכיר בהחלטה: 'זו
חרפה מוסרית'" מיום 26.1.2025

עמ' 57

יצחק עמית נבחר לנשיא העליון. לזו חרפה מוסרית

אחרי שנה ושלושה חודשים, יש לבית המשפט העליון נשיא קבוע: בוועדה לבחירת שופטים הצביעו על מינויו של השופט יצחק עמית לנשיא בית המשפט העליון. שר המשפטים, שניסה למנוע את המהלך בהסתמך על תחקירים עיתונאיים ובכללם ב"ידיעות אחרונות", תקף: "צו בג"ץ - הפך את הוועדה לחותמת גומי שלו"

3323 תגובות

טובה צימוקי | עודכן: 26.01.25 | 20:09

תגיות יריב לזין בית המשפט העליון בג"ץ הוועדה לבחירת שופטים יצחק עמית

אחרי שורת עיכובים וחילופי מהלומות - מונה הנשיא ה-14 של בית המשפט העליון: יותר משנה ושלושה חודשים אחרי פרישתה של השופטת אסתר חיות מתפקיד נשיאת בית המשפט העליון, התכנסה בצהריים (ראשון) הוועדה לבחירת שופטים כדי לבחור את מחליפה. שר המשפטים יריב לזין שמכהן כיו"ר הוועדה החרים את הדיון, וכך גם נציגי הקואליציה השרה אורית סטרוק וח"כ יצחק קרויזר. אחרי שעות של דיונים, שלא בנוכחותם, נבחר לתפקיד השופט הוותיק ביותר בעליון, [יצחק עמית](#) (65). בעקבות זאת: השר לזין הודיע למנהל בתי המשפט כי הוא אינו מכיר בהחלטה.

עמית עצמו, נציין, נמנע מלהשתתף בדיון - בשל העובדה שמדובר בכזה שעוסק במינויו. בנוסף הצביעה הוועדה על מינויו של השופט [נעם סולברג](#) (63) לתפקיד המשנה לנשיא בית המשפט העליון, וממלא מקומו. על רקע ההחרמה של שר המשפטים ונציגי הקואליציה, עמית קיבל את תמיכת שני שופטי העליון סולברג ודפנה ברק-ארז, שני נציגי לשכת עורכי הדין מוחמד נעאמנה ויונית קלמנוביץ, ונציגת האופוזיציה ח"כ קארין אלהרר.

3 צפייה בגלריה

השופט עמית לאחר בחירתו בוועדה, היום (צילום: רפי קוץ)

שופטי העליון סולברג וברק-ארז בצאתם מהוועדה (צילום: רפי קוץ)

לזין. "הבחירה מנוגדת לכל כללי המנהל התקין ומדיפה ריח עז של אכיפה בברנית" (צילום: שלו שלום)

שר המשפטים לזין, שלא נכח בדיון, הודיע למנהל בתי המשפט כי הוא אינו מכיר בבחירה בעמית כנשיא. בהודעה משותפת עם השרה סטרוק וח"כ קרויזר מסר: "היום התכנסה הוועדה לבחירת שופטים ו'בחרה' כביכול נשיא לבית המשפט העליון. אנחנו לא השתתפנו בדיון. בחירת נשיא לבית המשפט העליון בשעה שמרחפת עננה כבדה ביחס להתנהלותו של המועמד במספר מקרים שונים, בין היתר באשר לטענות בעניין פעולתו לכאורה בניגוד עניינים ובאשר לחריגות בנייה בבית מגוריו, תוך שנתן תשובות סותרות לטענות שהועלו, ומבלי שקוימה החובה הבסיסית לקיים בדיקה מקצועית ואובייקטיבית באשר לאותן טענות, היא חרפה מוסרית, מנוגדת לכל כללי המנהל התקין ומדיפה ריח עז של אכיפה בברנית.

"הציבור בישראל יודע מה עלה בעבר, ואף בעבר הקרוב ממש, בגורלם של מועמדים מובילים לתפקידים בכירים אחרים, שמינוייהם נדחו ונפסלו עקב טענות דומות. לא פחות חמור מכך, ה'בחירה' כאמור נעשתה מכוח צו בלתי חוקי של בג"ץ, בשיאו של הליך בלתי חוקי מיסודו, שנטל משר המשפטים את סמכויותיו הקבועות בחוק, והפך את הוועדה לבחירת שופטים לחותמת גומי של בג"ץ.

"הצו של בג"ץ ניתן למרות שאין שום דחיפות אמיתית במינוי נשיא לבית המשפט העליון, שכן בידי מ"מ הנשיא מצויות כל סמכויות הנשיא, אלא שלשופטי בג"ץ אצה הדרך לכפות את המינוי הזה בצעד כוחני ובלתי חוקי. זהו יום עצוב לדמוקרטיה ויום עצוב למערכת המשפט שלנו. נשיא ש'נבחר' בדרך כזו לא יוכל לקבל את אמון הציבור, הנחוץ למערכת המשפט כתנאי יסודי לקיומה. בשם ציבור ענק שזכויותיו הדמוקרטיות נרמסו בהליך הלא חוקי הזה, ושצפייתו למערכת משפט הוגנת ומוסרית נרמסה אף היא, לא נפסיק לפעול עד שנביא לתיקון המצב המביש הזה מן היסוד."

גם יו"ר הכנסת אמיר אוחנה תקף את הבחירה בעמית: "מעולם לא נבחר נשיא לבית המשפט העליון - שאחת ממשימות הליבה שלו היא לדאוג להעלאת אמון הציבור במערכת המשפט - בהליך כל כך עקום מן היסוד, הפוגע בשאריות האמון שעוד נותרו, כמו ההליך שהתקיים בחודשים האחרונים, וביתר שאת היום. הייתי מאחל הצלחה לנשיא הנבחר לו היה נבחר בהליך לגיטימי, ולו הייתי מאמין שיפעל להעלאת אמון הציבור במערכת המשפט, חוששני שזה רחוק מלהיות המצב. זה יום קשה לרבים מחסידי הרעיון הדמוקרטי הבסיסי הזה, אך דווקא מתוך הקושי הזה עוד יצמח התיקון, ואין לי ספק שהוא בוא יבוא."

גם שר האוצר בצלאל סמוטריץ' תקף: "השופט עמית התמנה שלא כדין לנשיא בית המשפט העליון. המינוי נעשה בהליך לא תקין ודיקטטורי שרוקן את שארית האמון הציבורי במוסד בית המשפט העליון. כדי ששופטי ישראל יהיו השופטים של כולם, אני קורא לשופט עמית לחזור בו, לעזוב את התפקיד ולאפשר הליך בחירה חוקי ודמוקרטי".

יו"ר ועדת החוקה ח"כ שמחה רוטמן הגיב גם הוא: "בערב שכזה כל שנותר לעשות הוא לאחל לממלא מקום נשיאת בית המשפט העליון יצחק עמית שבסיום בירור החשדות נגדו יתברר שהוא חף מפשע".

גם רב העיר צפת ונשיא איגוד רבני הקהילות, הרב שמואל אליהו, אמר כי "אנחנו ומאות רבנים שאיתנו לא מכירים ביצחק עמית כשופט וכנשיא בית המשפט העליון". הרב אליהו הוסיף: "לפני שהוא נושא את עינוי לתפקיד כל כך חשוב, הוא חייב לנקות את עצמו מכל החשדות החמורים שדבקו בו. המחטף שלו ושל חבריו מאבד את שארית האמון שהייתה לציבור במערכת המשפט".

שר המשפטים לא ישתף פעולה עם בית המשפט העליון - אלו המשמעויות

- **בחירת נשיא לעליון נגד דעת הממשלה וחצי מהכנסת**
- **לא יתווספו תקציבים לבתי המשפט בהתאם לצורכיהם**
- **שיתוק המערכת - לא ימונו עוד שופטים לעליון**
- **לא יהיה תכנון של מערכת המשפט לשנים הבאות**
- **עד סוף הקדנציה של לזין יכהנו רק 10 שופטים בעליון במקום 15**
- **המשך החקיקה בכנסת לשינוי בחירת השופטים**
- **החלטות מינהליות משותפות לשר ולנשיא, לא תתקבלנה**
- **המשך חקירה משמעתית נגד השופט עמית בתלונות שהוגשו נגדו**

מנגד, נשיא המדינה יצחק הרצוג בירך את עמית: "במשך עשרות שנים ובערכאות שונות תרם השופט עמית רבות למערכת המשפט הישראלית ואני סמוך ובטוח כי לכישוריו הרבים וניסיונו העשיר יהיה חלק משמעותי בהובלת בית המשפט העליון והרשות השופטת באחריות, שיקול דעת ומסירות לטובת מדינת ישראל, ובמשימה החשובה מאוד להעלאת אמון הציבור במערכת המשפט.

"מערכת המשפט בכלל ובית המשפט העליון בפרט הם חלק קריטי במארג הדמוקרטי שלנו ובהגנה על זכויות האדם והאזרח. עלינו לשמור עליהם מכל משמר. אני מאמין שכעת יש להתקדם ולשים מאחורינו את הוויכוח שהתחולל בשבועות האחרונים סביב תהליך הבחירה של נשיא בית המשפט העליון. מוכרחים להסתכל קדימה, להנמיך את להבות המחלוקת ולשאוף להגיע להבנות ככל שניתן".

ראש האופוזיציה יאיר לפיד כתב: "בחירתו של יצחק עמית לנשיא בית המשפט העליון היא ניצחון לדמוקרטיה ולמנהל התקין. סחבת מיותרת גרמה נזק אדיר לשלטון החוק בישראל. אני קורא ליריב לזין להפסיק עם המשחקים ההרסניים ולעבוד עם השופט לחיזוק ושיקום המערכת המשפטית. עלינו לעסוק בריפוי החברה הישראלית ולא במריבות מיותרות".

פריצת הדרך שהושגה בוועדה

בוועדה גם הושגה פריצת דרך. שופטי העליון ויתרו על קידומה של שופטת בית משפט השלום בירושלים, גויה סקפה שפירא, לכהונת שופטת בבית המשפט המחוזי. מנגד, נציגי הימין בוועדה למינוי שופטים, בראשות השר לזין, הסכימו לפשרה שתאפשר מינוי חמישה שופטים החסרים בבית המשפט המחוזי בירושלים. סקפה שפירא נתפסת כ"סדין אדום" בעיני אנשי הימין, הטוענים כי היא נוקטת יחס מקל כלפי פלסטינים. במסגרת הפשרה הוסכם לשמור עבודה תקן מיוחד לקידום, אשר יעלה לדיון בישיבה הבאה של הוועדה.

בישיבה החליטה הוועדה על קידומם של מועמדים למגוון בתי משפט ברחבי הארץ. לבית המשפט המחוזי בירושלים נבחרו השופטים מרדכי בורשטיין, מוחמד חאג' יחיא, ירון מינטקביץ, פנינה נויבירט, אלעד פרסקי וערן שילה. לנצרת נבחר השופט סאמר חטיב, ולחיפה השופטים שלמה בנג'ו ויוסף טורס. בתל אביב נבחרו השופטים אמיר ויצנבליט ואמיר לוקשינסקי-גל, ובמרכז נבחרו צביה (טובה) גרדשטיין פפקין, אליאנא דניאלי, שי (משה) מזרחי ומרדכי מוטי פיר.

לבתי משפט השלום נבחרו מועמדים בירושלים, תל אביב והמרכז. בירושלים נבחרו הרשמים טדי ארז, טלי להב וסמאח סאבר מסארווה, יחד עם עורכי הדין אריאל ארליך, רועי גרוסברג, מאיר יונתן טרופר, עופר יובל יבלונסקי, דן ליברמן, וחגית פלאוט-באב"ד. כמו כן, נבחר עו"ד דוד ארמון לכהן כרשם בכיר בירושלים, ועו"ד משה בראון כשופט בבית המשפט לענייני משפחה בעיר. בתל אביב נבחרו הרשם הבכיר שרון קרן ועו"ד בעז בן-אמתי, ולמרכז נבחרו הרשמת הבכירה זהבית חמו ועו"ד גיא מימון. בנוסף, מונו רשמים בכירים נוספים, בהם גיא אבגי, איריס ענבי ומור קרמר, ועו"ד יפעת נחליאלי-אורן לכהונה במרכז.

לזין לא צפוי לשתף פעולה עם עמית

בג"ץ פסק ביום שישי כי הוועדה לבחירת שופטים תתכנס היום, אחרי שניתנה הארכה כדי לדון בטענות נגד השופט עמית שהיה אמור להיבחר כבר ב-16 בינואר וכיהן עד עתה כממלא-מקום הנשיא. לזין החליט להחרים את הדיון כמחאה על צו בג"ץ שהורה לו לכנס את הוועדה ואף בשל התנגדותו הנחרצת למינויו של עמית לנשיא בית המשפט העליון.

שר המשפטים לזין סבור כי צווי בג"ץ הכריחו אותו תחת כפייה לכנס את הוועדה לבחירת נשיא, במקום לדון על מתווה פשרה שהציע לעליון, הכולל גם בחירת שלושה שופטים החסרים כיום בבית המשפט העליון. לדעת השר, צווים אלו אינם חוקיים, ומהווים חציית גבול של בג"ץ אל מול הממשלה והכנסת. בינתיים, לזין הבהיר כי ימשיך לעמוד על כך שהטענות נגד עמית ייחקרו עד תום, למרות דברי היועצת המשפטית לממשלה גלי בהרב-מיארה וראש אגף החקירות במשטרה בועז בלט, שציינו כי אין חשד לפלילים במעשיו של השופט.

החקירה המשמעטית שדורש לזין מסתמכת על כ-15 פרסומים עיתונאיים, בהם [חשיפת "ידיעות אחרונות"](#), המטילים לכאורה, לדעת השר, דופי בהתנהלותו של עמית, על ניגודי עניינים בהם היה מצוי בכהונתו כשופט. ניגוד עניינים זה, כך מדגיש השר, מצביע על אי-התאמתו לתפקיד. לזין לא הכיר כאמור בנשיאותו של עמית, ולכן עד סוף כהונתו הוא ימשיך לא לשתף עימו פעולה בתחום ניהול בתי המשפט.

פירוש הדבר הוא שמערכת המשפט, הדורשת החלטות מינהליות משותפות לשר ולנשיא - לא יתקבלו. בין היתר לא יתקבלו החלטות בנושא בחירת שופטים, הוספת תקציבים, בחירת נשיאים והקמת ועדות איתור, בינוי בתי משפט ותכנון המערכת לשנים הבאות. לפיכך, עד סוף הקדנציה של לזין יכהנו רק 10 שופטים בעליון - במקום 15.

נגד בחירתו של עמית הוגשו לוועדה לבחירת שופטים 4,800 הסתייגויות. הן נידונו בוועדה כבר לפני כשלושה שבועות, שם הוצגו על-ידי חברי עמותות משפטיות מהימין שהוזמנו באורח תקדימי לשאת דברים. ברובן נטען שעמית היה מצוי בניגוד עניינים בעת תפקידו כשופט כשדן בנושאים הקשורים לקשרי משפחה שלו, נושאי נדל"ן שבבעלותו ובכלל בשיפוט. **אלה הטענות המרכזיות:**

הופיע בשם אחר בהליך משפטי ולא דיווח

בפרסום ynet ו"ידיעות אחרונות" נחשף כי בשנים האחרונות היה השופט עמית צד בכמה הליכים משפטיים אזרחיים הנוגעים לדירה שבבעלותו ובבעלות אחיו בדרום תל אביב, וזאת תוך שימוש בשמו הקודם, יצחק גולדפריינד, מבלי לדווח על כך ומבלי שעורכי הדין יודעים שהם מייצגים שופט עליון. באחד מההליכים אף הוגש נגדו כתב אישום.

כמו כן, שופט שדן באחד ההליכים הללו עלה בוועדה לבחירת שופטים כ"מועמד השופטים" – בזמן שעמית חבר בה. במקביל, השופט עמית דן בתיקים של משרד עורכי הדין שייצג אותו ואת אחיו ובתיק שבו מעורבת עיריית תל אביב – שמולה ניהל הליכים הנוגעים לנכס שבבעלותו.

השופט עמית טען מנגד כי התוודע לעצם קיומם של ההליכים שצוינו רק בעקבות הגשת השאלתה למעט עבירת הקנס. לדבריו, אחיו והוא קיבלו מהוריהם במתנה שתי חנויות ברחוב אילת ב"פ, על שם דב ויצחק גולדפריינד, כשם באותה עת. בשנת 2016 נתן עמית ייפוי כוח כללי-נוטריוני לאחיו לעסוק באופן בלעדי בנכסים הנ"ל, דווקא על מנת שלא להיות מעורב בכל הקשור בהם. הוא חתם לאחיו על ייפוי כוח לגבי תביעה לפירוק שיתוף בנכס שהוגשה על-ידי היזם ומספר בעלי זכויות בנכס כנגד עשרות בעלי זכויות אחרים, בהם השופט עמית ואחיו.

לגבי הליך נוסף, מדובר בבקשת רשות ערעור שהוגשה על החלטת בית משפט השלום שניתנה במסגרת ההליך הראשון. בהליך זה מופיעים השופט עמית ואחיו, לצד רבים אחרים, כמשיבים פורמליים בלבד, לאור העובדה שצו פירוק השיתוף לא ניתן כנגדם. ממילא, לשופט עמית לא הייתה כל ידיעה על קיומו של ההליך, וממילא לא הוגש כל מסמך בשמו או מטעמו במסגרת ההליך.

בהליך אחר חתם השופט עמית מכוח ייפוי הכוח שניתן ליזם, אשר נקט בהליך העתירה המינהלית, מבלי לעדכן את אחיו של השופט עמית על אודות ההליך, וממילא ללא ידיעתו של השופט עמית עצמו.

לעניין "ההסתרה" כביכול, הסיבה שבגינה השופט עמית מופיע בהליכים תחת שם משפחתו הקודם, גולדפריינד, היא כי ככל הנראה נתוני בעלי הזכויות לצורך הגשת כתבי בית-דין נלקחו מנכס הטאבו, שם מופיע השופט בשם משפחה זה. בייפוי הכוח הכללי-הנוטריוני שניתן על-ידי השופט לאחיו, נכתב במפורש יצחק עמית, ולא יצחק גולדפריינד, כך שהטענה שהשופט עמית "הסתיר" את זהותו מופרכת.

השתתפו בהכנת הכתבה: איתמר אייכנר ואלכסנדרה לוקש

פורסם לראשונה: 14:54, 26.01.25

נספח 7

העתק כתבתו של ניצן שפיר
שכותרתה "מה אומרים סעיפי
רפורמת לויין? מורה נבוכים" מיום
13.1.23 גלובס

עמ' 65

מה אומרים סעיפי רפורמת לוי? מורה נבוכים

הרפורמה במערכת המשפט יוצאת לדרך, לאחר ששר המשפטים יריב לוי הפיץ את טיוטת הצעת החוק. כמה נציגי קואליציה יהיו בוועדה לבחירת שופטים, אילו סמכויות יהיו ליועמ"שים, ומה המשמעות של ביטול עילת הסבירות? • **גלובס עושה סדר**

13.01.2023 ניצן שפיר

הממשלה הנוכחית החלה בשבוע שעבר להוביל מהפכה ביחסי בית המשפט, הכנסת והממשלה. את טיוטת הצעות החוק הפיץ השבוע שר המשפטים יריב לוי המוביל את הרפורמה, מבלי שאלה עברו במחלקת יעוץ וחקיקה במשרד המשפטים, כמקובל.

- [נשיאת העליון אסתר חיות מניבה על המהפכה המשפטית: "תוכנית לריסוק מערכת המשפט"](#)
- [שר המשפטים יריב לוי על נאומה של נשיאת העליון חיות: "זו קריאה להבעיר את הרחובות"](#)
- [היועמ"שית גלי בהרב-מיארה: "הרפורמה במערכת המשפט תבטל את האיזונים והבלמים"](#)

על-פי לוי, הרפורמה נועדה להגביר את יכולת הממשלה למשול. במקביל, כל אחד מהתיקונים מפחית את הביקורת השיפוטית על החלטות השלטון וחקיקת חוקים. אחת הטענות נגד הרפורמה היא שלא תהיה הגנה לזכויות המיעוט בישראל. עברנו על עיקרי החוק וסיכמנו את המשמעויות.

הרכב הוועדה לבחירת שופטים

לפי ההצעה, לקואליציה ולנציגיה יהיה רוב בוועדה לבחירת שופטים. כיום חברים בוועדה שני חברי ממשלה, בהם שר המשפטים; שלושה שופטים, בהם נשיאת בית המשפט העליון; שני חברי כנסת - האחד מהאופוזיציה והשני מהקואליציה; ושני נציגים של לשכת עורכי הדין. לפי הרפורמה, יוצאו מהוועדה נציגי לשכת עורכי הדין ויוחלצו בנציגי ציבור במינוי שר המשפטים, האחד מהם עורך דין.

בנוסף, מספר חברי הוועדה לבחירת שופטים יעמוד על 11, והרוב שיידרש למינוי יהיה 6. זאת בניגוד למצב כיום, בו הוועדה מונה 9 חברים, והרוב הדרוש למינוי עומד על 7 חברים - רוב שנועד להבטיח הסכמות רחבות בין חברי הוועדה.

בסופו של דבר הוועדה תכלול שלושה שרים; שני נציגי ציבור שימונו על-ידי שר המשפטים; שלושה ראשי ועדות של הכנסת - ועדת החוקה, ועדת הכנסת והוועדה לביקורת המדינה (חבר אופוזיציה); ו-3 שופטי עליון. כלומר, 7 חברי קואליציה או גורמים שנבחרו על-ידה.

מינוי נשיא בית משפט העליון מחוץ למערכת

גם המהלך לשינוי אופן בחירת נשיא בית המשפט העליון נועד לתת כוח לממשלה. לפי שיטת הסיניוריטי הקיימת כיום, השופט הוותיק ביותר בבית המשפט העליון מתמנה לנשיא. לפי הצעתו של לוי, הוועדה לבחירת שופטים היא זו שתמנה את נשיא העליון, באותו האופן שנבחרים שופטים לבית המשפט העליון.

בתוך כך, מצוין חידוש משמעותי לפיו הוועדה תוכל למנות לנשיא גם את מי שאינו שופט בעליון. בנוסף, תוגבל כהונת נשיא בית המשפט העליון - מ-7 שנים ל-6 שנים.

לזהות נשיא בית המשפט העליון יש חשיבות רבה: הוא בוחר את הרכב השופטים לעתירות עקרוניות, קובע את גודל ההרכב ודן בבקשות לפסילת שופטים מחשש לניגוד עניינים. העיקרון של בחירה לפי ותק, שצפוי להתבטל, נועד למנוע פוליטיזציה של הליך המינוי ולהבטיח כי השופטים יישארו ניטרליים ובלתי תלויים בגורמים פוליטיים. זאת, במטרה לשמר את עצמאות בית המשפט העליון.

פסילת חוקים רק ברוב של 80% משופטי העליון

במסגרת תיקון חוק יסוד: השפיטה, לוי מציע לחוקק את סמכותו של בית המשפט העליון לפסול חוקים הנוגדים חוקי יסוד. בתוך כך, הסמכות לפסול חוקים תצומצם משמעותית: כל שופטי בית המשפט העליון יישבו בעתירה על פסילת חוק, וההחלטה לפסול תתקבל רק אם לפחות 12 מהם (80%) יפסלו את החוק. בנוסף, לא ניתן יהיה להתערב אם הכנסת תחליט לחוקק חוקי יסוד.

אני לא רוצה לראות את המודעה הזו

למה המודעה הזו מוצגת? ⓘ

שינוי משמעותי

נוסף הוא

ההגדרה כי ניתן

יהיה לפסול חוק

יסוד רק אם הוא

"סותר סתירה

מהותית הוראה

מפורשת בחוק

יסוד". אומנם חוק

יסוד: כבוד האדם

מציין ערכים

בסיסיים מוגנים

של כבוד האדם, שמירה על החיים, חירות, קניין ופרטיות; אך הזכות לשוויון וחופש הביטוי לא מצוינת באופן מפורש, והיא נגזרת של כבוד האדם וחירותו.

לכן, אם הרפורמה תעבור, תעלה השאלה אם בג"ץ יוכל לפסול חוקים שיש בהם פגיעה בשוויון. בעבר בג"ץ עשה בכך שימוש ופסל חוקים כדוגמת חוק הפונדקאות, גיוס בחורי ישיבות ואפליה במס בין ישובים שונים.

התגברות על פסילת חוקים ברוב של 61 חברי כנסת

בנוסף להגבלות על החוקים אותם בג"ץ יוכל לפסול, לוין מבקש לחוקק הוראה שתאפשר לכנסת להתגבר על פסילת חוקים הנוגדים את חוקי היסוד. זאת אומרת, גם אם בג"ץ יוכל לפסול חוקים מסוימים על-פי החוק, הכנסת תוכל להתגבר על כך. עד היום ניתן היה להתגבר רק על פסילת חוק המנוגד לחוק יסוד: חופש העיסוק. השינוי המשמעותי נוגע לערכים המוגנים בחוק יסוד: כבוד האדם.

פסקת ההתגברות תאפשר לכנסת לחוקק מחדש את החוק ברוב של 61 חברי כנסת, המספר המינימלי של כל קואליציה אפשרית - כלומר, לא ניתן יהיה לפסול חוקים בניגוד לעמדת הקואליציה. זאת, למעט במקרה שהחוק ייפסל על-ידי כל שופטי בית המשפט העליון.

ביטול עילת הסבירות בהחלטות הממשלה

עילת הסבירות היא עילה בתחום המשפט המינהלי המשמשת את בג"ץ ואת בתי המשפט המינהליים לפסול פעולה של הממשל - נבחר ציבור או דרג מקצועי - בנימוק שפעולת הרשות לוקה ב"חוסר סבירות קיצונית".

דרך עילה זו ניתן לתקוף את החלטות הממשלה, גם אם הן לא נוגדות את החוק, אך יש טעמים המצדיקים לבטלן. עילת הסבירות היא אחת הטענות שנטענו בבג"ץ נגד מינויו של יו"ר ש"ס אריה דרעי: העותרים טענו כי המינוי של דרעי הוא לא סביר באופן קיצוני, נוכח הרשעותיו בפלילים ופרישתו מהכנסת על-מנת שבית המשפט לא ידון אם יש קלון במעשיו.

לפי טיוטת הצעת החוק, בתי המשפט, כולל בג"ץ, לא יוכלו לפסול כל החלטה של הממשלה, שר משריה, רשות הנתונה לאחריותם או כל מי שפועל מטעמם, על יסוד מידת סבירותה, "תהא אשר תהא לטעמו".

שינוי סמכויות היועצים המשפטיים

כחלק מהשינויים מבקש לויין לשנות את תפיסת תפקידו של היועץ המשפטי לממשלה ושל היועצים המשפטיים למשרדי הממשלה. לפי הפסיקה והנוהג, היועץ המשפטי לממשלה הוא הפרשן המוסמך של החוק כלפי גופי המדינה, בכפוף לביקורת שיפוטית. לשיטת לויין, כיום נתפס תפקיד היועץ המשפטי לממשלה כמי שיכול לפסול תהליכים שמקדם השר.

לפי ההצעה, שנוסחה על-ידי יו"ר ועדת חוקה שמחה רוטמן, עצה משפטית שתינתן לראש הממשלה, לממשלה או לשרים, "לא תחייב אותם". כלומר, השרים יוכלו לפעול בניגוד לעצת היועצים המשפטיים.

בנוסף, מוצע כי הממשלה תוכל למנות ייצוג פרטי בהליכים שתבחר. זאת בשונה מהמצב הקיים, בו היועץ המשפטי לממשלה מאשר מינוי פרטי. בשלב זה אין התייחסות לאופן המינוי אלא רק לסמכויות.

נספח 8

העתק כתבתה של דפנה ליאל
שכותרתה "לוינ מאיים להמשיך את
המהפכה המשפטית: שופטי בג"ץ לא
הותירו לנו ברירה אלא לפעול" מיום
N12 14.12.24

עמ' 70

ליון מאיים להמשיך את המהפכה המשפטית: שופטי בג"ץ לא הותירו לנו ברירה אלא לפעול

שר המשפטים שיגר הודעה תקיפה נגד בג"ץ בעקבות החלטתו לחייב מינוי נשיא קבוע לבית המשפט העליון. למרות הקפאת החקיקה המשפטית עם פרוץ המלחמה, טוען ליון כי התנהלות בג"ץ מחייבת אותו להעלות מחדש את שינוי הרכב הוועדה לבחירת שופטים. בארגוני המחאה זעמו, לפיד תקף: "לא מציע דבר חוץ מהרס וחורבן"

דפנה ליאל | N12 | פורסם 14/12/24 22:40 | עודכן 15/12/24 00:39

ראש הממשלה בנימין נתניהו ושר המשפטים יריב ליון | צילום: יונתן זינדל, פלאש 90

שר המשפטים יריב ליון שיגר אמש (שבת) הודעה תקיפה שבה הצהיר על ניסיונותיו לחדש את חקיקת המהפכה המשפטית, לאחר שבג"ץ הורה לו למנות נשיא קבוע לבית המשפט העליון בתוך חודש. ליון מסר כי "הממשלה פעלה באחריות ועם פרוץ המלחמה השעתה כל עיסוק ברפורמה. בית המשפט בחוסר אחריות החליט לנצל זאת כדי להמשיך ולהשתלט על

סמכויות הכנסת והממשלה. זו מציאות שאין לקבלה. בית המשפט דוחק אותנו בלית ברירה לפעול. אני עצרתי, הם המשיכו ביתר שאת. הם לא הותרו בידינו ברירה. זה לא יכול להימשך כך, גם לנו יש זכויות".

במקביל, ראשי מפלגות הקואליציה יתכנסו היום ויעסקו בדרישת לזין לחוקק את שינוי הרכב הוועדה לבחירת שופטים ובדרישת השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר להדיח את היועמ"שית גלי בהרב-מיארה.

תמונת מצב שינויי החקיקה

חקיקת חוק יסוד: החקיקה

קרא עוד <

✓ קריאה 2 3-1	✓ הכנה לקריאה 3-1 2	✓ קריאה ראשונה	✓ הכנה לקריאה ראשונה	✓ קריאה טרומית
---------------------	---------------------------	-------------------	-------------------------	-------------------

קרא עוד <

שינוי הרכב הוועדה לבחירת שופטים

✓ קריאה 2 3-1	✓ הכנה לקריאה 3-1 2	✓ קריאה ראשונה	✓ הכנה לקריאה ראשונה	✓ קריאה טרומית
---------------------	---------------------------	-------------------	-------------------------	-------------------

קרא עוד <

"חוק פלדשטיין"

✓ קריאה 2 3-1	✓ הכנה לקריאה 3-1 2	✓ קריאה ראשונה	✓ הכנה לקריאה ראשונה	✓ קריאה טרומית
---------------------	---------------------------	-------------------	-------------------------	-------------------

קרא עוד <

חוק חסינות חברי הכנסת

✓ קריאה 2 3-1	✓ הכנה לקריאה 3-1 2	✓ קריאה ראשונה	✓ הכנה לקריאה ראשונה	✓ קריאה טרומית
---------------------	---------------------------	-------------------	-------------------------	-------------------

קרא עוד <

השתלטות על מח"ש

✓ קריאה 2 3-1	✓ הכנה לקריאה 3-1 2	✓ קריאה ראשונה	✓ הכנה לקריאה ראשונה	✓ קריאה טרומית
---------------------	---------------------------	-------------------	-------------------------	-------------------

קרא עוד <

"חוק הרבנים 2"

✓ קריאה 2 3-1	✓ הכנה לקריאה 3-1 2	✓ קריאה ראשונה	✓ הכנה לקריאה ראשונה	✓ קריאה טרומית
---------------------	---------------------------	-------------------	-------------------------	-------------------

קרא עוד <

שליטת הממשלה בתהציב התאגיד

✓ קריאה 2 3-ו	✓ הכנה לקריאה 3-ו 2	✓ קריאה ראשונה	✓ הכנה לקריאה ראשונה	✓ קריאה טרומית
---------------------	---------------------------	-------------------	-------------------------	-------------------

קרא עוד <

חוק השימוע לראשי התאגיד

✓ קריאה 2 3-ו	✓ הכנה לקריאה 3-ו 2	✓ קריאה ראשונה	✓ הכנה לקריאה ראשונה	✓ קריאה טרומית
---------------------	---------------------------	-------------------	-------------------------	-------------------

קרא עוד <

שינוי הליך מינוי נציב שירות המדינה

✓ קריאה 2 3-ו	✓ הכנה לקריאה 3-ו 2	✓ קריאה ראשונה	✓ הכנה לקריאה ראשונה	✓ קריאה טרומית
---------------------	---------------------------	-------------------	-------------------------	-------------------

קרא עוד <

הפקעת סמכות מלשכת עורכי הדין

✓ קריאה 2 3-ו	✓ הכנה לקריאה 3-ו 2	✓ קריאה ראשונה	✓ הכנה לקריאה ראשונה	✓ קריאה טרומית
---------------------	---------------------------	-------------------	-------------------------	-------------------

קרא עוד <

חוק נציב תלונות הציבור על שופטים

✓ קריאה 2 3-ו	✓ הכנה לקריאה 3-ו 2	✓ קריאה ראשונה	✓ הכנה לקריאה ראשונה	✓ קריאה טרומית
---------------------	---------------------------	-------------------	-------------------------	-------------------

קרא עוד <

הרחבת סמכות בתי הדין הרבניים

✓ קריאה 2 3-ו	✓ הכנה לקריאה 3-ו 2	✓ קריאה ראשונה	✓ הכנה לקריאה ראשונה	✓ קריאה טרומית
---------------------	---------------------------	-------------------	-------------------------	-------------------

קרא עוד <

חוק הרוגלות

✓ קריאה 2	✓ הכנה	✓ קריאה	✓ הכנה	✓ קריאה
--------------	-----------	------------	-----------	------------

טרומית **לקריאה ראשונה** **לקריאה ראשונה** ראשונה **לקריאה 3-ו 2** 3-ו

קרא עוד <

שינוי מדיניות פסילת חברי כנסת

☐	☐	☐	☒	☒
קריאה 2 3-ו	הכנה לקריאה 3-ו 2	קריאה ראשונה	הכנה לקריאה ראשונה	קריאה טרומית

קרא עוד <

"חוק ההסתה"

☐	☒	☒	☒	☒
קריאה 2 3-ו	הכנה לקריאה 3-ו 2	קריאה ראשונה	הכנה לקריאה ראשונה	קריאה טרומית

קרא עוד <

פסילת מועמדים לבחירות המקומיות

☐	☐	☐	☐	☒
קריאה 2 3-ו	הכנה לקריאה 3-ו 2	קריאה ראשונה	הכנה לקריאה ראשונה	קריאה טרומית

 Made in Storycards

בפוסט ארוך שפרסם ברשתות החברתיות, חשף ליון כי באוגוסט האחרון הציע פשרה למ"מ נשיא בית המשפט העליון בדימוס, השופט עוזי פוגלמן. "הצעתי שהשופט אלרון ימונה לתקופה של כשנה לנשיא העליון, ואחריו ימונה מועמד השופטים", אמר ליון. לדבריו, ההצעה כללה גם מתווה למינוי שופטים חדשים, אך "דקות לאחר ששלחתי לשופט פוגלמן את הצעתי - הוא דחה אותה בבוז מבלי שדן בה בכלל".

שר המשפטים התייחס גם להחלטות בג"ץ מאז פרוץ המלחמה. "מספר שבועות לאחר הטבח הנורא של ה-7.10, השתלט בג"ץ באופן סופי על סמכויות הכנסת, וקיבל החלטה שאין לה תקדים בעולם כולו לבטל חוק יסוד שהתקבל בכנסת ברוב גדול", טען ליון. הוא הוסיף כי "בג"ץ לא הסתפק בזה - מאז פרוץ המלחמה הוא דן בתנאי המחבלים שטבחו ב-7 לאוקטובר, דן בסיוע ההומניטרי לחמאס בעזה, שקל להורות למדינה לשחרר גופות מחבלים בעוד חטופינו נמקים במנהרות החמאס".

שר המשפטים ליון מרזיז על הרפורמה המשפטית בכנסת | צילום: אוליבייה פיטוסי, פלאש 90

ליון ציין כי מאז תחילת המלחמה, הצליחה הוועדה לבחירת שופטים למנות 162 שופטים בהסכמה. אולם לטענתו, בג"ץ פעל בצורה חסרת תקדים כשקבע דד-ליין להצבעה על מינוי נשיא תוך חמישה שבועות. "בלי זמן לדיון אמיתי בהסתייגויות הרבות שהוגשו", הדגיש.

"אני ביקשתי להימנע מהעיסוק בזה עכשיו. הם קבעו בצו מועד מיידי והכתיבו את לוח הזמנים", סיכם ליון. "אני פעלתי להגיע להסכמות. הם הוציאו צווים חסרי תקדים ופועלים בדרך כוחנית של כפייה. אני מבקש להביא למינויים מוסכמים שיזכו לאמון הציבור כולו. הם סוגרים את שערי בית המשפט בפני כל מי שאינו חושב כמוהם. הם לא הותירו בידינו ברירה. זה לא יכול להימשך כך. גם לנו יש זכויות".

ידונו בפיטורי היועמ"שית. ראשי הקואליציה | צילום: יונתן זינדל, פלאש 90

שעה קלה מאוחר יותר, ליון פרסם הודעה נוספת ומסר כי "הצעת הפשרה ההוגנת שהצעת לשופטים עודנה מונחת על השולחן. ההגנות וטובת המדינה גם יחד מחייבים להיענות לה. אני שב ומדגיש פעם נוספת את שאמרתי לכל אורך הדרך - דרך ההסכמה וההידברות הייתה ונשארה הדרך הנכונה והעדיפה. בד בבד - לא תהיה השלמה עם צווים חד צדדיים הדורסים את רוב העם".

ראש האופוזיציה יאיר לפיד הגיב לדבריו של ליון וכתב בחשבוננו ברשת X כי "ליון לא הציע שום דבר מלבד הרס וחורבן. כדרכו הוא עוסק בסחיטה קרימינלית באיומים כדי להכניס לבית המשפט העליון את האנשים שרוצים לרסק מבפנים את הדמוקרטיה הישראלית". לדבריו, "האופוזיציה ניצחה כחוק בהצבעה החשאית בכנסת והשיגה רוב בוועדה לבחירת שופטים. פתאום הוא לא בעד 'רצון הרוב', אלא מנסה לנקום במערכת כולה".

דברי ליון עוררו תגובות נזעמות גם מצד ארגוני המחאה. מתנועת אחים ואחיות לנשק נמסר: "ההפיכה המשטרית קרעה את העם, כל ניסיון להחזיר את חוקי ההפיכה יפגוש אותנו כחומה בצורה. שר המשפטים ליון וממשלת הבלהות הזו, שהביאו לחורבן, מנסה לגרור אותנו בכוח לימים טרום מתקפת השבעה באוקטובר. לא נאפשר לזה לקרות. הגיע הזמן לשלוח אותם הביתה".

התנועה לאיכות השלטון מסרה בתגובה כי היא רואה בחומרה את הכרזת השר ליון על חידוש המהלכים לפגיעה במערכת המשפט. "אותם מהלכים שהביאו לשבר העמוק שהוביל לאסון השבעה באוקטובר", נכתב בהודעה. "אזרחי ישראל יתייצבו שוב להגנה על מערכת

כל החדשות ביטחוני מדיני פוליטי בעולם כלכלה המזין תוכניות mako עוד

לשובם של החטופים, ממשלת החורבן בוחרת לחזור למהלכי ההפיכה המשטרית - אותה התנהלות הרסנית שהובילה לאסון 7 באוקטובר. במקום להתמקד בהחזרת החטופים

ובניהול המלחמה, הם שבים לערער את יסודות הדמוקרטיה. הציבור הישראלי לא שכח ולא סלח על המחדל הנורא. לא נאפשר לממשלת ההרס להוביל אותנו שוב לתהום. נמשיך לצאת לרחובות בכל הכוח כדי לעצור את הטירוף הזה".

הוואטסאפ האדום של N12 - 050-4701212

לחצו כאן - ודווחו לנו <

רוצים לעדכן אותנו באירוע חדשותי? יש לכם סיפור ששווה שנסקר? כתבו לנו או שלחו לנו תיעוד בוואטסאפ האדום של N12

חדשות	תוכניות חדשות 12	הגדרות
ביטחוני	סדר עולמי	תנאי שימוש
פוליטי	תוכנית חיסכון	מדיניות פרטיות
פלילי	שש עם	צור קשר
בארץ	אולפן שישי	המייל האדום
בעולם	פגוש את העיתונות	
חינוך	המהדורה המרכזית	
פרשנות	חמש עם רפי רשף	
		אודות
		פרסמו אצלנו
		לפנייה ב-pp
		הסדרי נגישור
		מהדורה ראשונה
		חדשות סוף השבוע
		מהדורת היום
		מדע וסביבה
		צרכנות
		נדל"ן
		תחזית מזג האוויר
		אלימות נגד נשים
		תאונות דרכים בישראל
		TECH12

נספח 9

העתק פנייתה של העותרת לחברי
הוועדה לבחירת שופטים מיום

19.5.2024

עמ' 79

09 מאי 2024 ; אייר תשפ"ד

לכבוד חברי הוועדה לבחירת שופטים :

כבוד השופט עוזי פוגלמן, ממלא מקום נשיא בית המשפט העליון
 כבוד השופט נעם סולברג, בית המשפט העליון
 כבוד השופטת דפנה ברק ארז, בית המשפט העליון
 חה"כ יריב לוין, סגן ראש הממשלה ושר המשפטים
 חה"כ קארין אלהרר, משכן הכנסת
 חה"כ יצחק קרויזר, משכן הכנסת
 עוה"ד יונית קלמנוביץ, לשכת עורכי הדין
 עוה"ד מוחמד נעאמנה, לשכת עורכי הדין

- דחוף -

א.ג. נכבדים שלום רב,

הנדון : בחירת נציב תלונות הציבור על שופטים

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר (להלן: "התנועה"), הרינו מתכבדים לפנות אליכם כלהלן:

1. ביום 12.5.2024 תמה הוראת השעה שנחקקה כתיקון מס' 5 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002 (להלן: "חוק נציב התלונות"), והארכת כהונתו של נציב תלונות הציבור הקודם, השופט (בדימ') אורי שוהם, תסתיים. זאת, מבלי שהוועדה לבחירת הנציב – בהתאם להגדרתה בחוק נציב התלונות – הוועדה לבחירת שופטים (להלן: "הוועדה"), תמנה נציב תלונות הציבור על שופטים אחר.

2. כל זאת, בניגוד גמור להוראות לבחירת נציב תלונות הציבור על שופטים חדש, הקובעות בסעיף 5(א) לחוק נציב התלונות כי:

"מינוי נציב ייעשה, ככל האפשר, לא מוקדם מתשעים ימים ולא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו של הנציב המכהן; התפנה מקומו של הנציב לפני תום תקופת כהונתו, ייעשה המינוי בתוך ארבעים וחמישה ימים מהיום שבו התפנה מקומו."

3. אם כן, חלה חובה סטטוטורית במינוי נציב חדש – **בטרם** התפנה מקומו של הנציב הקודם. והנה, ביום 12.5.2024 תסתיים כאמור כהונתו של השופט (בדימ') אורי שוהם – **והוועדה טרם התכנסה לדון במינוי נציב תלונות הציבור על שופטים**. כפי שפורסם במכתבו של הנציב היוצא לשופטים:

"זה דבר שלא אירע מאז הקמת הנציבות ב-2003. מדובר בפגיעה קשה בשלטון החוק ובאמון הציבור במערכת המשפט". לדבריו, "לעת עתה ובצער רב, נסגרים שערי הנציבות"¹.

4. כל זאת, תוך הפרה חמורה של הוראות חוק נציב תלונות הציבור, ועקב מה שעולה כשימוש לרעה בסמכות של שר המשפטים – אשר לפי הדיווח התקשורתי,² מסרב למנות שופט מקרב שופטי בית המשפט העליון כפי שנהוג והשתרש לתפקיד חשוב זה. וזאת, על אף שנקבע בסעיף 3(א) לחוק נציב

¹ אביעד גליקמן, "חשיפת חדשות 13: נציב תלונות השופטים פורש - בלי מחליף", **חדשות 13**, 9.5.2024, <https://13tv.co.il/item/news/domestic/crime-and-justice/x9wam-904049546>

² שם.

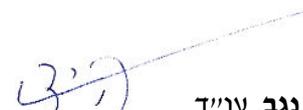
התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

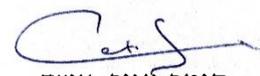
الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

- התלונות כי על הנציב החדש להיות ברמת כשירות המתאימה לשופט בית המשפט העליון.
5. חמור מכך, בהחלטתו של שר המשפטים שלא לדון במינוי נציב חדש הוא פוגע בזכותו של הציבור להתלונן על שופט, דיין, רשם, קאדי – אשר נפגע ממנו. וכן, פוגע פגיעה חמורה בהליכים שנפתחו אצל נציב תלונות הציבור על שופטים.
 6. נזכיר, כי אין פעולות אלה בחוסר סמכות ובניגוד לחוק זרות לשר המשפטים, לאחר שכבר במשך למעלה משנה לפני כן, מנע שר המשפטים את התכנסותה של הוועדה – **משיקולים זרים ופוליטיים שלו** – בניגוד להוראות סעיף 7(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984 ובכך הביא לפגיעה קשה ברשות השופטת, הדמוקרטיה והחברה הישראלית כולה.
 7. **לעמדת התנועה, החלטתו של שר המשפטים שלא להביא לדיון והצבעה למינוי נציב תלונות הציבור על השופטים בוועדה למרות הוואקום בסיום כהונתו של הנציב היוצא, השופט (בדימ') שוהם – היא הפרה בוטה של הוראות חוק נציב התלונות והחלטה שנעשתה בחוסר סמכות במחדל.**
 8. נדמה, כי גם לאחר פרוץ המלחמה הקשה ולאחר החלטת שר המשפטים לכינוס הוועדה, מוסיף שר המשפטים להתנהל על פי שיקולים פוליטיים זרים ובלתי ענייניים, תוך שהוא פוגע פגיעה חמורה בציבור בישראל ובעצמאות הרשות השופטת.
 9. אשר על כן, אנו פונים בבקשה דחופה זו, שתפעלו לקיים דיון ומינוי של נציב תלונות הציבור על השופטים.
 10. לתגובתכם המהירה נודה, ובטרם תשקול התנועה צעדים נוספים לרבות משפטיים.

בכבוד רב,

הידי נגב, עו"ד
מנהל מחלקת מדיניות וחקיקה

תומר נאור, עו"ד
מנהל האגף המשפטי

נספח 10

העתק המענה מטעם הנהלת בתי
המשפט מיום 20.5.2024

עמ' 82

19 מאי 2024 ; י"א באייר תשפ"ד

לכבוד חברי הוועדה לבחירת שופטים :

כבוד השופט עוזי פוגלמן, ממלא מקום נשיא בית המשפט העליון
 כבוד השופט נעם סולברג, בית המשפט העליון
 כבוד השופטת דפנה ברק ארז, בית המשפט העליון
 חה"כ יריב לוין, סגן ראש הממשלה ושר המשפטים
 חה"כ קארין אלהרר, משכן הכנסת
 חה"כ יצחק קרויזר, משכן הכנסת
 עוה"ד יונית קלמנוביץ, לשכת עורכי הדין
 עוה"ד מוחמד נעאמנה, לשכת עורכי הדין

- דחוף -

א.ג. נכבדים שלום רב,

הנדון : בחירת נציב תלונות הציבור על שופטים – תזכורת

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר (להלן: "התנועה"), הרינו מתכבדים לפנות אליכם פעם נוספת כלהלן:

- ביום 12.5.2024 תמה הוראת השעה שנחקקה כתיקון מס' 5 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002 (להלן: "חוק נציב התלונות"), והארכת כהונתו של נציב תלונות הציבור הקודם, השופט (בדימ') אורי שוהם, הסתיימה. זאת, מבלי שהוועדה לבחירת הנציב – בהתאם להגדרתה בחוק נציב התלונות – הוועדה לבחירת שופטים (להלן: "הוועדה"), מינתה נציב תלונות הציבור על שופטים אחר.
- כל זאת, בניגוד גמור להוראות לבחירת נציב תלונות הציבור על שופטים חדש, הקובעות בסעיף 5(א) לחוק נציב התלונות כי:

"מינוי נציב ייעשה, ככל האפשר, לא מוקדם מתשעים ימים ולא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו של הנציב המכהן; התפנה מקומו של הנציב לפני תום תקופת כהונתו, ייעשה המינוי בתוך ארבעים וחמישה ימים מהיום שבו התפנה מקומו."

- אם כן, חלה חובה סטטוטורית במינוי נציב חדש – **בטרם** התפנה מקומו של הנציב הקודם. והנה, ביום 12.5.2024 הסתיימה כאמור כהונתו של השופט (בדימ') אורי שוהם – **והוועדה עדיין טרם התכנסה לדון במינוי נציב תלונות הציבור על שופטים**. כפי שפורסם במכתבו של הנציב היוצא לשופטים:

"זה דבר שלא אירע מאז הקמת הנציבות ב-2003. מדובר בפגיעה קשה בשלטון החוק ובאמון הציבור במערכת המשפט". לדבריו, "לעת עתה ובצער רב, נסגרים שערי הנציבות"¹.

- כל זאת, תוך הפרה חמורה של הוראות חוק נציב תלונות הציבור, ועקב מה שעולה כשימוש לרעה בסמכות של שר המשפטים – אשר לפי הדיווח התקשורת², מסרב למנות שופט מקרב שופטי בית

¹ אביעד גליקמן, "חשיפת חדשות 13: נציב תלונות השופטים פורש - בלי מחליף", **חדשות 13**, 9.5.2024, <https://13tv.co.il/item/news/domestic/crime-and-justice/x9wam-904049546>

² שם.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

- המשפט העליון כפי שנהוג והשתרש לתפקיד חשוב זה. וזאת, על אף שנקבע בסעיף 3(א) לחוק נציב התלונות כי על הנציב החדש להיות ברמת כשירות המתאימה לשופט בית המשפט העליון.
5. חמור מכך, בהחלטתו של שר המשפטים שלא לדון במינוי נציב חדש הוא פוגע בזכותו של הציבור להתלונן על שופט, דיין, רשם, קאדי – אשר נפגע ממנו. וכן, פוגע פגיעה חמורה בהליכים שנפתחו אצל נציב תלונות הציבור על שופטים.
6. התנועה פונה אליכם כנפגעת ישירה מאותו החלל שנתר בתפקיד נציב תלונות הציבור על שופטים, המשליך ישירות על יכולתיה למצות את הדין לפי החוק – כאשר נעצר המשך הטיפול בתלונתה מיום 11.3.2024 נגד הרב יצחק יוסף, דיין בית הדין הרבני הגדול, אשר קרא להשתמטות תלמידי הישיבות החרדים משירות בטחון בשעת המלחמה הקשה גם כאשר הדין יורה להם להתגייס.
7. לעמדת התנועה, החלטתו של שר המשפטים שלא להביא לדיון והצבעה למינוי נציב תלונות הציבור על השופטים בוועדה למרות החלל שנוצר בתפקיד, היא הפרה בוטה של הוראות חוק נציב התלונות והחלטה שנעשתה בחוסר סמכות במחדל.
8. והנה, עקב סיום כהונתו של השופט בדימי אורי שוהם – גם תלונתה של התנועה שהוגשה לנציב היוצא, נותרה תלויה ועומדת, וללא טיפול – וזאת בניגוד לחובה בדין ובאופן הפוגע באפשרות התנועה למצות את הדין ולקיים ביקורת נאותה על דיין בית הדין הגדול.
9. נדמה, כי גם לאחר פרוץ המלחמה הקשה ולאחר החלטת שר המשפטים לכינוס הוועדה, מוסיף שר המשפטים להתנהל על פי שיקולים פוליטיים זרים ובלתי ענייניים, תוך שהוא פוגע פגיעה חמורה בציבור בישראל, בתנועה עצמה כנפגעת ישירה ובעצמאות הרשות השופטת.
10. אשר על כן, אנו פונים בבקשה דחופה זו, שתפעלו לקיים דיון ומינוי של נציב תלונות הציבור על השופטים.
11. לתגובתכם המהירה נודה, ובטרם תשקול התנועה צעדים נוספים לרבות משפטיים.

בכבוד רב,

תמר ולר

רכזת מחלקת מדיניות וחקיקה

הידי נגב, עו"ד

מנהל מחלקת מדיניות וחקיקה

נספח 11

העתק המענה מטעם הנהלת בתי
המשפט מיום 20.5.2024

עמ' 85

נספח 11

הנהלת בתי המשפט
ADMINISTRATION OF COURTS

Office Of the Legal Adviser

לשכת היועץ המשפטי

י"ב באייר התשפ"ד
20 במאי 2024
4700-1011-2024-0001230
(בתשובה נא לציין מס')

לכבוד
התנועה למען איכות השלטון בישראל
עו"ד הידי נגב
מנהל מחלקת מדיניות וחקיקה
עו"ד תומר נאור
מנהל האגף המשפטי
באמצעות דוא"ל: office@mqg.org.il
ובפקס: 02-5000076

שלום רב,

הנדון: בחירת נציב תלונות הציבור על שופטיםפנייתכם מיום 9.5.2024

בפתח הדברים, אין חולק כי לנציב תלונות הציבור על השופטים חשיבות רבה וכי האינטרס הציבורי מחייב מינוי נציב בהקדם האפשרי.

כידוע, בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002, הנציב יתמנה בידי הוועדה לבחירת הנציב, לפי הצעת שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון כאחד.

למרבה הצער, עד למועד כתיבת שורות אלה לא הושגה הסכמה בין ממלא מקום נשיא בית המשפט העליון ושר המשפטים בעניין זהות המועמד.

אנו תקווה כי ניתן יהיה להציע לוועדה מועמד לתפקיד הנציב בהקדם.

בכבוד רב
ברק לייזר, ע"ש

היועץ המשפטי למערכת בתי המשפט

העתק:

לשכת מנהל בתי המשפט

רח' כנפי נשרים 22 ירושלים 95464
Kanfey Nesharim st. 22, Jerusalem, 95464, Israel
טל': 074-7481919 פקס: 074-7481887
E-mail: mishpatit@court.gov.il - עדימות לדוא"ל

נספח 12

העתק פנייתה של העותרת לשר
המשפטים ולממלא מקום נשיא בית
המשפט העליון מיום 9.6.2024

עמ' 87

9 יוני 2024 ; ג' בסיוון תשפ"ד

לכבוד

כבוד השופט עוזי פוגלמן
ממלא מקום נשיא בית המשפט העליון
בית המשפט העליון
ירושלים

חה"כ יריב לוין
סגן ראש הממשלה ושר המשפטים
משרד המשפטים
ירושלים

- דחוף -

א.ג. נכבדים שלום רב,

הנדון: בחירת נציב תלונות הציבור על שופטים – תזכורת שנייה

סימוכין: פניותינו מיום 9.5.2024, ומיום 19.5.2024

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר (להלן: "התנועה"), הרינו מתכבדים לפנות אליכם פעם נוספת, שלישית במספר, כלהלן:

1. בפניותינו שבסימוכין, עמדנו על כך שביום 12.5.2024 תמה הוראת השעה שנחקקה כתיקון מס' 5 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002 (להלן: "חוק נציב התלונות"), והארכת כהונתו של נציב תלונות הציבור הקודם, השופט (בדימ') אורי שוהם, הסתיימה. זאת, מבלי שהוועדה לבחירת הנציב – בהתאם להגדרתה בחוק נציב התלונות – הוועדה לבחירת שופטים (להלן: "הוועדה"), מינתה נציב תלונות הציבור על שופטים אחר.

2. כל זאת, בניגוד גמור להוראות לבחירת נציב תלונות הציבור על שופטים חדש, הקובעות בסעיף 5(א) לחוק נציב התלונות כי:

"מינוי נציב ייעשה, ככל האפשר, לא מוקדם מתשעים ימים ולא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו של הנציב המכהן; התפנה מקומו של הנציב לפני תום תקופת כהונתו, ייעשה המינוי בתוך ארבעים וחמישה ימים מהיום שבו התפנה מקומו."

3. אם כן, כפי שעמדנו בפניותינו שבסימוכין, חלה חובה סטטוטורית במינוי נציב חדש – **בטרם** התפנה מקומו של הנציב הקודם. והנה, ביום 12.5.2024 הסתיימה כאמור כהונתו של השופט (בדימ') אורי שוהם – והוועדה עדיין **טרם התכנסה לדון במינוי נציב תלונות הציבור על שופטים**. כפי שפורסם במכתבו של הנציב היוצא לשופטים:

"זה דבר שלא אירע מאז הקמת הנציבות ב-2003. מדובר בפגיעה קשה בשלטון החוק ובאמון הציבור במערכת המשפט". לדבריו, "לעת עתה ובצער רב, נסגרים שערי הנציבות"¹.

4. כל זאת, תוך הפרה חמורה של הוראות חוק נציב תלונות הציבור, ועקב מה שעולה כשימוש לרעה בסמכות של שר המשפטים – אשר לפי הדיווח התקשורתי,² מסרב למנות שופט מקרב שופטי בית המשפט העליון כפי שנהוג והשתרש לתפקיד חשוב זה. וזאת, על אף שנקבע בסעיף 3(א) לחוק נציב התלונות כי על הנציב החדש להיות ברמת כשירות המתאימה לשופט בית המשפט העליון.

¹ אביעד גליקמן, "חשיפת חדשות 13: נציב תלונות השופטים פורש - בלי מחליף", **חדשות 13**, 9.5.2024. <https://13tv.co.il/item/news/domestic/crime-and-justice/x9wam-904049546>

² שם.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

5. חמור מכך, בהחלטתו של שר המשפטים שלא לדון במינוי נציב חדש הוא פוגע בזכותו של הציבור להתלונן על שופט, דיין, רשם, קאדי – אשר נפגע ממנו. וכן, פוגע פגיעה חמורה בהליכים שנפתחו אצל נציב תלונות הציבור על שופטים.
6. התנועה פונה אליכם שוב, כנפגעת ישירה מאותו החלל שנוטר בתפקיד נציב תלונות הציבור על שופטים, המשליך ישירות על יכולתיה למצות את הדין לפי החוק – כאשר נעצר המשך הטיפול בתלונתה מיום 11.3.2024 נגד הרב יצחק יוסף, דיין בית הדין הרבני הגדול, אשר קרא להשתמטות תלמידי הישיבות החרדים משירות בטחון בשעת המלחמה הקשה גם כאשר הדין יורה להם להתגייס.
7. לעמדת התנועה, **החלטתו של שר המשפטים שלא להביא לדיון והצבעה למינוי נציב תלונות הציבור על השופטים בוועדה למרות החלל שנוצר בתפקיד, היא הפרה בוטה של הוראות חוק נציב התלונות והחלטה שנעשתה בחוסר סמכות במחדל.**
8. והנה, עקב סיום כהונתו של השופט בדימי אורי שוהם – גם תלונתה של התנועה שהוגשה לנציב היוצא, נותרה תלויה ועומדת, וללא טיפול – וזאת בניגוד לחובה בדין ובאופן הפוגע באפשרות התנועה למצות את הדין ולקיים ביקורת נאותה על דיין בית הדין הגדול.
9. הנה כי כן, וכפי שכבר עמדנו בפניותינו הקודמות, גם לאחר פרוץ המלחמה הקשה ולאחר החלטת שר המשפטים לכינוס הוועדה, מוסיף שר המשפטים להתנהל על פי שיקולים פוליטיים זרים ובלתי ענייניים, תוך שהוא פוגע פגיעה חמורה בציבור בישראל, בתנועה עצמה כנפגעת ישירה ובעצמאות הרשות השופטת.
10. אשר על כן, אנו פונים בשלישית, בבקשה דחופה זו, שתפעלו לקיים דיון ומינוי של נציב תלונות הציבור על השופטים.
11. לתגובתכם המהירה נודה.

בכבוד רב,

תמר ולר

רכזת מחלקת מדיניות וחקיקה

הידי נגב, עו"ד

מנהל מחלקת מדיניות וחקיקה

נספח 13

העתק פנייתה של העותרת לחברי
הוועדה לבחירת שופטים מיום

30.9.2024

עמ' 90

30 ספטמבר 2024 ; כ"ז באלול תשפ"ד

לכבוד חברי הוועדה לבחירת שופטים :

חה"כ יריב לוין, סגן ראש הממשלה ושר המשפטים
 כבוד השופט עוזי פוגלמן, ממלא מקום נשיא בית המשפט העליון
 כבוד השופט נעם סולברג, בית המשפט העליון
 כבוד השופטת דפנה ברק ארז, בית המשפט העליון
 חה"כ קארין אלהרר, משכן הכנסת
 חה"כ יצחק קרויזר, משכן הכנסת
 עוה"ד יונית קלמנוביץ, לשכת עורכי הדין
 עוה"ד מוחמד נעאמנה, לשכת עורכי הדין

- דחוף -

א.ג. נכבדים שלום רב,

הנדון : בחירת נציב תלונות הציבור על שופטים – תזכורת שלישית

סימוכין : מכתבנו מיום 9.5.2024 ; מכתבנו מיום 19.5.2024 ; מכתבנו מיום 9.6.2024.

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר (להלן : "התנועה"), הרינו מתכבדות לפנות אליכם, בפעם הרביעית במספר, כדלהלן :

- מזה למעלה מארבעה חודשים וחצי שלא מכהן נציב תלונות הציבור על שופטים בהתאם לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002 (להלן : " חוק נציב התלונות"), לאחר שביום 9.5.2024 סיים כב' השופט (בדימו) אורי שהם את כהונתו בתפקיד זה.
- כך, בפניותינו שבסימוכין ציינו כי ביום 12.5.2024, תמה הוראת השעה שנחקקה כתיקון מס' 5 לחוק נציב התלונות, והארכת כהונתו של נציב תלונות הציבור הקודם, כב' השופט (בדימו) אורי שהם, הסתיימה. זאת, מבלי שהוועדה לבחירת הנציב – בהתאם להגדרתה בחוק נציב התלונות – הוועדה לבחירת שופטים (להלן : "הוועדה"), מינתה נציב תלונות הציבור על שופטים אחר.
- התנהלות זו מנוגדת להוראות החוק בעניין בחירת נציב תלונות הציבור על שופטים חדש, הקובעות בסעיף 5(א) לחוק נציב התלונות כי מינוי הנציב ייעשה "לא מוקדם מתשעים ימים ולא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו".
- כשירות הנציב ואופן מינויו קבועים בסעיף 3 לחוק נציב התלונות. סעיף 3(א) לחוק נציב התלונות קובע כי "מי שכשיר להתמנות שופט של בית המשפט העליון כשיר להתמנות נציב תלונות הציבור על שופטים"; סעיף 3(ב) קובע כי "הנציב יתמנה בידי הוועדה לבחירת הנציב, לפי הצעת שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון כאחד".
- אם כן, חלה חובה סטטוטורית למינוי נציב חדש לפי הצעת שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון כאחד – בטרם התפנה מקומו של הנציב הקודם. והנה, כארבעה חודשים וחצי לאחר שהסתיימה כהונתו של הנציב הקודם – טרם התקבלה הסכמה בין שר המשפטים ומ"מ הנשיא על מועמד, וכפועל יוצא מכך הוועדה טרם התכנסה לדון במינוי נציב תלונות הציבור על שופטים.

6. במכתב חריג אשר שיגר הנציב היוצא לשופטים בסמוך לסיום כהונתו, כתב כבי' השופט (בדימי') שהם את הדברים הבאים:

"זה דבר שלא אירע מאז הקמת הנציבות ב-2003. מדובר בפגיעה קשה בשלטון החוק ובאמון הציבור במערכת המשפט". לדבריו, "לעת עתה ובצער רב, נסגרים שערי הנציבות"¹.

7. כמו כן, מאז פנייתנו הקודמות, ביום 8.9.2024, ניתן פסק הדין בבג"ץ 1711/24 **התנועה למען איכות השלטון נ' שר המשפטים** (להלן: "בג"ץ 1711/24"), שם נפסק כי על שר המשפטים חלה חובה לכנס את הוועדה לבחירת שופטים לבחירת נשיא עליון. בתוך כך, צוין כי חובתו של השר לכנס את הוועדה לבחירת נשיא לבית המשפט העליון, נגזרת בין היתר מהצורך הציבורי והמשפטי למנוע שיתוק במערכות השלטון, ובפרט שיתוק של הרשות השופטת.²

8. אמנם בענייננו מדובר במינוי נציב תלונות הציבור על שופטים ולא במינוי נשיא לבית המשפט העליון, אך לעמדת התנועה בהיקש מבג"ץ 1711/24, אי-מינוי של נציב תלונות הציבור על שופטים עשוי להוביל לשיתוק ופגיעה בעצמאותה של הרשות השופטת.

9. זאת, מאחר שבהחלטתו של שר המשפטים שלא לדון במינוי נציב חדש נפגעת זכותו של הציבור להתלונן על שופט, דיין, רשם או קאדי; אין באפשרות הנציבות להשלים את הטיפול בתלונות קיימות בהן טרם ניתנה החלטה; ואין בידי הנציבות לטפל בהצהרות הון ששופטים וקאדים מחויבים להגיש לה על-פי החוק. בכך, ישנה פגיעה חמורה ביכולת של הנציבות להביא לתיקון של תקלות רבות, לקדם שמיעת תיקים ומתן פסקי דין ולפעול למען טיוב מערכת השפיטה כולה, באופן שפוגע בעבודת הרשות השופטת.

10. התפתחות עובדתית נוספת אשר התרחשה מאז פנתה התנועה במכתביה שבסימוכין, התרחשה ביום 23.9.2024, עת ניתן פסק הדין בבג"ץ 5691/24 **לביא נ' מ"מ נשיא בית המשפט העליון**. בעתירה נטען כי יש להורות למ"מ נשיא בית המשפט העליון ליתן טעם מדוע לא ייתן את הסכמתו למינוי אחד המועמדים שהציע שר המשפטים לנציב תלונות הציבור על שופטים. העתירה נדחתה על הסף, בנימוק שנשמט הבסיס תחת העתירה כולה, שכן מינויו של הנציב החדש מתעכב מסיבות שאינן קשורות בחוסר ההסכמה של מ"מ הנשיא.

11. בתוך כך, מפסק הדין עולה כי מ"מ הנשיא ציין בתגובתו כי מאז חודש יוני 2024 לא מקיים עמו שר המשפטים פגישות עבודה. כמו כן, הוא הבהיר כי הוצעו מטעמו שמות של מועמדים שונים לתפקיד הנציב, לרבות מי שלא כיהנו כשופטים במינוי קבע של בית המשפט העליון, ואולם הם נדחו על ידי שר המשפטים. **שר המשפטים טען בתגובתו כי אכן מחודש יוני 2024 לא מתקיים כל שיח בנושא מינוי הנציב בינו לבין מ"מ הנשיא**.³

12. הנה כי כן, החלטתו של שר המשפטים שלא לקיים פגישות עם מ"מ נשיא בית המשפט העליון בנוגע למינוי נציב תלונות הציבור על השופטים למרות הוואקום בתפקיד נציב תלונות הציבור על

¹ אביעד גליקמן, "חשיפת חדשות 13: נציב תלונות השופטים פורש - בלי מחליף", **חדשות 13**, 9.5.2024, <https://13tv.co.il/item/news/domestic/crime-and-justice/x9wam-904049546>

² בג"ץ 1711/24 **התנועה למען איכות השלטון נ' שר המשפטים**, פס' 5 לפסק דינו של השופט שטיין (נבו) 8.9.2024.

³ בג"ץ 5691/24 **לביא נ' מ"מ נשיא בית המשפט העליון** (נבו) 23.9.2024, בפס' 4 לפסק דינה של השופטת וילנר.

רח' יפו 208, ירושלים 9438303 * מען למכתבים: ת.ד. 31348 ירושלים, 9131301 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076

شارع يافا 208، القدس 9438303 * العنوان للرسائل: ص.ب. 31348، القدس 9131301 * هاتف: 02-5000073 * فاكس: 02-5000076

208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B 31348 Jerusalem 9131301 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076

E-mail: office@mqg.org.il Web Site: www.mqg.org.il

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

שופטים אשר נמשך מזה למעלה מארבעה חודשים וחצי – היא הפרה בוטה של הוראות חוק נציב התלונות והחלטה שנעשתה בחוסר סמכות במחדל.

13. נדמה, כי גם לאחר פרוץ המלחמה הקשה ולאחר פסק הדין בבג"ץ 1711/24 שהורה לשר המשפטים לכנס את הוועדה לבחירת נשיא לבית המשפט העליון, מוסיף שר המשפטים להתנהל על פי שיקולים פוליטיים זרים ובלתי ענייניים, תוך שהוא פוגע פגיעה חמורה בציבור בישראל ובעצמאות הרשות השופטת.

14. אשר על כן, אנו מתכבדים לפנות בבקשה דחופה זו, כי שר המשפטים והוועדה יפעלו למנות את נציב תלונות הציבור על השופטים, בהתאם לחוק נציב התלונות.

15. לתגובתכם המהירה נודה, ובטרם תשקול התנועה צעדים נוספים לרבות משפטיים.

בכבוד רב,

תמר ולר
רכזת מחלקת ליטיגציה

רותם בבלי דביר, עו"ד
מנהלת מחלקת ליטיגציה

נספח 14

העתק פנייתה של העותרת לחברי
הוועדה לבחירת שופטים מיום

3.2.2025

עמ' 94

03 פברואר 2025, ה' שבט תשפ"ה

א.ג. נכבדים שלום רב,

לכבוד חברי הוועדה לבחירת שופטים:

חה"כ יריב לוין, סגן ראש הממשלה ושר המשפטים
 כבוד השופט יצחק עמית, נשיא בית המשפט העליון
 כבוד השופט נעם סולברג, המשנה לנשיא בית המשפט העליון
 כבוד השופטת דפנה ברק ארז, בית המשפט העליון
 חה"כ קארין אלהרר, משכן הכנסת
 חה"כ יצחק קרויזר, משכן הכנסת
 עוה"ד יונית קלמנוביץ, לשכת עורכי הדין
 עוה"ד מוחמד נעאמנה, לשכת עורכי הדין

- דחוף -

הנדון: בחירת נציב תלונות הציבור על שופטים – תזכורת רביעית

סימוכין: מכתבנו מיום 9.5.2024; מכתבנו מיום 19.5.2024; מכתבנו מיום 9.6.2024; מכתבנו מיום 30.9.2025

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר (להלן: "התנועה"), הרינו מתכבדות לפנות אליכם, בפעם החמישית במספר, כדלהלן:

- מזה כתשעה חודשים שלא מכהן נציב תלונות הציבור על שופטים בהתאם לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002 (להלן: "חוק נציב התלונות"), לאחר שביום 9.5.2024 סיים כבי' השופט (בדימי) אורי שהם את כהונתו בתפקיד זה.
- בפניותינו שבסימוכין ציינו, כי ביום 12.5.2024 תמה הוראת השעה שנחקקה כתיקון מס' 5 לחוק נציב התלונות, והסתיימה הארכת כהונתו של נציב תלונות הציבור הקודם, כבי' השופט (בדימי) אורי שוהם. זאת, מבלי שהוועדה לבחירת הנציב – בהתאם להגדרתה בחוק נציב התלונות – הוועדה לבחירת שופטים (להלן: "הוועדה"), מינתה נציב תלונות הציבור על שופטים אחר.
- התנהלות זו מנוגדת להוראת החוק בעניין בחירת נציב חדש לתלונות הציבור על שופטים, הקובעת בסעיף 5(א) לחוק נציב התלונות כי מינוי הנציב ייעשה "לא מוקדם מתשעים ימים ולא יאוחר משלושים ימים לפני תום כהונתו של הנציב המכהן".
- כשירות הנציב ואופן מינויו קבועים בסעיף 3 לחוק נציב התלונות. סעיף 3(א) לחוק נציב התלונות קובע כי "מי שכשיר להתמנות שופט של בית המשפט העליון כשיר להתמנות נציב תלונות הציבור על שופטים". סעיף 3(ב) קובע כי "הנציב יתמנה בידי הוועדה לבחירת הנציב, לפי הצעת שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון כאחד".
- אם כן, חלה חובה סטטוטורית למינוי נציב חדש לפי הצעת שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון

כאחד – בטרם התפנה מקומו של הנציב הקודם. והנה, כתשעה חודשים לאחר שהסתיימה כהונתו של הנציב הקודם – טרם התקבלה הסכמה בין שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון על מועמד, וכפועל יוצא מכך הוועדה טרם התכנסה לדון במינוי נציב תלונות הציבור על שופטים.

6. במכתב חריג אשר שיגר הנציב היוצא לשופטים בסמוך לסיום כהונתו, כתב כב' השופט (בדימו') שהם את הדברים הבאים:

"זה דבר שלא אירע מאז הקמת הנציבות ב-2003. מדובר בפגיעה קשה בשלטון החוק ובאמון הציבור במערכת המשפט". לדבריו, "לעת עתה ובצער רב, נסגרים שערי הנציבות"¹.

7. כמו כן, מאז פנייתנו הקודמות, ביום 8.9.2024 ניתן פסק הדין בבג"ץ 1711/24 התנועה למען איכות השלטון נ' שר המשפטים (להלן: "בג"ץ 1711/24"), שם נפסק כי על שר המשפטים חלה חובה לכנס את הוועדה לבחירת שופטים לבחירת נשיא עליון. בתוך כך, צוין כי חובתו של השר לכנס את הוועדה לבחירת נשיא לבית המשפט העליון, נגזרת בין היתר מהצורך הציבורי והמשפטי למנוע שיתוק במערכות השלטון, ובפרט שיתוק של הרשות השופטת.²

8. אמנם בענייננו מדובר במינוי נציב תלונות הציבור על שופטים ולא במינוי נשיא לבית המשפט העליון, אך לעמדת התנועה, בהיקש מבג"ץ 1711/24, אי-מינוי של נציב תלונות הציבור על שופטים עשוי להוביל לשיתוק ופגיעה בעצמאותה של הרשות השופטת.

9. זאת, מאחר שבהחלטתו של שר המשפטים שלא לדון במינוי נציב חדש נפגעת זכותו של הציבור להתלונן על שופט, דיון, רשם או קאדי; אין באפשרות הנציבות להשלים את הטיפול בתלונות קיימות בהן טרם ניתנה החלטה; ואין בידי הנציבות לטפל בהצהרות הון ששופטים וקאדים מחויבים להגיש לה על-פי החוק. בכך, ישנה פגיעה חמורה ביכולת של הנציבות להביא לתיקון של תקלות רבות, לקדם שמיעת תיקים ומתן פסקי דין ולפעול למען טיוב מערכת השפיטה כולה, באופן שפוגע בעבודת הרשות השופטת.

10. בתוך כך, לאחר ששר המשפטים לא כינס את הוועדה לצורך הצבעה על מינוי נשיא ומשנה לנשיא, בניגוד לפסק הדין האמור מיום 8.9.2024 וכן להחלטות בית המשפט בבקשות הביזיון מיום 12.12.2024, ביום 26.1.2025 התכנסה הוועדה ובחרה את כב' השופט יצחק עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון.³

11. ואולם, מיד לאחר בחירתו לנשיא, הודיע שר המשפטים למנהל בתי המשפט כי הוא לא מכיר בבחירה של כב' השופט עמית לנשיא. מדובר בהתנהלות חסרת תקדים ושערורייתית, אשר פוגעת אנושות בעקרון שלטון החוק וערכי המינהל התקין במדינה דמוקרטית. יתרה מכך, עולה חשש ממשי כי אי ההכרה של שר המשפטים בנשיא בית המשפט העליון תגרום לעיכוב נוסף במינוי נציב תלונות

¹ אביעד גליקמן, "חשיפת חדשות 13: נציב תלונות השופטים פורש - בלי מחליף", חדשות 13, 9.5.2024, <https://13tv.co.il/item/news/domestic/crime-and-justice/x9wam-904049546>

² בג"ץ 1711/24 התנועה למען איכות השלטון נ' שר המשפטים, פס' 5 לפסק דינו של השופט שטיין (נבו) 8.9.2024.

³ טובה צימוקי "יצחק עמית נבחר לנשיא העליון. ליון הודיע שאינו מכיר בהחלטה: "זו חרפה מוסרית" Ynet (26.1.25) זמין בקישור: <https://www.ynet.co.il/news/article/hjyhny7uy1>

הציבור על השופטים – מה שיביא לפגיעה נוספת בטובת הציבור ובשלטון החוק.

12. כפי שהזכרנו בפנייתנו האחרונה שבסימוכין, מפסק הדין בבג"ץ 5691/24 לביא נ' מ"מ נשיא בית המשפט העליון (נבו 23.9.2024) עלה כי מאז חודש יוני 2024 שר המשפטים לא מקיים עם כב' הנשיא עמית, כאשר היה עוד מ"מ הנשיא, פגישות עבודה, כנהוג וכנדרש. כמו כן, הנשיא עמית הבהיר כי הוצעו מטעמו שמות של מועמדים שונים לתפקיד הנציב, לרבות מי שלא כיהנו כשופטים במינוי קבע של בית המשפט העליון, ואולם הם נדחו על ידי שר המשפטים.⁴

13. ברקע הדברים, יצוין כי ביום 13.1.2025 פנתה התנועה לנציבות תלונות הציבור על השופטים, בבקשה לבירור הפרסום על אודות נשיא בית המשפט העליון הנכנס, כב' השופט עמית. עוד באותו היום נתקבל מענה מטעם נציבות תלונות הציבור על השופטים, במסגרתו נכתב כי "כהונתו של נציב תלונות הציבור על שופטים הסתיימה ביום 11.5.2024 ולא מונה נציב חדש במקומו. משכך משך הטיפול בפנייתך יכול שיארך". הדבר מחדד את החשיבות והצורך הבהול במילוי מצוות החוק ומינוי נציב תלונות הציבור על השופטים, לטובת השמירה על שלטון החוק וסדרי המינהל התקין.

14. הנה כי כן, החלטת שר המשפטים האמורה שלא לקיים פגישות עם כב' נשיא בית המשפט העליון כאשר כיהן כמ"מ הנשיא, היא הפרה בוטה של הוראות החוק והחלטה שנעשתה בחוסר סמכות במחדל. ברי כי כעת, משמונה כב' השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון, חלה חובה על שר המשפטים לקיים את מצוות החוק ולהגיע עמו להסכמות על זהות נציב תלונות הציבור על השופטים, על מנת שהוועדה תממש את סמכותה ותפעל למינוי נציב תלונות הציבור על השופטים.

15. דומה כי גם לאחר פרוץ המלחמה הקשה, ולאחר קיום פסק הדין בבג"ץ 1711/24 ובחירת כב' השופט עמית לתפקיד נשיא לבית המשפט העליון, מוסיף שר המשפטים להתנהל על פי שיקולים פוליטיים זרים ובלתי ענייניים, תוך שהוא פוגע בפגיעה חמורה בציבור בישראל ובעצמאות הרשות השופטת בכך שהוא לא פועל למינוי נציב תלונות הציבור על השופטים.

16. אשר על כן, אנו מתכבדים לפנות בבקשה דחופה זו, כי שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון יגיעו להסכמות על זהות נציב תלונות הציבור, והוועדה תפעל בהתאם על מנת למנותו, בהתאם לחוק נציב התלונות.

17. לתגובתכם המהירה נודה, ובטרם תשקול התנועה צעדים נוספים לרבות משפטיים.

בכבוד רב,

יעל בלוק, עו"ד
מחלקת ליטיגציה

רותם בבלי דביר, עו"ד
ראשת אגף משפט

⁴ בג"ץ 5691/24 לביא נ' מ"מ נשיא בית המשפט העליון (נבו 23.9.2024), בפס' 4 לפסק דינה של השופטת וילנר.

נספח 15

העתק פרוטוקול מס' 163 מישיבת

ועדת החוקה, חוק ומשפט מיום

6.11.2023

עמ' 98

הכנסת

הכנסת העשרים-וחמש
מושב שני

פרוטוקול מס' 163
מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
יום שני, כ"ב בחשוון התשפ"ד (06 בנובמבר 2023), שעה 11:30

סדר היום:

הצעת חוק נציב תלונות הציבור על שופטים (הוראת שעה) (הארכת משך הכהונה), התשפ"ד–2023

נכחו:

חברי הוועדה:

שמחה רוטמן – היו"ר
טלי גוטליב
יוליה מלינובסקי
גלעד קריב

מוזמנים:

לאה רקובר	–	עו"ד, יועצת משפטית, משרד המשפטים
נוי חסון גורדון	–	עו"ד, משרד המשפטים
חנית אברהם בכר	–	עו"ד, הנהלת בתי המשפט
גדי אלבז	–	עו"ד, הנהלת בתי המשפט
אברהם וולף	–	ממונה בכיר, נציבות תלונות הציבור על שופטים
מרדכי וקנין	–	משקיע הון סיכון

ייעוץ משפטי:

ניצן רוזנברג
טליה גימאל

סגן מנהל הוועדה:

אלירן כהן

רישום פרלמנטרי:

אסתר מימון

רשימת הנוכחים על תואריהם מבוססת על המידע שהוזן במערכת המוזמנים הממוחשבת. ייתכנו אי-דיוקים והשמטות.

הצעת חוק נציב תלונות הציבור על שופטים (הוראת שעה) (הארכת משך הכהונה), התשפ"ד-2023, מ/1669

היו"ר שמחה רוטמן:

לפני צוהריים טובים. אנחנו בעניין הצעת חוק נציב תלונות הציבור על שופטים (הוראת שעה) (הארכת משך הכהונה), התשפ"ד-2023. מדובר בהצעת חוק ממשלתית. מי מציג את החוק מטעם הממשלה?

נוי חסון גורדון:

הצעת החוק נועדה להבטיח את יציבות ותקינות מוסד נציבות תלונות הציבור על שופטים, ולאפשר את המשך תפקוד הנציבות. הצעת החוק שלפנינו מוסיפה כהוראת שעה, לסעיף 6 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, את האפשרות להאריך את כהונת הנציב בשנה נוספת, ובלבד ששר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון הסכימו כאחד על הארכת הכהונה.

הכהונה של הנציב המכהן מסתיימת ב-12 בנובמבר 2023. ידוע לנו שעד כה הוועדה לבחירת נציב לא התכנסה, ואין הסכמה כרגע על מועמד.

טלי גוטליב (הליכוד):

האם זו סיבה להאריך בשנה?

נוי חסון גורדון:

תיכף נשיב על השאלות. בהתאם למצב בחוק, שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון כאחד מציעים למועמדות לנציב ומביאים לוועדה לבחירת נציב לאישור. באין נציב ובהינתן מצב מלחמה מבקשת הצעת החוק להאריך, כפי שאמרתי, את הכהונה בשנה אחת בלבד. מדובר בהוראת שעה הנדרשת נוכח המצב, כפי שאמרתי, לשם שמירה על יציבות של הנציבות ורציפות התפקוד שלה. עם שוך הקרבות ניתן יהיה לפעול להסכמה בדבר מועמד לתפקיד.

הצעת החוק מאוזנת. מדובר בהוראת שעה לשנה בלבד. המועמד המכהן היום נבחר כדין על פי חוק זה מכבר על ידי הוועדה, ומדובר בהסדר שהוא דומה לסעיף שקבוע בסעיף 4 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, הסכמה כאחד, כשסעיף 4 מתייחס למצבים של נבצרות.

שר המשפטים הודיע אתמול לבג"ץ שבכוונתו לכנס את הוועדה, אולם אין עדיין מועמד מוסכם, ונדרשת שהות נוספת לשם כך.

גלעד קריב (העבודה):

אני אשמח לשמוע את הנהלת בתי המשפט.

חנית אברהם בכר:

אני מהלשכה המשפטית בהנהלת בתי המשפט. לטעמנו ברור שדרך המלך הייתה מינוי של קבע כדת וכדין של נציב תלונות הציבור על השופטים, בהתאם לפרוצדורה הקבועה בחוק, אולם בהתחשב במלחמה, בתפקיד החשוב של הנציב, בהינתן החלופות שעומדות כרגע על הפרק, בדגש על סיטואציה שלא יהיה נציב תלונות - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

מה החלופות אם תוכלי להרחיב? מה קורה אם החוק הזה לא נחקק?

חנית אברהם בכר:

למעשה אין נציב.

היו"ר שמחה רוטמן:

אין נציב, ואז מה עושים?

חנית אברהם בכר:

זו חלופה שלטעמנו היא הרבה פחות טובה.

היו"ר שמחה רוטמן:

אין נציב, ואז מה קורה? האם יש סגן, משנה, הטלת תפקיד, מילוי מקום?

טלי גוטליב (הליכוד):

לפי החוק זה רק אם נבצר - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

מה עושים במצב כזה?

חנית אברהם בכר:

הנציבות יכולה להתייחס לזה הרבה יותר טוב ממני. רק להשלים את המשפט. חשוב לנו להדגיש שזו חלופה הרבה יותר טובה שיהיה נציב מאשר שלא יהיה בכלל, מבחינת אינטרס הציבור בתקופה הזאת, מבחינת האפשרות שתמשיך להיות ביקורת על השופטים גם בתקופה הזאת מאשר שלא תהיה בכלל. זה מה שהיה חשוב לנו להגיד.

אברהם וולף:

דבר ראשון, אנחנו מטפלים בערך בכ-1,000 תלונות בשנה. נכון לעכשיו יש קצת מעל 200 תלונות פתוחות. מטפלים בתלונות על שופטי בית המשפט העליון, שופטי בית המשפט המחוזי, משפחה, בתי דין רבניים, בתי דין שרעיים – על כל הגופים. ההחלטה היא החלטה של הנציב עצמו. הוא בודק כל החלטה והוא חותם עליה.

יש ארבעה עורכי דין ותיקים בנציבות. אני עובד כ-20 שנה בנציבות. יש שם את הניסיון ואת הידע, אבל החתימה היא של הנציב. אם יש תלונה על נשיא בית משפט מחוזי או על שופט בית משפט מחוזי, החתימה וההחלטה היא של הנציב עצמו.

הייתה סיטואציה לפני כעשר שנים, אחרי שהנציב אליעזר גולדברג פרש, הנציב אליעזר ריבלין נכנס לתפקידו 30 יום מאוחר יותר, ו-30 יום כל ההחלטות נתקעו, חיכינו 30 יום. הוצאנו מכתבים לבקשת תגובות וכל מיני דברים, הכנו החלטות, ותקופה קצרה חיכינו לנציב. הנציבות לא יכולה לתפקד בלי נציב. עם כל הידע שיש לי ועם כל הניסיון שיש לי, אתה צריך שתהיה חותמת של נציב, לא של עורך דין, מכובד ככל שיהיה.

היו"ר שמחה רוטמן:

הייתה עכשיו איזה תקופה לגבי נציב תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות, שהיה שם ואקום. מה קרה שם?

אברהם וולף:

אני לא יודע.

לאה רקובר:

מונה נציב, אבל הוא כיהן כיושב-ראש ועדת חקירה, ובתקופת המעבר מינינו ממלא-מקום לפי סעיף 23א לחוק שירות המדינה (מינויים).

היו"ר שמחה רוטמן:

למה זה לא הפתרון כאן?

לאה רקובר:

נראה לנו שיותר נכון, בנסיבות האלה יותר מאוזן שהבחירה תהיה על ידי שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון, תוך שמירה על המתכונת הקבועה.

היו"ר שמחה רוטמן:

אני רוצה לחדד את האמירה. אם החוק הזה עובר - - -

לאה רקובר:

רק אשלים. ראשית, אנחנו מבקשים לשמור על רציפות תפקודית ועל תקינות של המערכת. לפי סעיף 23 לחוק שירות המדינה (מינויים) היינו אמורים למנות עובד מדינה אחר. לפי החוק, חוק הנציבות כיום, הארכה של המינוי של הנציב יכולה להיעשות אך ורק בחוק, ולכן אנחנו כאן. נימוק נוסף הוא שאנחנו מבקשים לשמור על המבנה שבו שר המשפטים ביחד עם נשיא בית המשפט העליון בוחרים במקרה הזה להאריך את הכהונה של הנציב למשך שנה, שזאת תקופה קצרה, מאוזנת, ובהינתן תקופת המלחמה תאפשר היערכות, הגעה להסכמות ומינוי נציב קבוע.

היו"ר שמחה רוטמן:

הפרשנות שלכם את המצב החוקי, אם החוק הזה לא עובר, מה האופציות שעומדות? אפשרות אחת הבנתי שאף אחד לא ממלא-מקום, והשיתוק של הנציבות - - -

לאה רקובר:

במובנים מסוימים. כי בסופו של דבר, כמו שאברהם אמר - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

הם ימשיכו לשלוח לתגובה, אבל הם לא יוכלו לחתום. זו אפשרות אחת.

לאה רקובר:

והיא לא טובה, היא פוגעת ביציבות של המערכת וברציפות התפקודית.

היו"ר שמחה רוטמן:

ברור. אפשרות שנייה?

לאה רקובר:

אפשרות שנייה, שגם היא לא טובה, ששר המשפטים, תוך התייעצות עם נציב שירות המדינה, ימנה עובד מדינה לתקופה קצובה של שלושה חודשים.

היו"ר שמחה רוטמן:

שלושה חודשים זה בהתייעצות?

לאה רקובר:

כן.

טלי גוטליב (הליכוד):

"נתפנתה משרתו של נושא משרה או נבצר ממנו" וכו', "רשאי השר שעם משרדו נמנית המשרה בהתייעצות עם נציב השירות, להטיל על עובד מדינה אחר למלא את התפקיד, לתקופה שלא תעלה על שלושה חודשים."

היו"ר שמחה רוטמן:

ואחרי זה צריך הסכמה של הנציב? יש לדעתי עד שישה חודשים אחר כך.

לאה רקובר:

נכון.

היו"ר שמחה רוטמן:

הוא יכול להטיל שלושה חודשים ראשונים, לשלושה החודשים השניים - - -

לאה רקובר:

נדמה לי שבשניים צריך את היועצת - - -

טלי גוטליב (הליכוד):

גם הייעוץ המשפטי לממשלה.

היו"ר שמחה רוטמן:

זאת אומרת, ואקום לא חייב להיות. כלומר, אם אנחנו לא מחוקקים עכשיו את החוק הזה, לא בהכרח יהיה ואקום.

לאה רקובר:

אנחנו מייצרים הסדר משפטי לעומת המצב החוקי הקבוע שהוא בעייתי. בדרך כלל סעיף 23 מאפשר הארכה, אבל במתכונת ששומרת את דרכי המינוי של השר הרלוונטי - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

זה לא מדויק, בגלל שחוק שירות המדינה אומר שיש משרות שהמינויים אליהן הם במכרז, יש משרות שהמינויים אליהן בוועדת איתור, אבל כשיש התפנות מקום, הסמכות למילוי המקום נמצאת בידיים של השר לשלושה חודשים, בהתייעצות עם הנציב, ולאחר מכן עם אחרים. השאלה היא למה ההסדר הזה לא טוב?

טלי גוטליב (הליכוד):

אדרבה, זה אפילו כתוב. לפי חוק הנציבות המינוי הוא לחמש שנים. הארכה של שנה היא תוספת של 20% על הזמן הזה, על אותו נציב קיים. יש לי עם זה קושי מאוד גדול. מילא הייתם מבקשים הוראת שעה של הארכת התקופה של שלושה חודשים – אתם רוצים רצף, אז יש לכם. בסעיף 23 לחוק הנציבות שמפנה למינויים שכתובים בתוספת השנייה, עברתי על התוספת השנייה, יש גם נציב תלונות על השופטים.

ניצן רוזנברג:

זה סגן. מה שלא אמרה קודם שזה מינוי שהיה קודם, תסתכלי תחת משרד המשפטים בתוספת, זה נציב הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות. פרט 48 נמצא במפורש. לגבי הנציב שאנחנו מדברים עליו עכשיו, נציב התלונות על שופטים - - -

טלי גוטליב (הליכוד):

סגן נציב. אז נמנה סגן נציב.

אברהם וולף:

אין סגן נציב.

ניצן רוזנברג:

זה התפקיד שאותו את מחליפה.

לאה רקובר:

היא רק רוצה לחדד את ההבדלים.

טלי גוטליב (הליכוד):

אז יש ואקום לפי מה שאת אומרת.

לאה רקובר:

חברת הכנסת, אני מענה בדיוק לשאלות שלך. אם אנחנו הולכים לפי סעיף 23א, יש לנו שתי בעיות, ואנחנו חושבים שהפתרון שאנחנו מציעים פה לוועדה בהצעת החוק פותרת אותן. ראשית, לא ניתן להאריך, אלא ניתן להטיל תפקיד על עובד מדינה אחר, שזאת בעיה מס' 1. בעיה מס' 2, שאנחנו לא שומרים על המבנה שבמסגרתו שר המשפטים ביחד עם נשיא בית המשפט העליון הם קובעים לגבי תפקידו של הנציב.

אנחנו חושבים שקיימת חשיבות גדולה ללכת עקב בצד אגודל עם העקרונות שנקבעו בחוק הנציבות. אלה היו השיקולים שלנו כשהצענו את הצעת החוק הזאת שהיא מאזנת. היא לא משנה את המצב.

טלי גוטליב (הליכוד):

חברים, לפי החוק הקיים יש מינוי לחמש שנים, אתם רוצים כאן הוראת שעה להאריך את כהונתו של השופט שהם לעוד שנה. נתחיל בשאלות בסיסיות. האם השופט שהם הסכים?

לאה רקובר:

כן.

טלי גוטליב (הליכוד):

זאת אומרת, שיש פה ממש חקיקה פרסונלית. יש לי פה נציב שמסכים להארכה בשנה, שזה המון, וזו חקיקה שנועדה ממש אליו, שזה כשלעצמו קשה, ועוד מדובר בהארכה של שנה.

לאה רקובר:

בנסיבות קיימות.

טלי גוטליב (הליכוד):

עזבי רגע "נסיבות קיימות". עם כל הכבוד לנסיבות הקיימות של חוסר הסכמה בין זה לזה, להאריך בשנה? אם הייתם מציעים פה שלושה חודשים, שזה מתאים להוראת שעה, ניחא, ואז הייתי אומרת שאני יכולה לסבול את החקיקה הפרסונלית, את ההסכמה של השופט שהם, את כל הנוגעים בדבר, שמסכימים על הדבר הזה, ובא לציון גואל, אבל כאשר כוונת המחוקק הייתה למינוי של חמש שנים, יש לזה סיבות מהותיות. מעבר לעובדה שקשה מאוד להתווכח עם נציב, אם הוא כך או כך, אם הוא מסוגל להעביר ביקורת על שופטים, יש חשיבות בהחלפת נציב כדי ליצור אמון של הציבור במערך הזה. הארכה בשנה היא הארכה של חמישה מהתקופה שלו, ויש עם זה קושי. אז את עוד אומרת לפני הצעת החוק שביררתם שהשופט שהם מסכים, שביררתם שהנשיאה ושר המשפטים מסכימים, שתפרתם הכול לכדי הצעת החוק הזאת.

אין בעיה, אנחנו במלחמה, ואני רוצה רציפות אצל הנציב, אבל עם כל הכבוד למלחמה, אני לא מוכנה ליותר משלושה חודשים של הדבר הזה. זה לא הגיוני, תסלחו לי.

ויותר מזה, גברתי, אני אציע, כדי שזה יראה טוב בעיני הציבור, אני אציע שהוראת השעה תהיה לשלושה חודשים, ואם נידרש ליותר מזה, נידרש ליותר מזה.

עם כל הכבוד לשר המשפטים ולנשיאת העליון ולנציב, בסוף אנחנו אמונים פה על רצון הציבור.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

על איזה ציבור את מדברת?

טלי גוטליב (הליכוד):

אזרחי מדינת ישראל.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

הם עכשיו רוצים משהו אחר. הם רוצים עכשיו יציבות.

טלי גוטליב (הליכוד):

אני לא מתווכחת בדבר הזה. אני פונה בסופו של דבר ליו"ר הוועדה.

היו"ר שמחה רוטמן:

לא ליו"ר הוועדה.

גלעד קריב (העבודה):

נגיש הסתייגות.

טלי גוטליב (הליכוד):

זה עוד לפני ההסתייגויות, אנחנו מדברים פה. אני חושבת שצריך לקצר את התקופה בצורה דרמטית, כדי שזה לא יראה או יריח משונה מאוד, גם אם אנחנו בתקופת לחימה.

לאה רקובר:

אנחנו סבורים שהגוף הזה שנקרא "נציבות תלונות הציבור על שופטים" זה גוף בעל חשיבות מאוד גבוהה, ויש חשיבות ציבורית מאוד גבוהה לשמירה על תקינות הפעילות שלו ועל רציפות התפקידים. ולכן הבחירה שלנו דווקא להאריך את הכהונה של הנציב הקיים ולא למנות ממלא-מקום, שאז אנחנו נמצאים בבעיה.

טלי גוטליב (הליכוד):

אין בעיה, אז תאריכי בשלושה חודשים. תדרבני את הגוף הרלוונטי למנות מישהו אחר, אחרת הם ימשיכו ככה. סליחה שאני אומרת לכם, עם כל הכבוד לפוליטיקאים, למדינאים, איך שלא נגדיר את זה, יש חוקים, והחוקים יוצרים יציבות, והחוקים מחייבים אנשים להפעיל את סמכותם, גם אם זה שר המשפטים שלי, זה ממש לא משנה, כי אני מדברת פה בשם הציבור, ולכן כל שר חייב להפעיל את סמכותו בצורה הגיונית.

בשלב הזה אני מסכימה עם יוליה שהאזרחים צריכים את הפעילות של הנציבות. אין בכלל שאלה, אני לא מביעה פה את דעתי פרסונלית על זה או על זה, כי זה לא העניין, זה לא מעניין אותי, אני לא ממנה אף אחד, אני רק אומרת שמקום שבו החוק קבע חמש שנים בבלוק בלי אפשרות הארכה, זו כוונת המחוקק. לכן אני אומרת שתעשו את זה צעד-צעד. הצעתם פה שנה.

לאה רקובר:

בנסיבות - - -

טלי גוטליב (הליכוד):

מה "נסיבות"? נסיבות של מלחמה? אי-שיתוף פעולה בין שר המשפטים לנשיאה? זה לא מספיק.

לאה רקובר:

אני רוצה לענות לעניין של שלושה חודשים. דיברנו שאנחנו מבקשים להאריך את הכהונה ולא למנות את אותו אדם. העניין של שלושה חודשים יוצר תקופה מאוד מאוד קצובה ומאוד מאוד קצרה. תהליכי העבודה בנציבות והגוף הזה מחייבים, אם אנחנו אכן רוצים לשמור על התפקוד שלו, אנחנו צריכים תקופה יותר ארוכה משלושה חודשים.

טלי גוטליב (הליכוד):

הוא לא האישיו. הוא ממשיך לעבוד באותו מקום. הוא לא צריך להסתגל לכולם. את שלושה חודשים גזרתי מחוק הנציבות. רק כדי שיהיה לך ברור, גברתי, ההצעה שהצעתי והתקופה שגזרתי הוצאתי מחוק הנציבות. שם יש נגזרות של זמנים של שלושה חודשים, חצי שנה, עוד חצי שנה. לבקש הארכה של שנה מראש בגלל צו חירום, תסלחו לי זה מריח רע.

אני בסוף בקואליציה, ותהיה עליי משמעת קואליציונית בהתאם למה ששר המשפטים יחליט, אבל אולי כדאי ששר המשפטים יחשוב על זה שנית.

לאה רקובר:

אני חייבת לומר שקיימת הצעת חוק פרטית שמדברת על שלוש שנים, ונראה היה לנו שהיא לא נכונה.

טלי גוטליב (הליכוד):

וואו, אז יש הצעת חוק פרטית. איך זה מעניין אותי? לא הבנתי.

לאה רקובר:

תקופה של שנה מאפשרת לשמור על הרציפות התפקודית. שלושה חודשים מייצרת בעיה לגוף שאמור להיות עצמאי בפעולתו.

טלי גוטליב (הליכוד):

בכל מקרה הוא ממשיך את פעילותו. זה אותו נציב שממשיך בעבודתו. יהיו לו עוד שלושה חודשים. תצטרכו עוד שלושה חודשים, תבואו לוועדה בהתאם למצב חירום. ואם לא יהיה מצב חירום? בעזרת השם, למרות שהצפי בעייתי, אם לא יהיה מצב חירום בעוד שלושה חודשים, ואנשים שצריכים להתכנס ולהגיע להסכמות, לא יגיעו להסכמות, אז הם יפגעו באינטרס הציבורי, אז עם כל הכבוד שייתנו דין וחשבון לציבור, זה הכול.

לאה רקובר:

אנחנו חושבים שפחות נכון שאנחנו נתייצב פה בכל שלושה חודשים בפני הוועדה. נראה לנו שיותר נכון - - -

טלי גוטליב (הליכוד):

מה זאת אומרת?

לאה רקובר:

אני אגיד, אני יודעת שהדברים נשמעים לא טוב, אז תרשי לי.

טלי גוטליב (הליכוד):

הכול בסדר, זה לא טוב, כל אחד מביא את עמדתו. זכותך להגיד מה שאת רוצה.

לאה רקובר:

מה שאני מנסה לשכנע שבנסיבות הקיימות, כשאנחנו מבקשים לאזן בין כל השיקולים, כשאחד השיקולים המשמעותיים זה לשמר את העצמאות של הגוף הזה, חשוב לנו שתינתן שנה אחת, שבמסגרתה אותו נציב ממשיך, והמערכות הפוליטיות ינסו - - -

טלי גוטליב (הליכוד):

העובדים בנציבות הם אותם עובדים, הם לא הולכים עכשיו הביתה. נכון? אף אחד לא מתפטר, הם ממשיכים לעשות את עבודתם נאמנה, ככה אני מאמינה. הנציב המכהן הוא אותו נציב, הוא ממשיך באותה עבודה, באותה עצמאות ובאותה אי-תלות, הנראות של זה - - -

לאה רקובר:

את צריכה לראות את העניין המוסדי, לא רק את העניין הקונקרטי לגבי הנציב. בעניין המוסדי, כשהנציב יודע שיש לו שנה זה דבר אחד, לעומת מצב שבכל שלושה חודשים הוא תלוי על בלימה ואנחנו צריכים לחזור לוועדה.

טלי גוטליב (הליכוד):

על פי החוק הנציב ידע שיש לו חמש שנים שמסתיימות להן.

לאה רקובר:

הוא לא נאחז בקרנות המזבח.

טלי גוטליב (הליכוד):

חס וחלילה, זה לא מה שאני טוענת, שלא יישמע ככה. אני מסבירה לך שזה לא פרסונלי, זה לא מעניין אותי.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אפשר להתערב בדו-שיח?

טלי גוטליב (הליכוד):

יוליה, אני מסיימת ואומרת את הדבר הבא: אני מסתכלת על זה מהצד, כוונת החוק הייתה מינוי אחד ללא הארכת תקופות. יש חוקים מאוד מאוד ספציפיים במדינת ישראל שבהם אין אפשרות הארכה בכוונת מכוון בגלל גודל התפקיד והמשמעות של התפקיד. ומה לעשות, יש לשנים משמעות בשימוש בסמכות שלך, בהתקוות של החושים בהתייחסות לתלונות. את כל זה אני שמה בצד, כרגע אתם מבקשים במסגרת צו חירום הארכה של שנה. זו הארכה גדולה מאוד, לכן אני מציעה שתציעו הצעה יותר מאוזנת, מבלי שזה סוגר לך את הדלת להגיע לחקיקה בשעת חירום. יש לך פה את הוועדה שכאשר צריך לעשות משהו בחירום, עשינו פה חוקי מלחמה במהירות בלתי רגילה תוך שמירה מוגברת על due process, אז למה?

לאה רקובר:

שתי סיבות למה. הסיבה הראשונה – אני מכבדת את הוועדה ומכבדת את הכנסת, אבל נראה לנו יותר נכון שברגע שמתמנה נציב תלונות הציבור על שופטים תהיה תקופה שהוא יוכל להמשיך את עבודתו בצורה עצמאית ולא יהיה תלוי בהארכות - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

סליחה, אני חייב לומר, המבחן בחוק מדבר על מצב של מינוי ממלא-מקום ארעי וכדומה לתקופה של עד שישה חודשים, מתוך הבנה ששישה חודשים זה מסגרת שהחוק - - -

לאה רקובר:

אפשר להמשיך שוב ושוב.

טלי גוטליב (הליכוד):

לפי הנציבות, אבל באישור יועץ משפטי לממשלה.

לאה רקובר:

כן.

היו"ר שמחה רוטמן:

עם כל הכבוד, יש לי המון הערכה, אבל לקרוא אני יודע ואני לא צריך עזרה, אני מדבר - - -

טלי גוטליב (הליכוד):

גם אם היינו צריכים לעזור לך, זה לא בושה.

היו"ר שמחה רוטמן:

אני מדבר על חוק הנציב ולא על חוק שירות המדינה. וחוק הנציב, סעיף 4, אומר - - -

טלי גוטליב (הליכוד):

זה נבצרות.

היו"ר שמחה רוטמן:

סעיף 4 לחוק הנציב אומר: "נבצר מהנציב דרך ארעי למלא את תפקידיו, ימנה שר המשפטים בהסכמת נשיא בית המשפט העליון ממלא מקום לנציב לתקופה שלא תעלה על שישה חודשים". זאת אומרת, אפילו כאשר המחוקק בא ואמר שצריך לתת איזה מענה לתקופת נבצרות של הנציב, הוא לא בא ואמר שפחות משנה לא שווה לדבר על זה, ואי-אפשר וחייבים לייצר יציבות, אלא להפך, הוא בא ואמר לתקופה שלא תעלה על שישה חודשים.

לאה רקובר:

היא הנותנת. אנחנו מבקשים להאריך את הכהונה של הנציב המכהן.

היו"ר שמחה רוטמן:

זה קל וחומר. כאשר אני מכניס נציב חדש לגמרי, ומן הסתם אפשר היה לשער שזה יהיה אחד מעובדי הנציבות במקרה כזה, לא יכניסו מישהו חדש לגמרי, אבל כשאני מכניס מישהו מעובדי הנציבות, ואני אומר לו: עכשיו תהיה ממלא-המקום של הנציב למשך תקופה שלא תעלה על שישה חודשים, זה מישהו שהוא ממונה ומבין טוב מאוד שהוא בא לתקופה זמנית. פה מדובר על מישהו שהוא כבר כיהן, אז צד אחד של הכהונה שלו פתוח, הוא כבר לא צריך זמן של עקומת למידה, ושם התקופה היא שישה חודשים. אני לא יודע אם שלושה חודשים או פחות, אבל אני חושב שתקופה של שנה גם במבחנים של החוק עצמו היא תקופה מאוד ארוכה. החוק בסופו של דבר חי בסביבה שבה הוא קיים.

לאה רקובר:

הנסיבות שאנחנו פועלים עכשיו הן נסיבות מורכבות והן חדשות. אומנם שר המשפטים הודיע שהוא יכנס את הוועדה - - -

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

זו בדיוק השאלה שלי.

היו"ר שמחה רוטמן:

אני רק אמרתי שפחות משנה זה לא שווה זו הייתה אמירה - - -

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

ברגע ששר המשפטים אמר שהוא בתוך 15 יום – כבר 14 יום, כי זה היה אתמול – מכנס ועדה לבחירת שופטים, לחוק הזה אין שום היתכנות.

טלי גוטליב (הליכוד):

זו לא אותה ועדה.

גלעד קריב (העבודה):

ב-11 בנובמבר פוקעת הכהונה.

היו"ר שמחה רוטמן:

הכהונה פוקעת בשבוע הבא, בעוד שבוע.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

יהיה לנו שבוע שלא יהיה נציב.

היו"ר שמחה רוטמן:

בהנחה שיגיעו להסכמה.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אז שיגיעו להסכמה.

היו"ר שמחה רוטמן:

אם יגיעו להסכמה אפשר להשתמש בסעיפים אחרים ולא צריך את החוק.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

מה שקורה פה זו עבודה בעיניים. סליחה, יש לנו שר משפטים, יש לנו נשיא בית משפט עליון, זה תפקיד סטטוטורי. סוף-סוף הוא אמר שהוא יכנס את הוועדה, שיתכנסו, שימנו, ושלום על ישראל.

טלי גוטליב (הליכוד):

זה לא קשור.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

מה זה לא קשור?

היו"ר שמחה רוטמן:

כינוס הוועדה דורש זמן, צריך פרסום. הוועדה יכולה לאשר את המועמד או לדחות, יכולים להציע יותר ממועמד אחד. אי-אפשר לעשות צחוק מהעבודה.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אי-אפשר לעשות צחוק מהעבודה? לא לכנס את הוועדה לבחירת שופטים זה בסדר? עכשיו זה צחוק מהעבודה? בסדר, הבנתי.

היו"ר שמחה רוטמן:

שאלתי את נציגי משרד המשפטים ואת הנהלת בתי המשפט ואת נציגי הנציבות מה קורה אם החוק הזה לא עובר. אני כרגע לא מביע את עמדתי, אני רק אומר ששמענו את התשובה. אפשרות אחת היא שיהיה פה מינוי ממלא-מקום על ידי שר המשפטים, כפי שנאמר.

גלעד קריב (העבודה):

היו"ר שמחה רוטמן:

אני אומר מה נאמר. אני לא אמרתי כלום. אני לא יודע מה אתה רוצה ממני.

גלעד קריב (העבודה):

הרבה דברים...

היו"ר שמחה רוטמן:

אני יודע שאתה רוצה ממני הרבה דברים, במקרה הזה לא עשיתי שום דבר.

אני לא יודע האם סעיף 4 עובד במקרה כזה, האם אפשר לראות אותו כנבצר, או לא נבצר, אני לא יודע האם זו פרשנות נכונה.

אני מסתכל על התקופות שבחוק והערתי. יש תקופה שחובה אקטיבית אם מתפנה מקום לפני תום תקופת הכהונה זה 45 ימים. בקיצור, יש כל מיני תקופות. שנה זו תקופה, כפי שאמרה חברת הכנסת טלי גוטליב, היא תקופה ארוכה מאוד, ואני מנסה להבין מאיפה היא נחתה עלינו, מאיפה היא הגיעה.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

למה החוק הזה נחת עלינו? אתה לא מנסה להבין? למה לא מינו כמו שצריך, מזמן, בדרך המלך, וגם עכשיו זה ככה?

היו"ר שמחה רוטמן:

יוליה, אני יודע למה.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

למה?

היו"ר שמחה רוטמן:

אני לא רוצה לדבר על זה, כי אני לא בטוח שהתשובה שלי תמצא חן בעיניך.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אני חושבת שזה חוק שנולד בחטא, הוא לא צריך להיות פה. הוועדה צריכה להתכנס, למנות אנשים בצורה נורמלית, סוף סוף תתחילו לעבוד בלי פוליטיקה. סוף סוף הוא אמר שהוא יכנס את הוועדה, אז אני לא רואה צורך בחוק הזה.

היו"ר שמחה רוטמן:

אז את נגד החוק?

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אני נגד טלאי על טלאי והפלסטרים. זו רק הוכחה חיה שאם היו מכנסים ועדה כמו שצריך מזמן בלי שטיקים וטריקים, הכול היה עובד.

היו"ר שמחה רוטמן:

מה היה קורה אם לא היו מגיעים להסכמה בוועדה?

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

מה יקרה עכשיו?

היו"ר שמחה רוטמן:

כמו שקרה עם שופטי בית משפט עליון בזמן כהונת שר המשפטים גדעון סער למשל, ששם לא הגיעו להסכמות על מינוי שופטים לעליון, ואז דחו, דחו את הדין.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

זה תפקיד אחר. זה תפקיד סטטוטורי אחר. לפחות היינו יודעים שהם יגיעו, פה אפילו לא היה צ'אנס.

טלי גוטליב (הליכוד):

אחרי כל מה שאמרתי בסוף אנחנו צריכים לחשוב על טובת הציבור, וטובת הציבור שיהיה נציב. אני נוטה לקבל את הפרשנות של רוטמן על נגזרת הזמן של חצי שנה.

היו"ר שמחה רוטמן:

עוד לא אמרתי כלום, רק שאלתי שאלות. אני לא אמרתי דבר. עמדתי בנוגע לחוק הזה אני אגיד, ואני אגיד בסוף.

טלי גוטליב (הליכוד):

אני מדברת על נגזרת הזמן. הצעתי אומנם שלושה חודשים, אבל כפי שהבנתי מהיועצת המשפטית זאת תקופה קצרה, אנחנו בהוראת שעה, אני לא רוצה להשאיר את הנציבות בלי נציב, בכל הכבוד, ולכן השופט שהם שמכהן שם - - -

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

דירקטוריונים את משאירה בלי יושבי-ראש הדירקטוריונים.

טלי גוטליב (הליכוד):

איך את משווה את זה? אזרח ירצה להתלונן על שופט, לא יהיה לו לאיפה. זה לא אותו דבר. צריך שיהיה נציב. צריך לפנות לשר ולשמוע את עמדתו בהקשר של קיצור התקופה.

היו"ר שמחה רוטמן:

חברותיי חברות הכנסת, תודה. גלעד, אתה רוצה לומר משהו?

גלעד קריב (העבודה):

מספר הערות, אדוני היושב-ראש. לידתה של הצעת החוק הזאת בחטא, חטא היוהרה וחטא הקנאות הפוליטית של שר המשפטים. ההצעה הזאת לא הייתה צריכה לבוא לעולם, וכל מה שעומד מאחוריה הוא ההחלטה השערורייתית של שר המשפטים להפר את הוראות החוק ולא לבצע את החובה שמוטלת עליו לכנס את הוועדה למינוי שופטים, שהיא גם הוועדה לבחירת נציב התלונות.

מדובר בהתנהלות לא ראויה, שמסבה נזק כבד מאוד גם למערכת המשפט, גם למערכת היחסים בין רשויות השלטון, ובסופו של דבר התנהגות נפסדת שמסבה נזק גדול מאוד לכל אזרחי ישראל.

בוועדה הזאת דובר לא אחת על כבודו של הבית הזה ועל כבודה של הרשות המחוקקת, ההתנהלות של שר המשפטים מבזה את כבודה של הכנסת, של הבית הזה, שקבעה את המתכונת של הפעלת הוועדה למינוי שופטים.

שר המשפטים לא הצליח במזימה שלו לשנות את ההרכב כך שהוא ישלוט בוועדה למינוי שופטים, ומכיוון שלא עלתה בידו כמו ילד, כמו תינוק, שובר את הכלים ולא מפעיל את המערכות החיוניות לתפקוד התקין של מערכת המשפט.

וההצעה הזאת ראויה לבוז מצד בית המחוקקים, מכיוון שמבקשים מאיתנו, המחוקקים, לתת תעודת כשרות לביזוי הרשות המחוקקת על ידי הרשות המבצעת.

היו"ר שמחה רוטמן:

והרשות השופטת.

גלעד קריב (העבודה):

אני עכשיו מדבר על מעמדה של הרשות המחוקקת.

היו"ר שמחה רוטמן:

עשיתי הערת ביניים.

גלעד קריב (העבודה):

הכול בסדר. באים אל הרשות המחוקקת, או בא שר המשפטים, שמבזה את כבודה של הרשות המחוקקת, ולא מקיים את הוראותיה, ועל כך עוד בית המשפט העליון, אני מקווה, כן ייתן את דברו, למרות ההודעה המתחכמת של השר באמצעות נציגיו, ומייצגיו אתמול בבית המשפט, אנחנו יודעים עד כמה ההודעה הזאת, אין מה לשמוח עליה ואין מה לצהול, כל כולה התחכמות אחת עם בית המשפט ועם כל אזרחי ישראל, ניסיון לכפות סדרי עבודה על הוועדה, שאינם קיימים בחוק, עוד זלזול ברשות המחוקקת, אבל החוצפה של שר המשפטים להפר את הוראות החוק, ואז כדי לכסות על המחדלים שנובעים מההחלטה שלו לבזות את הוראות החוק, הוא מביא לנו הצעת חוק אחרת.

אני מסרב להתרשם מההצעה הזאת או מהמחשבה שההצעה הזאת, כמו גם ההודעה שלו לבית המשפט העליון אתמול, לבג"ץ, מלמדת על איזה הבנה מצד שר המשפטים את גודל השעה שבה נתונה החברה הישראלית. שר המשפטים לא הפנים דבר אם כך נראית ההודעה שלו לבית המשפט העליון, ואם הצעת החוק הזאת מונחת לפנינו, במקום לעשות את המאמץ ולהגיע עם הנשיאה שפרשה או עם ממלא-מקומה להסכמה.

היו"ר שמחה רוטמן:

הנשיאה שפרשה לא רלוונטית.

גלעד קריב (העבודה):

המועד לפקיעת כהונתו של השופט שהם היה ידוע, הכנסת ולשכת עורכי הדין בחרו את הנציגים שלהם לוועדה הסטטורית לבחירת שופטים. היו פה חודשים מאז יוני האחרון לגבש הסכמה.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

הוא פתאום עכשיו גילה שעוד שבוע זה נגמר?

גלעד קריב (העבודה):

הלוואי ושר המשפטים, שכמובן לא טורח להגיע ולהציג את ההתנהלות שלו, הרי שר המשפטים גם מזלזל בוועדת החוקה, כמה פעמים ביקשנו ממנו לבוא לכאן והוא לא טרח להגיע לכאן מעבר לשתי הופעות הרהב והשחץ שלו בתחילת המהפכה.

טלי גוטליב (הליכוד):

האפ אפשר לא לעשות לשון הרע בזמן מלחמה? כל היום לטנף, לטנף, לטנף, לטנף, לטנף.

גלעד קריב (העבודה):

הגברת גוטליב, אל תפריעי לי. חברת הכנסת גוטליב, שמעתי אותך בקשב רב. שמעתי אותך. את האחרונה שתלמדי אותנו על לטנף.

טלי גוטליב (הליכוד):

די כבר. לא, אתה לא תתפוס אותי מטנפת, מה לעשות. לא. זה מאפיין אותך.

היו"ר שמחה רוטמן:

די.

גלעד קריב (העבודה):

אתה תאפשר לי? מה די? אני בזכות דיבור?

היו"ר שמחה רוטמן:

היא עשתה הערת ביניים, ואתה צועק עליה.

גלעד קריב (העבודה):

בסדר, אז אני לא אצעק עליה.

טלי גוטליב (הליכוד):

לא נורא. אני רגילה.

גלעד קריב (העבודה):

הופעות השחץ והרהב של שר המשפטים. היה לו מספיק זמן, ואם הוא היה כאן הייתי שואל אותו, בכמה הזדמנויות הוא דיבר עם נשיאת העליון הפורשת או עם ממלא-מקומה על מציאת מועמד מתאים או מועמדת מתאימה להחליף את השופט שהם. יש לי איזה הימור שהדבר לא נעשה.

קודם כול, צריך לומר שהצעת החוק הזאת מבזה את הבית הזה.

לאה רקובר:

אני יכולה להגיד משפט:

גלעד קריב (העבודה):

מיד. אני אסיים. אני תיכף אומר שלצערי נדחקנו אנחנו, המחוקקים, אל הפינה על ידי שר המשפטים שנוהג כאן בחוצפה, בגסות ובשרירות לב, מתוך הקנאות הפוליטית שלו ומתוך הרצון שלו להמשיך את המהפכה - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

יש פה מישהו אחר שנוהג בחוצפה ובגסות.

גלעד קריב (העבודה):

- - - את המהפכה המשפטית יום אחרי שוך הקרבות, וזה גם עולה מתוך ההודעה החצופה שלו לבג"ץ בעניין כינוס הוועדה בתוך 15 ימים.

היו"ר שמחה רוטמן:

תחתור לסיום.

גלעד קריב (העבודה):

אנחנו נדחקנו כאן לצערי אל הפינה, אבל את חובת המחאה אנחנו צריכים להשמיע. זו פשוט בושה לרשות המבצעת שהיא מביאה הצעת חוק כזאת.

מכיוון שמה לעשות, אנחנו לא חיים בעולם אידאלי, ואנחנו נדרשים להחליט בין רע מאוד לרע, וזו הברירה בידינו, אז אנחנו לא צריכים להעניק לשר המשפטים גם את המתנה בדמות ריטוש עבודתה של היחידה של הנציב. לתת לו גם את הפרס הזה, שבו הנציב מסיים את כהונתו, והוא על קונסטרוקציה משפטית רעועה בוחר עובד ציבור אחר למלא את המקום, אז אנחנו לא צריכים לתת לו עוד פרס על ההתנהגות הפוליטית הנלוזה שלו. ולכן בצר לנו אנחנו לא נתנגד להצעת החוק הזאת, אבל אנחנו נעמוד על הזכות שלנו לומר לציבור הישראלי, שהצעת החוק הזאת לא משקפת שום כבוד בין הרשויות, אלא המשך הדורסנות של השר לוי. אנחנו נאמר את זה מעל הדוכן, ואנחנו נגיש כאן הסתייגויות. אנחנו עומדים על הזכות שלנו להגיש הסתייגויות, ואנחנו נאמר מעל הדוכן ומתחת לכל עץ רענן, ששר המשפטים יריב לוי בעיצומה של לחימה ממשיך את ההתנהגות הפוליטית, הקיצונית, הקנאית והנלוזה שלו.

שתי הערות נוספות על הדברים. אני לא מקבל ולא מבין את הפרשנות שלכם לגבי המסלול שעובר דרך חוק נציבות שירות המדינה. אני חושב שהסעיף הזה בכלל לא רלוונטי לנציב. אני חושב שמה שעולה מהוראות החוק הזה הוא שדינו של הנציב לא כדין עובד שירות המדינה. נכון שעובדי הנציבות הם עובדי שירות המדינה, אבל כל ההוראות הספציפיות לגבי הנציב אומרות שהמסלול הזה של 23 בכלל לא פתוח בהקשר הזה של הנציב.

קחו רק את הסוגיה של מי הגוף שמפטר את הנציב או מסיים את כהונתו, שזה הוועדה שבחרה אותו, לא שירות המדינה. כל נושא לא ברור כשהנציב כפוף להליכי המשמעת של שירות המדינה, הוא צריך להיות כפוף למסלול - - -

טלי גוטליב (הליכוד):

הוא צודק, בגלל זה בתוספת השנייה רק בסגן, וההקשר הזה של ההגדרה.

גלעד קריב (העבודה):

ולכן כל מבנה החקיקה הזה מוציא את הנציב בכלל מהמסלול הזה של שלושה חודשים. אין לי ספק שהשר לוי עוד נפנף בעניין הזה כדי לדחוק את כולנו אל עבר הנתב הזה, אבל היה ראוי שהנהלת בתי המשפט או היעוץ המשפטי לממשלה יאמרו: אין בכלל אופציה למנות לשלושה חודשים ואחרי זה לשישה

חודשים. להפוך את נציב התלונות השופטים לעובד שירות המדינה מן המניין? איזו מין מחשבה זו? איך זה דבר שמתכתב עם לשונו של החוק ועם הקונסטרוקציה החוקית החקיקתית שיש כאן?

היו"ר שמחה רוטמן:

אם יש לך תלונה משמעתית על הנציב, למי אתה מגיש?

גלעד קריב (העבודה):

בוודאי לא לבית הדין - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

הוא לא כפוף לשיפוט משמעתי של נציב שירות המדינה.

גלעד קריב (העבודה):

לדעתי לא.

היו"ר שמחה רוטמן:

אני לא בטוח שאתה צודק.

גלעד קריב (העבודה):

ברגע שמי שמפסיק את כהונתו של הנציב זו הוועדה - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

זה לא קשור. יש הרבה מאוד אנשים שכהונתם מופסקת על ידי הממשלה, ובכל זאת הם כפופים לנציב שירות המדינה.

גלעד קריב (העבודה):

זו סוגיה שלדעתי לא נידונה, אבל כנראה לא צריך לדון בה לאור הצעת החוק הזאת כרגע.

היו"ר שמחה רוטמן:

אתה תצביע בעד הצעת החוק?

גלעד קריב (העבודה):

אני לא צריך להחליט. מדובר בהצעת חוק ממשלתית.

היו"ר שמחה רוטמן:

אתה תצביע בעד או נגד? לאור האש והגופרית ששפכת, אני מתלבט.

גלעד קריב (העבודה):

אני מתלבט בין להצביע בעד ובין להימנע.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

להצביע בעד החוק הזה?

גלעד קריב (העבודה):

נכון. אני מניח שאנחנו נימנע בהצבעה הזאת. אני עוד לא יודע. עוד לא החלטנו. אני אומר עוד פעם, זה לא משנה, ההצעה הזאת בעינינו היא תולדה של חטא. יכול להיות שבצר לנו, כולנו נדחקים אל הפינה, אבל זה קודם כול עניין של הקואליציה, זו הצעת חוק ממשלתית. אני מכיר את המנהג המוזר הזה בלא מעט ועדות ובדיונים במליאה, שאנחנו מוצאים את עצמנו במצב שמי שתוקף את הממשלה זה בעיקר חברים בקואליציה, אבל בסדר.

טלי גוטליב (הליכוד):

אנחנו במלחמה לא מביאים חוקים לא בהסכמה, עם כל הכבוד.

גלעד קריב (העבודה):

בסדר גמור.

טלי גוטליב (הליכוד):

אני אומרת את זה ליו"ר. אנחנו לא מביאים פה חוקים לא בהסכמה, עם כל הכבוד.

היו"ר שמחה רוטמן:

נכון.

טלי גוטליב (הליכוד):

חוקים לא בהסכמה יידחו לאחר המלחמה. זה הכול. לא בימים שבהם אנחנו בקרבות בעזה. תדחו את הדיון. תודה. שיידחה הדיון.

גלעד קריב (העבודה):

שמענו.

טלי גוטליב (הליכוד):

אנחנו במלחמה, אנחנו לא מוכנים לשקול שיקולים פוליטיים.

היו"ר שמחה רוטמן:

טלי, תני לו לדבר.

טלי גוטליב (הליכוד):

יש להם ערך, לא במלחמה.

היו"ר שמחה רוטמן:

טלי, תני לו לדבר.

גלעד קריב (העבודה):

אנחנו עוד נחליט כיצד אנחנו מצביעים בוועדה ובמליאה. יש את ההסכמה שלנו. אם היינו רוצים לומר שאין כאן הסכמה של האופוזיציה לעצם הדיון, כבר היינו אומרים את זה. בצר לנו, בבחירה בין להיות במצב שבו אין נציב, או שמי שממנה אותו בדרך מפקפקת מאוד מבחינה משפטית זה השר באמצעות חוק שירות המדינה – ואני אומר עוד פעם, בעיניי ממש לא ברור שיש לו את הסמכות הזאת, אני נוטה לומר שאין לו את הסמכות הזאת – עצם השימוש בסמכות הזאת זה להוזיל את מעמדו המיוחד של הנציב, ולא כך ראוי. אם כבר יש גוף שצריך לדון - - -

לאה רקובר:

אנחנו פה.

גלעד קריב (העבודה):

אני אומר עוד פעם שאני מציע לא לומר שיש דרך על פי סעיף 23, כי לדעתי זה לא נכון.

לגבי נושא הזמן ומשך התקופה, עו"ד רקובר, אני חושב שמינוי שלושה חודשים זה לא סביר, גם בהינתן הזמן שאנחנו נמצאים בו וגם בהינתן העובדה שבצורה יחסית חריגה יש כאן מינוי לחמש שנים שצריך לעשות בהסכמה של השר ושל הנשיא או ממלא-מקומו. זו סיטואציה די חריגה בנוף.

לאה רקובר:

כן.

גלעד קריב (העבודה):

בעיניי ההארכה לשלושה חודשים, כשאנחנו נמצאים בעיצומה של מלחמה, כששר המשפטים לא טרח לכנס פעם אחת את הוועדה למינוי שופטים, אפילו למעין כינוס פתיחה חגיגי בקנאות המוזרה והמזיקה שלו, אז בעיניי שלושה חודשים זה לא סביר. השאלה אם חצי שנה, תשעה חודשים או שנה. זו הצעת חוק ממשלתית, זה צריך להיות קודם כול בדיון בין הממשלה לבין הנהלת בתי המשפט.

לאה רקובר:

נשיא בית המשפט העליון מסכים לשנה.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אני לא מסכימה איתך, גלעד. אנחנו מבינים למה החוק הזה נולד. זה שיש סוף לכהונה של נציב, זה היה ידוע מראש, זה לא קרה עכשיו. היה תאריך. שמו על זה פס. אמרו שמה שהיה זה מה שיהיה, ולא מעניין, ועכשיו מנצלים את מצב המלחמה, וזה בעיניי ניצול ציני של המצב, כדי לעשות פה משהו בשיטת הסלאמי. זה המצב.

אם עכשיו היינו שומעים הודעה של שר המשפטים שאומרת שעכשיו הוא מכנס ועדה ושבתוך חודש הוא ממנה נציב חדש, כי יש תהליך כלשהו – אמרתם שיש תהליך, יש ועדת איתור – אוקיי, אבל זה לא המצב.

(היו"ר טלי גוטליב, 12: 12)

היו"ר טלי גוטליב:

מה את מציעה, יוליה? לא יהיה נציב.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אני מציעה שתהיה פה עכשיו הודעה של שר המשפטים שתאמר: גבירותיי ורבותיי, טעיתי, לא עשיתי. עזבי, שלא יגיד את זה, שיתחייב שבתוך שלושה חודשים בהליך מסודר הוא ממנה נציב, כי הבנתי שיש תהליכים שצריך לעבור. ואז היינו מתכנסים לחוק הזה. ברגע ששר המשפטים לא פותח את הפה, ואנחנו לא מבינים מה התוכניות שלו, האם הוא בכלל מתכוון למנות נציב, האם כל כינוס הוועדה הזאת עד 14 ימים זה סתם - - -

היו"ר טלי גוטליב:

יהיו שם מינויים בהסכמה. אני אגיד לך במה אני מתחברת למה שאת אומרת. אנחנו בעידן מלחמה. ממילא הצורך לקבל משהו אופרטיבי כרגע מנציב תלוונות על השופטים, איך אני אומר - - -

גלעד קריב (העבודה):

יש 200 תלונות פתוחות.

היו"ר טלי גוטליב:

כשלעצמי, כמו שאמרתי בדברי הפתיחה, יש לי בעיה עם הארכה של שנה, בכל הכבוד, אבל אני גם לא רוצה להשאיר את זה במצב שאין בו נציב. אני שומעת את כל מה שאת אומרת על שר המשפטים וכל מה שקריב אמר על שר המשפטים, לצורך העניין זה לא האישיו. צריך למצוא איזה פתרון שכן יהיה נציב.

(היו"ר שמחה רוטמן, 14: 12)

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

ברגע שיבוא שר המשפטים, עזבי, שלא שיבוא, שישלח לפה מכתב, ויגיד שהוא עכשיו לצורך העניין מבין את גודל השעה, עוזב הכול הצדה, מבקש את המינוי הזה לתקופה קצובה כדי לא להשאיר חלל ריק, ומתחייב שהוא פועל מידית כדי להניע את התהליכים, זה משהו אחר. אני מרגישה שמנצלים אותנו פה.

טלי גוטליב (הליכוד):

אדוני היו"ר, כיוון שאנחנו במלחמה, בקרבות קשים כרגע, יש לי בעיה עם דיונים כאן ובמליאה עם עניינים פוליטיים, שיש להם ערך גדול, אבל זה לא מתאים, בכל הכבוד, שיידחו את זה, מה לעשות.

חנית אברהם בכר:

חשוב לי לציין לעניין חוק שירות המדינה (מינויים), שאנחנו לא נשאלנו ולא נדרשנו לאופציה שלפיה ימונה נציב לפי חוק שירות המדינה (מינויים).

היו"ר שמחה רוטמן:

קודם ששאלתי על זה אמרת שהנציבות והיועץ המשפטי.

טלי גוטליב (הליכוד):

היועצת המשפטית ענתה על זה.

חנית אברהם בכר:

הדיונים שהיו במשרד המשפטים היו במשרד המשפטים, אנחנו לא נדרשנו לזה. לעמדתנו החוק קובע את הפרוצדורה בחוק הנציב: כשיר להיות שופט בית משפט עליון, ועדה, יש פרוצדורה שקבועה בחוק.

היו"ר שמחה רוטמן:

אין בעיה. השאלה היא, מה קורה כאשר תמה כהונת הנציב?

חנית אברהם בכר:

אם היו שואלים אותנו באשר לחוק שירות המדינה (מינויים), אנחנו היינו אומרים שזאת לא הדרך.

היו"ר שמחה רוטמן:

אז מה ההסדר שחל?

גלעד קריב (העבודה):

אין הסדר.

היו"ר שמחה רוטמן:

גלעד, אני לא מבין. אני יודע שאתה רוצה לעבוד בהנהלת בתי המשפט, אבל עדיין בכל זאת תן לה לענות.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אתה רוצה להיות שופט, מה זה עוזר?

היו"ר שמחה רוטמן:

לא רוצה להיות שופט.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

רצית פעם.

היו"ר שמחה רוטמן:

גם לא. אף פעם לא הגשתי מועמדות אפילו.

חנית אברהם בכר:

להבנתי אין אפשרות.

היו"ר שמחה רוטמן:

מה לדעתכם יקרה? אין נציב וזהו?

חנית אברהם בכר:

ולכן פתחתי ואמרתי שהחלופה העדיפה היא הארכה מאשר שלא יהיה בכלל.

היו"ר שמחה רוטמן:

לשיטתכם, למרות שכתוב בחוק שירות המדינה (מינויים) עובד מדינה לעניין סעיף של מינוי ממלא-מקום – כתוב שמי שמונה לפי סעיף 19 או לפי סעיף 23, או עובד מדינה שיש לו סמכות על פי חוק. לשיטתכם נציב שירות המדינה הוא לא עובד מדינה שיש לו סמכות על פי חוק?

חנית אברהם בכר:

אני חושבת שהפרוצדורה שקבועה - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

הפרוצדורה שקבועה בכל עובד מדינה שיש לו סמכות על פי חוק, יש לו גם פרוצדורה איך ממנים אותו, ועדיין יש הסדר שבא ואומר שכאשר נתפנה מקומו, יש חוק שחל.

גלעד קריב (העבודה):

אם הוא עובד שירות המדינה.

היו"ר שמחה רוטמן:

זאת השאלה. האם הוא לא נחשב? כאשר כתוב בחוק הנציבות שעובדי הנציבות הם עובדי מדינה, וכתוב שעובד מדינה שיש לו סמכות על פי חוק ממנים לו ממלא-מקום בחוק שירות המדינה (מינויים), אם זאת הטענה שלכם, אני חושב שהמידע הזה נורא חשוב, ואולי כדאי גם שתהיה עליו חוות-דעת כתובה ולא

אמירה בעל פה לפרוטוקול, מסיבה מאוד פשוטה, כי אני צריך לדעת מה המשמעות אם אני לא מחוקק את החוק הזה.

טלי גוטליב (הליכוד):

יש הסדר שלילי בעניין. כתוב שם "סגן הנציב". סגן הנציב זה עובד מדינה.

היו"ר שמחה רוטמן:

במחילה מכבוד תורתך, מה שאת אומרת פשוט לא נכון.

טלי גוטליב (הליכוד):

לשיטתך זה לא נכון. לשיטתי זה נכון.

היו"ר שמחה רוטמן:

זה לא העניין לשיטתי.

טלי גוטליב (הליכוד):

אני אומרת לך, ובעיניי זה נכון, התוספת השנייה אומרת "סגן", זה אומר שבכוונת מכוון לא נמצא

היו"ר שמחה רוטמן:

מדוע את ממשיכה להתפרץ לדבריי?

טלי גוטליב (הליכוד):

כשאתה אומר על משהו שהוא לא נכון, זה לא בהכרח לא נכון, כבר למדתי את זה, די.

היו"ר שמחה רוטמן:

אני אגיד את דעתי. שמעתי אותך בסבלנות רבה, אל תתפרצי לדבריי בבקשה.

אברהם וולף:

אפשר משפט אחד?

היו"ר שמחה רוטמן:

רק רגע.

אברהם וולף:

אין סגן פשוט.

טלי גוטליב (הליכוד):

אני מדברת על חוק הנציבות, האם הנציב הוא עובד מדינה.

היו"ר שמחה רוטמן:

במחילה ממך, אני מדבר כרגע, ואני מבקש פעם נוספת שלא תתפרצי לדבריי. התוספת השנייה עוסקת במינויים על פי סעיף 23, היא לא קשורה בכלל לסעיף שעוסק במינוי ממלא-מקום. ולהפך, ההוראה בסעיף שעוסק במילוי ממלא-מקום כוללת בתוכה את כל מי שממונה לפי סעיף 19, כוללת בתוכה את כל מי שממונה לפי סעיף 23, לרבות הסגן, וכוללת בתוכה כל עובד מדינה שיש לו סמכות על פי חוק.

גלעד קריב (העבודה):

למעט דבר אחד.

היו"ר שמחה רוטמן:

גלעד, עמדתך או עמדתך בנושא הזה לא רלוונטיות. מי שעמדתו בנושא הזה רלוונטית זה עמדת משרד המשפטים, הנהלת בתי המשפט לדעתי גם לא רלוונטית עם כל הכבוד.

גלעד קריב (העבודה):

תבדקו בבקשה את המצב בחוק מבקר המדינה, עובדי מבקר המדינה הם עובדי מדינה, אני לא חושב שמישהו מכס היה טוען שאפשר למנות ממלא-מקום בהחלטה של שר.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

ממלא-מקום של המבקר.

לאה רקובר:

גם עובדי הנהלת בתי המשפט הם עובדי מדינה.

היו"ר שמחה רוטמן:

ומנהל בתי המשפט הוא אכן עובד מדינה.

היו"ר שמחה רוטמן:

מנהל בתי המשפט הוא אכן עובד מדינה, כמו שמנהל בתי הדין הוא עובד מדינה, למרות שבתי הדין

גלעד קריב (העבודה):

השאלה על תחולת סעיף 23.

היו"ר שמחה רוטמן:

במחילה עובדי מבקר המדינה לדעתי אינם עובדי מדינה.

גלעד קריב (העבודה):

כתוב. יש סעיף מפורש. לעניין פיטורים הם כפופים רק למבקר.

ניצן רוזנברג:

אגב הדיון שאתם מנהלים אני יכולה לציין שכאשר אני מסתכלת על חוק נציב תלונות הציבור על שופטים, למשל כשאני מסתכלת על סעיף 12, שמדבר על עובדי הנציבות, הוא אומר: עובדי הנציבות הם עובדי מדינה. בסעיף אחר כך, סעיף 13, שמדבר על חובת סודיות, הוא מפרש עוד יותר, הוא אומר "הנציב".

היו"ר שמחה רוטמן:

נכון. אני מסכים שיש פה בעיה פרשנית, אני רק אומר שמי שאמור לפרש אותה זה משרד המשפטים ולא אני.

ניצן רוזנברג:

אני רק אגיד עוד דבר אחד, כשמסתכלים על חוק נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות, על סעיף 10 שלו, שם כתוב שהנציב ועובדי הנציבות יהיו עובדי מדינה, להבדיל מסעיף 12 של החוק שלנו, שלא אומר. זו שאלה פרשנית.

היו"ר שמחה רוטמן:

נכון, זו שאלה פרשנית. ומי שצריך לדון בה זה מחזיק הסמכות, שזה שר המשפטים. ואם עמדת הייעוץ המשפטי של משרד המשפטים שחל חוק שירות המדינה בנושא הזה, אני יכול לחשוב על כמה אופציות אחרות, אבל כרגע מעניין אותי מה עמדת משרד המשפטים, מה עמדת שר המשפטים בנושא הזה, לא תזות שלי, לא תזות של גלעד, לא תזות של טלי, עם כל הכבוד. ולפי מה שהם אמרו, הם אמרו שבהיעדר הסדר, הם מבינים שיחול חוק נציב שירות המדינה. לכן אני אומר שאני לא יודע. אני תיכף אגיד את דעתי.

ניצן רוזנברג:

השאלה אם בעקבות הדיון שמתפתח פה בוועדה הם עדיין מחזיקים באותה עמדה?

היו"ר שמחה רוטמן:

הם יכולים להגיד את זה.

גלעד קריב (העבודה):

לצערנו את הדיון הזה אנחנו מקיימים כאשר ב-11 לחודש פוקעת כהונתו.

טליה ג'מאל:

ב-12.

היו"ר שמחה רוטמן:

אגב, יש הבדל בין להגיד שהם עובדי המדינה לבין להגיד שדינם כדן עובדי המדינה, למעט עניין פיטורים ומינויים. יש הבדל.

גלעד קריב (העבודה):

אין הבדל.

היו"ר שמחה רוטמן:

יש הבדל בין האמירה שהם עובדי המדינה לבין האמירה שדינם כדן עובדי המדינה, למעט לעניין זה וזה, אז נשאלת השאלה לעניין מה. מי השר, וגם לעניין התקציב, מי השר שאחראי למנות את מבקר המדינה?

היו"ר שמחה רוטמן:

בזה אתה צודק.

היו"ר שמחה רוטמן:

אני אגיד לך מה ההסדר שיוצא. אם יש עובד מבקר שצריך למנות לו ממלא-מקום, השר הוא המבקר.

גלעד קריב (העבודה):

זה לא ההסדר.

היו"ר שמחה רוטמן:

אני אומר לך שכן. וכשם שצריך לעשות מינוי ממלא-מקום בכנסת, למרות שגם עובדי הכנסת דינם כדין עובדי המדינה בהרבה מאוד דברים, אין להם שר.

גלעד קריב (העבודה):

אני לא יודע אם סעיף 23 זה דיון שצריך - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

אני יודע את המציאות בנושא הזה, ויש פרשנויות ויש מקרים שקרו.

גלעד קריב (העבודה):

כל פרשנות סבירה ותכליתית של הוראות החוק לא מעמידה את נציב התלונות על השופטים שהמינוי שלו, כולל במקרה של מינוי ארעי, מחייב הסכמת נשיא בית המשפט העליון.

היו"ר שמחה רוטמן:

יכול להיות.

גלעד קריב (העבודה):

זו רוחה של החקיקה בנושא.

היו"ר שמחה רוטמן:

יכול להיות שדווקא זה ההסדר הנכון.

גלעד קריב (העבודה):

רק שהוא לא עולה מלשון החוק לצערי. יכול להיות שהיה צריך לתקן את החוק.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אנחנו באירוע אחר.

היו"ר שמחה רוטמן:

יכול להיות שההסדר הנכון הוא במקום להאריך את הכהונה ועד שהוועדה לבחירת שופטים - - -

גלעד קריב (העבודה):

לתקן את לשונו של הסעיף שעוסק בנסיבות של מילוי מקום.

היו"ר שמחה רוטמן:

של נבצרות. המינוי ארעי.

גלעד קריב (העבודה):

ברור. למעט דבר אחד, שברור שלצערנו ממלא-מקום הנשיא והשר לא הגיעו להסכמה, אחרת היה נציב חדש.

היו"ר שמחה רוטמן:

מתי התחלתם לעבוד על החוק הזה במשרד המשפטים? זה חוק שבזמן מלחמה התחלתם לעבוד או שתכנתם אותו קודם?

לאה רקובר:

כן. הייעוץ המשפטי התחיל רק אחרי שפרצה המלחמה. כדי להיות ישרה, הייתה הצעת חוק פרטית, וכפי הנראה היה שיח.

היו"ר שמחה רוטמן:

הייתה הצעת חוק פרטית להארכת כהונת הנציב.

גלעד קריב (העבודה):

מי הגיש?

לאה רקובר:

אופיר כץ.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

יפה.

גלעד קריב (העבודה):

הפלא ופלא.

היו"ר שמחה רוטמן:

זה דווקא מחזק את האמירה. עכשיו אני רוצה במחילה מכבוד חבריי לומר את דבריי, ובבקשה אני אשמח שלא תקטעו אותי. השתדלתי לכבד אתכם כשאתם דיברתם, גם כששמעתי דברים שלא הסכמתי להם.

ראשית, העובדה שהייתה הצעת חוק פרטית בנושא הזה והמשבר בוועדה לבחירת שופטים לא התחיל אתמול, להפך יכול להיות שדווקא המלחמה הביאה לסוג של פתרון.

טלי גוטליב (הליכוד):

להתעשות של כל מי שצריך.

היו"ר שמחה רוטמן:

למרות שביקשתי לפני שנייה שלא יקטעו אותי? זה מאוד מפריע לי, טלי.

אני אחזור. המשבר בוועדה לבחירת שופטים לא התחיל אתמול. לצערי חבר הכנסת גלעד קריב לא יכול היה, למרות שבהזדמנויות אחרות הוא מבקש ממני לשמור מריבות עבר ואפילו מריבות הווה מתחת לרדאר, הוא לא הצליח להתאפק ושפך אש וגופרית.

גלעד קריב (העבודה):

נכון. ואני אמשיך לעשות את זה.

היו"ר שמחה רוטמן:

אני לא רוצה לעשות זאת, ואני לא רוצה לדבר על ההתנהלות, לא של האופוזיציה ולא של בתי המשפט ולא של עוד כל מיני גורמים שהובילו את מדינת ישראל למשבר הזה. אני לא אעסוק בזה, בטח לא אשפוך על זה אש וגופרית, כי בעיניי זה כרגע פחות רלוונטי, אבל המשבר הזה לא התחיל כתוצאה מהמלחמה, ולכן גם הצעת החוק הפרטית הזאת, שנועדה לשים פלסטר, ויש מי שרוצה לראות בזה חבלה, יש מי שרוצה לראות בזה דווקא כבוד והימנעות מכיפוף ידיים. הרי אפשר היה לתקן את החוק ולהגיד: שר המשפטים בלבד ימנה נציב, בלי הסכמה ובלי כלום ובלי ועדה לבחירת שופטים, כשם שנציב תלונות הציבור על מייצגי מדינה בערכאות ממונה רק על ידי השר. אבל דווקא כדי לשמר את אי-ההכרעה עלה רעיון עוד קודם למלחמה לייצר את הארכת הכהונה הזאת כדי להימנע מכיפוף ידיים ומהכרעה. יש כאלה שרוצים לראות בזה מריבה, אני רואה בזה דווקא רצון לייצר שיח, אבל בסדר, איש איש ואיך שהוא רואה את המציאות, ואת זה כנראה לא אשנה, ואפילו אולי המלחמה לא שינתה.

ובכל זאת אני חייב לומר, גם כאשר עלה הרעיון הזה מלכתחילה כהצעת חוק פרטית, וגם כאשר הוא עולה עכשיו, אני לא אוהב אותו, אני לא אוהב את ההסדר הזה. בעיניי מדובר בהסדר פרסונלי, ואני אשמח לשמוע מכל הנוגעים בדבר איך החקיקה הזאת מסתדרת עם פסק הדין של בית המשפט העליון ממש רק לאחרונה בעניין טבריה שאומר שיש בעיה בחקיקה פרסונלית. יש כאן חקיקה פרסונלית שאני מאוד אשמח להבין כיצד היא מסתדרת וכיצד היא לגיטימית. יותר מזה, יש אפילו דעת מיעוט, שאני חושב שהיא משונה מאוד, שנאמר בה במפורש, אפילו נאמר הביטוי שהכנסת לא מוסמכת לחוקק חקיקה פרסונלית, ולכן אני אשמח לשמוע איך הדבר הזה - - -

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

זה ממשלתי.

היו"ר שמחה רוטמן:

מה אני עושה עכשיו?

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

רק צריך להבין למה זה קרה.

היו"ר שמחה רוטמן:

מה אני עושה עכשיו? למה את קוטעת אותי?

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אני רק שואלת. תתחיל משורש הבעיה.

היו"ר שמחה רוטמן:

יוליה, מדוע את לא נותנת לי לדבר? מדוע את מפריעה לי שוב ושוב? את רוצה שאני אקרא אותך לסדר? למה? די.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אני לא מתרגשת.

היו"ר שמחה רוטמן:

זה לא שייך להתרגש. כיבדתי אותך כשאת דיברת, לא הפרעתי לך באמצע. מדוע את מפריעה לי?

גם מצד החקיקה הפרסונלית בנושא הזה, ובייחוד לאור פסיקת בית המשפט, גם מצד תקופת הזמן הארוכה, וגם, וזה דבר שאני מתחבר קצת למה שאמרה חברת הכנסת גוטליב, אנחנו בתקופה של חקיקה בהסכמה, מילא אני חבר קואליציה, להצביע נגד אני לא אצביע, אני אומר לכם שיש מצב שאני אמנע, כי אני מאוד לא אוהב את הצעת החוק הזאת, אני אתן לחברי הוועדה להחליט, אבל אני מנסה להבין אם

האופוזיציה, וקודם שאלתי את הממשלה ואני אחכה להסבר כיצד הצעת החוק הזאת עולה בקנה אחד עם פסיקת בית המשפט בנוגע לטבריה, אני חושב דווקא הנהלת בתי המשפט הם הגוף היותר רלוונטי אפילו לענות, כי גם הם חושבים שזה פתרון עדיף, לכן זו שאלה שאני מאוד אשמח לקבל עליה תשובה.

ופה גם שאלה לאופוזיציה. אני אומר בכנות, יוליה, מאחר שהעברנו עכשיו חוק – גלעד יצא – גם את וגם גלעד ויתרתם כל אחד על מה שאתם מאמינים בו שהוא נכון, לטובת העברת חוקים בקונצנזוס, ולא להתנגד, ואם אתם כל כך מתנגדים לחוק הזה, ואני סבור שמה שיקרה במצב של ואקום, אני דווקא נוטה לקבל את עמדת משרד המשפטים, שהסמכות במצב כזה למנות ממלא-מקום נמצאת בידיים של שר המשפטים, אני לא בטוח שהמצב הזה יותר טוב. גם בגלל הפרסונליות, גם בגלל שאין ואקום - - -

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

לכמה זמן הוא יכול למנות?

היו"ר שמחה רוטמן:

שלושה חודשים, ואז עוד שלושה חודשים בהסכמת נציב שירות המדינה.

אני רוצה לקוות שלמרות שהחוק לא מחייב אותו במצב כזה, הוא יתייעץ עם נשיא בית המשפט העליון, ממלא-מקום הנשיאה, השופט פוגלמן, בנושא והוא גם יגיע איתו לדמות מוסכמת, ולא ידחוף לו מישהו בגרון, הם יגיעו על זה להסכמות, יכול להיות שזה פתרון יותר נכון, אני לא יודע.

יש לי פה כרגע כמה בעיות: האחת, אני לא אוהב את החוק הזה כי הוא פרסונלי, אני מקבל את הטענה של טלי לגבי אורך הכהונה, אורך התוספת, אני מקבל את הביקורת, לא את תוכן הביקורת של גלעד, שאני חושב שהיא גם שגויה וגם לא הוגנת - - -

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אתה לא מסכים שלכל הסיפור הזה שהגענו אליו עכשיו יש נקודת התחלה?

היו"ר שמחה רוטמן:

אני מסכים, רק שאני חושב שמי - - -

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

הסרבנות של שר המשפטים לכנס את הוועדה לבחירת שופטים.

היו"ר שמחה רוטמן:

אני חושב שנקודת ההתחלה - - -

גלעד קריב (העבודה):

אני לא מבין, יש חוק במדינת ישראל שקובע מה הרכב הוועדה? למה הוא לא כינס את הוועדה, ולו רק לצורך בחירת נציב?

היו"ר שמחה רוטמן:

אני חושב לשאלתך, יוליה - - -

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

וגם לשופטי שלום, לשופטי מחוזי, עזוב עליון.

היו"ר שמחה רוטמן:

אם את שואלת ולא רוצה תשובה, את לא צריכה אותי בחדר.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

תגיד כבר אמת. פשוט תסכים שזה המצב.

היו"ר שמחה רוטמן:

אם את רוצה לראות את נקודת ההתחלה במקום שמתאים לך, תראי אותה. אני רואה את נקודת ההתחלה בהכרזת המלחמה חסרת הפשרות והפוליטית שנעשתה על ידי נשיאת בית המשפט העליון הקודמת. היא שברה את הכלים ולא שיחקה, אבל אני לא רוצה להיכנס לוויכוח הזה.

טלי גוטליב (הליכוד):

חברים, אני בזמן מלחמה לא מסכימה לזה.

היו"ר שמחה רוטמן:

טלי, את לא ברשות דיבור.

טלי גוטליב (הליכוד):

זה לא משנה.

היו"ר שמחה רוטמן:

את לא תקטעי אותי.

טלי גוטליב (הליכוד):

אתם לא עושים כאן ויכוחים פוליטיים בזמן מלחמה.

גלעד קריב (העבודה):

אנחנו עושים כאן מה שאנחנו חושבים שאנחנו צריכים לעשות.

היו"ר שמחה רוטמן:

טלי, את לא תקטעי אותי. ותפסיקי לצעוק. אני לא מבין את ההתנהגות הזאת.

טלי גוטליב (הליכוד):

די. די. אדון רוטמן.

היו"ר שמחה רוטמן:

תודה רבה. תפסיקי.

טלי גוטליב (הליכוד):

בזמן מלחמה מה שאתם עושים פה זה לא מתאים.

היו"ר שמחה רוטמן:

טלי, אני קורא אותך לסדר. תפסיקי - - -

גלעד קריב (העבודה):

ראש ממשלה - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

חבר הכנסת גלעד קריב, אני קורא אותך לסדר. תפסיקו לקטוע את דבריי.

אני אומר שאפשר להתווכח איפה נקודת ההתחלה, אני חושב שזה לא המקום, צר לי מאוד שניצלם את הבמה של ועדת החוקה לנאומי בלע ולהמשך הוויכוחים האלה, אני לא אגרר לכך. מאחר שאני לא מוכן להיגרר לכך, אני רואה את הצעת החוק הזאת כפתרון למצב שאני לא מוכן כרגע לדון בשאלת האשמים לו, כי לא בא לי להיגרר לבוץ שחלקכם רוצים שניגרר אליו. אני כן אומר שכמו שהצעה כרגע, לי קשה איתה, אם תתנגדו לה, ויכול להיות שיהיה גיוס קואליציה, אני ככל הנראה אמנע בהצבעה עליה, אני לא אצביע בעד הצעת החוק הזאת, כי אני חושב שמדובר בחוק פרסונלי, אני חושב שמדובר שהמצב החוקי הקיים, נכון להיום, נותן מענה יותר טוב ויותר מתאים.

גלעד קריב (העבודה):

סעיף 23?

היו"ר שמחה רוטמן:

כן.

גלעד קריב (העבודה):

ממש לא.

היו"ר שמחה רוטמן:

זאת דעתי, מה לעשות. בכל מקרה, לפני שנגבש את העמדה הסופית, אני כן אשמח לשמוע מהנהלת בתי המשפט כיצד חקיקה פרסונלית, כאשר האלטרנטיבה גרועה יותר, הופכת להיות לגיטימית. כאשר שר המשפטים ומשרד המשפטים אומרים שיש חלופה מסוימת שבעיניו היא פחות טובה, ויש חלופה אחרת, ואני גם יודע שהממשלה הציגה גם בעבר, וסברה, וגם הציגה בבית המשפט, ספציפית שר המשפטים הציג בבית המשפט עמדה שאומרת שחקיקה פרסונלית היא כן בסמכות הכנסת, אז אין לי שאלה לגביהם, אבל אני אומר שהנהלת בתי המשפט, מאחר שהם חושבים שהחוק הזה טוב, והם תומכים בו, אני מנסה להבין איך עמדת הנהלת בתי המשפט עולה בקנה אחד עם פסיקת בית המשפט. אני חושב שזאת שאלה מאוד לגיטימית.

גלעד קריב (העבודה):

נכון, רק שאדוני כמובן שוכח בדרך ההצגה המקורית שלו את הפסיקה בנושא טבריה מה נאמר בפסיקה.

היו"ר שמחה רוטמן:

תיתן לה לענות. אתה רוצה לענות במקומה?

גלעד קריב (העבודה):

השינוי של כללי משחק תוך כדי בחירות.

היו"ר שמחה רוטמן:

גלעד, אני מבין שאתה לא רוצה לשמוע את התשובה מהנהלת בתי המשפט.

היו"ר שמחה רוטמן:

בוודאי שאני רוצה. רק הערת ביניים - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

אבל זאת לא הערת ביניים, אתה רוצה לתת תשובה. בוא נשמע אותם, ואז נגבש - - -

גלעד קריב (העבודה):

לא, רק הערת ביניים. הסיטואציה הזאת שבה יושב-ראש ועדת החוקה מטעם הקואליציה, שמקורב מאוד לאוזנו ולפיו של שר המשפטים עכשיו עסוק בגלגול הסיטואציה לפתח הנהלת בית המשפט - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

אתה מפחד מתשובה?

גלעד קריב (העבודה):

ממש לא. שיענו.

היו"ר שמחה רוטמן:

בבקשה, הנהלת בתי המשפט.

טלי גוטליב (הליכוד):

חבריה, די. מספיק עם זה.

גלעד קריב (העבודה):

ממש לא.

היו"ר שמחה רוטמן:

גלעד, מדוע אתה משתלט על הדיון? די.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אתה עשית תרגיל מסריח.

היו"ר שמחה רוטמן:

יוליה וגלעד, אני מתבייש בצורה שאתם מתנהלים.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אתה עכשיו חוזר ל-6 באוקטובר. די.

היו"ר שמחה רוטמן:

יוליה וגלעד, אני מתבייש בצורה שאתם מתנהגים.

גלעד קריב (העבודה):

אז תתבייש.

היו"ר שמחה רוטמן:

אני ממש מתבייש.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אנחנו מתביישים - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

אני מתבייש בצורה שאתם מתנהלים. אתם צועקים, אתם לא מכבדים את הנוכחים, אתם מתפרצים לדברים. שאלתי שאלה מאוד לגיטימית בקול רגוע. אני מנסה להבין מדוע אתם מתנהגים בבריונות שכזאת.

גלעד קריב (העבודה):

הבריונות היחידה היא שלך.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אתה רצחת וגם ירשת, ועכשיו אתה רוצה שהם יסבירו איך אתה רצחת.

היו"ר שמחה רוטמן:

תודה.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אתה מטיל עליהם את הרפש הזה, זה לא צודק. הם לא צריכים להסביר את זה. הבאתם את זה למצב הזה, אז תניח.

היו"ר שמחה רוטמן:

יוליה, תפסיקי בבקשה להשתלט על הדיון. אמרתי את עמדתי שאני לא אוהב את הצעת החוק הזאת. כאשר שאלתי את השאלה, אמרתם לי: תשאל את הממשלה, אני שואל את הממשלה, ואתם צועקים. אתם פשוט מתנהגים בצורה מדהימה.

גלעד קריב (העבודה):

בסדר גמור. אני מבקש אחרי זה רשות דיבור.

היו"ר שמחה רוטמן:

תודה.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

לא הממשלה, את שרי הממשלה אנחנו רוצים לשמוע.

חנית אברהם בכר:

לשאלתך, היושב-ראש, לא אמרתי שמדובר בחוק טוב, אמרתי שזאת אלטרנטיבה טובה יותר מבין החלופות שלא יהיה לנו נציב בכלל. אנחנו לא המחוקק, אנחנו לא משרד המשפטים, משרד המשפטים הוא זה שמקדם את הצעת החוק, זאת הצעת חוק ממשלתית, ולכן אני מציעה שתשאל את משרד המשפטים.

היו"ר שמחה רוטמן:

אין בעיה. אני בוודאי אשאל את משרד המשפטים. אני כן מנסה להבין, הנהלת בתי המשפט מתנגדת להצעת החוק?

חנית אברהם בכר:

לא. ממש לא.

היו"ר שמחה רוטמן:

אתם תומכים בהצעת החוק? כששאלתי קודם אם אתם בעד החוק, אמרת לי שהוא החלופה הטובה ביותר.

חנית אברהם בכר:

נכון, לכן אנחנו לא מתנגדים. גם אמרתי בפתח דבריי שזאת חלופה עדיפה יותר על פני שלא יהיה לנו בכלל.

היו"ר שמחה רוטמן:

מצוין, למרות האלמנט הפרסונלי שבה.

חנית אברהם בכר:

זה לא תפקידי לבוא ולהביע עמדה על העניין של הפרסונליות. זה תפקיד של משרד המשפטים, מי שמקדם הצעות חוק.

היו"ר שמחה רוטמן:

תגישו עתירה נגד החוק, מה אתה רוצה מהנהלת בתי המשפט?

היו"ר שמחה רוטמן:

אני מבין. אני חייב לומר - - -

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

תפסיק להתעלל בה.

היו"ר שמחה רוטמן:

אני לא מתעלל. אני מדבר רגוע. למה את מפריעה לי?

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

היא לא קשורה לזה.

טלי גוטליב (הליכוד):

יוליה, די.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

תשאל את שר המשפטים מה עמדתו, לא פקידים.

טלי גוטליב (הליכוד):

זו ועדת כנסת, די.

היו"ר שמחה רוטמן:

יוליה, ההתנהגות הזאת - - -

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אתם מתעללים באנשים שלא יכולים לענות לכם.

היו"ר שמחה רוטמן:

יוליה, אני קורא אותך לסדר.

טלי גוטליב (הליכוד):

מה יש לך, יוליה?

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

טלי, די.

היו"ר שמחה רוטמן:

יוליה, אני קורא אותך לסדר.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

די לשקר לעצמנו. המצב הזה בגלל ההתנהלות - - -

טלי גוטליב (הליכוד):

יוליה, זה דיון - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

יוליה, את בקריאה ראשונה. תפסיקי בבקשה.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

עכשיו הוא עושה להם חקירה.

היו"ר שמחה רוטמן:

יוליה.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

תחקור את החוקרים.

טלי גוטליב (הליכוד):

די, יוליה.

היו"ר שמחה רוטמן:

אני מבין שהחוק הזה מרגיז אותך.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

לא, אתה מרגיז אותי.

טלי גוטליב (הליכוד):

די, יוליה. אנחנו במלחמה, מסתכלים עלינו. די.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

הוא עושה חקירה לאנשים האלה?

טלי גוטליב (הליכוד):

די, תפסיקי, זה לא נעים.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

הוא עושה חקירות לאנשים.

טלי גוטליב (הליכוד):

זה לא נעים. הוא שואל שאלות קונקרטיות, משפטיות, עם כל הכבוד, כי הוא רוצה לרדת לחקר פתרון אחר, שיהיה פחות צורם, כי הוא צורם לך. הוא מנסה להגיע פה למסקנה משפטית קצת יותר מיטבית, והוא לא יכול. יש משמעות לשאלה של יו"ר הוועדה אם הנהלת בתי המשפט תומכת בחוק. יש משמעות ליו"ר הוועדה אם משרד המשפטים תומך. לא נעים לשבת כאן היום בוועדה כשיש צעקות כאלה בזמן מלחמה. די.

היו"ר שמחה רוטמן:

יוליה וגלעד וטלי.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אני בכלל שתקתי עכשיו.

היו"ר שמחה רוטמן:

לא, את לא.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

עכשיו טלי דיברה.

טלי גוטליב (הליכוד):

די.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

גם עכשיו את דיברת.

היו"ר שמחה רוטמן:

אפשר בבקשה? רבותיי, אני מבקש שנצא להספקה. אנחנו נצא להפסקה לעשר דקות. נשוב ונתכנס פה בשעה 50:12.

(הישיבה נפסקה בשעה 12:38 ונתחדשה בשעה 12:59).

היו"ר שמחה רוטמן:

חזרנו מהפסקה, ואני רוצה להודיע הודעה: אנחנו בוועדת החוקה מעבירים חוקים ארוכים ומורכבים בהסכמה, בלי צעקות, בלי מריבות, בלי לפתוח פצעי עבר שיש לכולם. לצערי בחוק הזה נעשתה

חריגה מאוד משמעותית מהדבר הזה. אם היה מדובר בחוק שאני מאוד אוהב, אולי אם היה לי איזה יצר הרע לקדם אותו בכל זאת, למרות ההתנגדות של גורמים באופוזיציה, מאחר שזה חוק, כמו שאמרתי, שאני לא אוהב אותו, זה חוק שהוא פרסונלי, זה חוק שהוא מאוד בעייתי בעיניי מהרבה מאוד סיבות, אני אעביר את החוק הזה רק אם אני יודע שהוא בהסכמה, רק אם אני יודע שאין לו הסתייגויות, רק אם אני יודע שהוא מקובל.

נכון לעכשיו, לפחות מהשיח שאני קיימתי עם נציגי האופוזיציה, וגם לצערי השיח שחלקנו היינו עדים לו, יש פה רצון לייצר סביב החוק הזה מהומות, מריבות, פתיחת פצעי עבר, צעקות על מה שהיה קודם, התנהלות שהיא בעיניי לא מתאימה לימי המלחמה הנוכחיים ובכלל, אבל בוודאי לא כעת, ולכן מבחינתי, ככל שהחוק הזה לא עובר כמו שעברו כמעט כל החוקים של היום וכל מה שהעברנו מאז תחילת הלחימה, בלי הסתייגויות, בהצבעה פה אחד, או לכל היותר בהימנעות, ואם החוק הזה הוא פתח להטחת בוץ והאשמות, מבחינתי החוק הזה לא יקודם. זו עמדתי וכך אפעל. אני לא מתכנן להעלות חוק שנוי במחלוקת בעת הזאת, ומבחינתי אפשר לסגור את הישיבה עד לישיבה הבאה.

טלי גוטליב (הליכוד):

אפשר לומר לפרוטוקול שאני דיברתי עם נציגי הייעוץ המשפטי ודיברתי עם חברי חברי הכנסת, וככל שהתקופה תקוצר לחצי שנה, ומתוך התחשבות ברצון הציבור שיהיה לו נציב, אפשר יהיה להגיע להסכמה. בואו ניקח כולנו אוויר, גם שר המשפטים הביע את הסכמתו לקיצור התקופה, גם הנציב שהם הביע את הסכמתו לקיצור התקופה לחצי שנה. אם ישאלו השואלים למה חצי שנה ולא שלושה חודשים? זה בגלל החובה לפרסם 45 יום על המורכבות שבזה.

ולכן מתוך ההסתכלות הכוללת ולמרות שכולנו לא מתים על זה ולא חיים עם זה הכי נוח, אבל בסוף זה טוב לציבור, ואנחנו פה למה שטוב לציבור.

היו"ר שמחה רוטמן:

טלי, את צודקת לחלוטין, אבל יש עוד שטוב לציבור. מלבד ההסדרים לחוק הספציפי הזה טוב לציבור לא לחזות במופע שחזינו בו קודם, לא עכשיו, לא בוועדה ולא במליאה. ומאחר שאני השקעתי מאמצים רבים בהרבה מאוד תחומים, כולל לא להגיד הרבה מאוד דברים שהיו לי לומר, בין בחוק הזה ובין בחוקים האחרים, כדי שלא נחזה במראות כאלה, אז כחלק מאותו מאמץ שאני משקיע כדי שמציאות כזאת לא תתנהל, אני לא רוצה להמשיך את הדיון בוועדה.

טלי גוטליב (הליכוד):

אדוני מר רוטמן, אני מנסה לקחת רגע זום אאוט. עם כל הכבוד, אדוני היו"ר, בסופו של דבר אנחנו לא סותמים פיות של חברי כנסת.

היו"ר שמחה רוטמן:

אני לא סותם פיות לאף אחד, אני פשוט לא רוצה לנהל דיון שהוא קונטרוברסלי לגבי הסכמה.

טלי גוטליב (הליכוד):

גם אם לא נרצה פיליבסטר, הפיליבסטר יגיע דרך חוק אחר, דרך דיונים אישיים אחרים בכנסת.

היו"ר שמחה רוטמן:

שיגידו מה שהם רוצים, אבל מותר לי לא לקחת חלק בזה. אני לא מעביר חוק קונטרוברסלי.

טלי גוטליב (הליכוד):

אם אנחנו מגיעים פה להסכמה, אז חבל.

היו"ר שמחה רוטמן:

תודה.

טלי גוטליב (הליכוד):

אני קידמתי פה הסכמה, יוליה באדיבותה וגם קריב בהקשר הזה. צריך לחשוב על מה נכון.

היו"ר שמחה רוטמן:

אני מציע לחבריי שאם אנחנו רוצים להתווכח, נעשה זאת בהפסקה. אני לא חושב שאנחנו מכבדים כעת את הציבור.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אני בכלל לא רוצה להתווכח. אני רוצה להגיד שלכולנו ברור למה הגענו לאן שהגענו, אבל זה כבר היסטוריה. בנסיבות האלה אני לא אקשה על העברת החוק הזה. אני חושבת שראוי שיהיו שני דברים, קודם כול שזה יהיה חצי שנה של הארכה, ושר המשפטים צריך להבין שעליו בחצי השנה הזאת לפעול בדרך המלך, לסדר את העניין, להתניע את התהליכים, ושלא יהיה יותר המשך. די עם משחקי הילדים האלה. שיהיה לנו מצד אחד נציב, מצד שני ששר המשפטים – חבל שהנציג של שר המשפטים לא פה - - -

טלי גוטליב (הליכוד):

היועצת של המשרד.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

היועצת של המשרד זה משהו אחר. ראיתי פה במקרה את לילך, העוזרת האישית של יריב. זה הזמן לעשות שיעורי בית, ללמוד את הלקחים ולא לחזור לזה, כי לא יהיו יותר הארכות כאלה, במיוחד שהוועדה כבר מתכנסת ויש דרך לעשות את המינוי כמו שצריך.

אני לא אגיש הסתייגויות. אני לא אוהבת שאנחנו בכלל מתעסקים בזה עכשיו. אני ממש לא אוהבת שהחוק הזה הגיע לשולחן הכנסת. הייתי מעדיפה עכשיו להיות בדיונים אחרים. אבל אני רוצה הצהרה, התבטאות של שר המשפטים - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

את אומרת לא לפתוח את זה, ואז את כן פותחת. אם אנחנו פותחים את הדיון, זה משהו אחר.

יוליה מלינובסקי (ישראל ביתנו):

אני לא פותחת דיון, אני רוצה לסיים את הדיון הזה בתוך שנייה, שאנחנו לא נחקור אותם על עמדתם, כי ברור לי מה עמדתם, וברור לנו, לכולנו, למה זה קרה, מסיבות כאלה ואחרות. אתה רוצה לסיים את האירוע, חמש דקות, מצביעים, שלום על ישראל, ולא עושים בושות לעצמנו.

גלעד קריב (העבודה):

אדוני, עם כל הכבוד לך, המחשבה שלך שאתה כיושב-ראש ועדה תקבע האם חברי כנסת, או תנצל את הסמכויות שלך להגיש הסתייגויות, כן לדבר, לדרוש מאנשים לתמוך בחוקים, אם מישהו ממשך התנהגות מהעבר - - -

היו"ר שמחה רוטמן:

במחילה. אני מוציא את הישיבה להפסקה. תודה רבה.

(הישיבה נפסקה בשעה 13:06 ונתחדשה בשעה 13:56).היו"ר שמחה רוטמן:

אנחנו חוזרים מההפסקה בעניין חוק נציב תלונות הציבור על שופטים (הוראת שעה – הארכת משך הכהונה). הייעוץ המשפטי לוועדה ביקש להתייחס לחוק.

ניצן רוזנברג:

אני יכולה תוך כדי הקראה.

היו"ר שמחה רוטמן:

תתחילי בבקשה הקראה.

ניצן רוזנברג:

אני רק אגיד, כמו שראיתם, הסוגיה שהחוק הזה עוסק בה היא כן מעלה שאלות מורכבות. ברור לכולם, כמו שיו"ר הוועדה ציין שזה לא חוק שנעשה כמו שתמיד אנחנו אומרים "מאחורי מסך בערות" ו"צופה פני עתיד" וכו', זה כן חוק שאנחנו יודעים שהוא חל על הנציב המכהן היום. כמו שהציגו נציגי משרד המשפטים, זה נובע מהצדקות מסוימות שהם נגעו בהן.

באופן כללי לאורך השנים חקיקה פרסונלית או חקיקה שהיא לא מאחורי מסך בערות, כן נתפסת כחקיקה שהיא לא אסורה באופן קטגורי. יש דוגמאות לחוקים כאלה, אבל זה כן משהו שהוא נחשב או נתפס חשוד, בעייתי, משהו שבודקים אותו בזכוכית מגדלת. כמו שהתחלתי להגיד, הוצגו כאן הצדקות לחקיקה הזאת, דיברו בעיקר על קושי למנות נציב לפי ההסדר החוקי הקיים, איזה אלטרנטיבה שמביאה לחוסר יציבות בין אם אלטרנטיבה כזאת או אחרת, וזה לא משהו שדובר עליו עד הסוף בוועדה.

כמובן הנקודה של מצב המלחמה שאנחנו נמצאים בו היום. הוועדה נדרשה לזה, וזה הדבר המרכזי שהיה חשוב לנו לציין, שזה הצדקות שנבחנו על ידי הוועדה.

רצית להכניס תיקונים בנוסח לפני שאנחנו מקריאים?

היו"ר שמחה רוטמן:

דובר על זה שזה יעבור לחצי שנה. זה מה שהוצע על ידי חברי הכנסת.

טלי גוטליב (הליכוד):

גם על ידי שר המשפטים והנציב.

היו"ר שמחה רוטמן:

הבנתי ששרדי הממשלה מסכימים לזה.

ניצן רוזנברג:

אנחנו מתקנים את הנוסח בשני מקומות, גם כל הצעת החוק תהיה הוראת שעה שהיא רק לחצי שנה, וגם הארכת כהונה, שהחלטה המינהלית תוכל להתייחס אליה היא הארכה של חצי שנה.

אני קוראת, תגידו לי אם יש משהו אחר מבחינתכם.

הצעת חוק נציב תלונות הציבור על שופטים (הוראת שעה) (הארכת משך הכהונה), התשפ"ד–2023

אני רק שואלת, דיברתם על השאלה אולי להוסיף פה את ההתייחסות לחרבות ברזל בכותרת אם זה משהו שהוא אגב המלחמה והוא כן קשור אליה?

טלי גוטליב (הליכוד):

הוראת שעה, נקודה.

לאה רקובר:

הנסיבות של המלחמה הן חלק מהסיבה שהצעת החוק עלתה, אבל בכותרת אנחנו מעדיפים שלא.

גלעד קריב (העבודה):

גם אנחנו מתנגדים להוספה.

טלי גוטליב (הליכוד):

בדיוק, לא לתלות זה בזה, כי זה יעורר ויכוח פוליטי.

ניצן רוזנברג:

1. תיקון סעיף 6 – בתקופה שמיום תחילתו של חוק זה עד יום - - , יקראו את סעיף 6 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002 (להלן – החוק), כך שהאמור בו יסומן "א" ואחריו יבוא:

אנחנו נתקן לתאריך שאומר שישה חודשים מיום ראשון. אין לי כאן התאריך הקונקרטי. אנחנו נבדוק את זה ונכתוב.

"(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאים שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון, יחד, להאריך את תקופת כהונתו של הנציב בחצי שנה אחת נוספת בלבד."

היו"ר שמחה רוטמן:

"בחצי שנה בלבד", לא נוספת.

טלי גוטליב (הליכוד):

רק פעם אחת אפשר.

גלעד קריב (העבודה):

למה רשאים? למה אנחנו לא אומרים שתוארך כהונת הנציב?

טלי גוטליב (הליכוד):

הם חייבים להחליט על זה.

ניצן רוזנברג:

זה המודל שהביאו. יש חקיקה של חרבות ברזל בהקשרים אחרים, שבהם המחוקק הוא זה שקובע הוראה שאומרת שמהו מסוים יוארך עד ליום X. ההצעה פה היא שונה.

היו"ר שמחה רוטמן:

אני חייב לומר שזה קשור למה שדיברנו קודם. כמו שאמרת, להבנתי, ובשנייה שהחוק מנוסח בצורה הזאת, אמרתי שאני יכול להבין שתי אפשרויות, אפשרות אחת היא הארכה באמצעות ההסדר הכללי של חוק שירות המדינה, אפשרות שנייה היא הארכה לפי המודל של חוק נציב שמדבר שבזמן נבצרות מאריכים בחצי שנה, בהסכמת השר והנשיא. זה ההסדר הכי דומה שהם מחליטים, לא שאנחנו ככנסת ממנים ישירות את השופט שהם.

טלי גוטליב (הליכוד):

זה חוק שהוצע ממקום שזה יבוצע. הם רוצים שיהיה נציב.

היו"ר שמחה רוטמן:

זה ברור. מאחר שבסופו של דבר יש פה גורם בחוק הקיים שהוא הגורם שמיועד למצב של נבצרות, אז אותו גורם מקבל את הסמכות גם למצב כזה.

אם יגיעו עד ליום 12 בנובמבר, אני חושב שכולנו נברך על כך, גלעד, שאם עד ליום 12 בנובמבר יגיעו הנשיא והשר להסכמה שאפשר בתוך שלושה חודשים למנות נציב קבוע ולכנס את הוועדה להערכתם, והם יחליטו להאריך רק בשלושה חודשים, הם רשאים על פי החוק. נכון? איך אתם מבינים את החוק?

לאה רקובר:

בחצי שנה.

היו"ר שמחה רוטמן:

הם יכולים להאריך רק בחצי שנה? זה לא עד חצי שנה?

טלי גוטליב (הליכוד):

לא.

היו"ר שמחה רוטמן:

הבנתי. גם מקובל עליי. אני, כמו שאמרתי, בחוק הזה נמנע. אני מעלה אותו להצבעה בנוסח שיגידו חברי הוועדה.

ניצן רוזנברג:

זה בחצי שנה נוספת בלבד. זה בנוסף על החמש שנים שהוא כבר כיהן. זאת המשמעות.

היו"ר שמחה רוטמן:

בסדר גמור. זה הנוסח שהוקרא. אני מבין שאף אחד פה לא מגיש הסתייגויות.

גלעד קריב (העבודה):

יש בקשת רשות דיבור.

היו"ר שמחה רוטמן:

רשות דיבור בבקשה.

ניצן רוזנברג:

חד"ש-תע"ל שלחו אליי.

היו"ר שמחה רוטמן:

כפי שאני נוהג בדרך כלל לפני משורת הדין, אני אעלה את ההסתייגויות של חד"ש-תע"ל להצבעה, למרות שהם לא נוכחים פה

טליה ג'מאל:

בקשות רשות דיבור, לא הסתייגויות.

היו"ר שמחה רוטמן:

רק רשות דיבור, אז אני לא צריך להעלות אותן להצבעה.
אני מעלה את החוק בנוסח שהוקרא להצבעה. מי בעד החוק, ירים את ידו. מי נגד? מי נמנע?

הצבעה

בעד – 2

נגד – אין

נמנעים – 2

הצעת החוק אושרה.

היו"ר שמחה רוטמן:

אני קובע כי נוסח הצעת החוק אושר, כפי שהוקרא על ידי הייעוץ המשפטי, והוא יועלה למליאה.
תודה רבה לכל הנוכחים. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 14:03.